

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ»

ΤΙΤΛΟΣ: Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΕΕ – ΚΑΝΑΔΑ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΑΡΓΥΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ

Υποβλήθηκε για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος

Νοέμβριος 2017

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	4
ΠΙΝΑΚΑΣΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	7
ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	8
1.1 ΘΕΩΡΙΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	8
1.1.1 ΜΕΡΚΑΝΤΙΛΙΣΜΟΣ – ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΣΜΟΣ	9
1.1.2 ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΟΥ SMITH	10
1.1.3 ΤΟ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΟΥ RICARDO	10
1.1.4 ΤΟΥΠΟΔΕΙΓΜΑ HECKSCHER – ÖHLIN.....	10
1.2 ΚΕΡΔΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	11
1.3 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	11
1.4 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	12
1.4.1 Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	12
1.4.2 ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΕ.....	14
1.5 ΤΡΟΠΟΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	15
1.6 ΤΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ	16
1.7 ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ	20
2.1 ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	20
2.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	21
2.2.1 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	21
2.2.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ.....	22
2.2.3 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	24
3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	24
3.2 ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	25
3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	26
3.3.1 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	26
3.3.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ – ΚΑΝΑΔΑ	30
4.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	30

4.2 ΤΟ ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΕ – ΚΑΝΑΔΑ.....	31
4.3 ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΕ – ΚΑΝΑΔΑ.....	33
4.3.1 ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1976)	33
4.3.2 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΣΙ ΚΑΙ ΤΑ ΟΙΝΟΠΕΝΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ (2003)	33
4.3.3 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ (2009)	34
4.3.4 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΝΑΕΡΙΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (2009)	34
4.3.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ (2016).....	35
4.3.6 Η ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΚΑΝΑΔΑ – ΕΕ (Comprehensive Economic and Trade Agreement)	37
4.3.6.6 ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΕΡΕΥΝΑ – ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΜΕΡΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΝΑΔΑ ΜΕ ΦΟΝΤΟ ΤΗΝ CETA.....	58
5.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	58
5.1.1 ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	58
5.1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	58
5.1.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	59
5.1.4 ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	59
5.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	60
5.2.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	60
5.2.2 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	100
5.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	129
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	135
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	138
Παράρτημα.....	143

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την στήριξή τους στην προσπάθεια ολοκλήρωσης της διπλωματικής μου εργασίας για την απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος θα ήθελα αρχικά να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Παντελίδη Παντελή για τη διάθεση, τις εύστοχες υποδείξεις και τα εποικοδομητικά σχόλια του που συνέβαλαν σημαντικά στην καθοδήγησή μου για την ολοκλήρωση της εργασίας. Σημαντική κρίνεται και η εθελοντική συμμετοχή των επιχειρήσεων – μελών του Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος, τις οποίες θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά για το ενδιαφέρον και τον πολύτιμο χρόνο που αφιέρωσαν στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου της έρευνας. Τέλος, θα αποτελούσε παράλειψη να μην αναγνωρίσω τη συμβολή της οικογένειάς μου και των φίλων μου που στάθηκαν στο πλευρό μου κατά τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

VERs	VoluntaryExportRestraint
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
PTA	Preferential Trade Agreement
NAFTA	North America Free Trade Agreement
WTO	World Trade Organization
TRIPS	Agreement on Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights
TRIMS	Agreement on Trade-related Investment Measures
GATS	General Agreement on Trade in Services
ITA	Information Technology Agreement
GPA	Government Procurement Agreement
EGA	Environmental Goods Agreement
TPP	Trans-Pacific Partnership
TISA	Trade in Services Agreement
CARICOM	Caribbean Community
MERCOSUR	Mercado Comun del Sur
TFA	Trade Facilitation Agreement
CETA	Comprehensive Economic Trade Agreement
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη μακρόχρονη ιστορία των εθνικών κρατών η παγκόσμια πολιτική και οικονομική σκηνή χαρακτηριζόταν από συνασπισμούς και συνεργασίες. Η εκβιομηχάνιση των κρατών, η παγκοσμιοποίηση και η ανάπτυξη της τεχνολογίας έχουν μεταβάλλει τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσονται οι διμερείς σχέσεις μεταξύ τους. Η παγκοσμιοποίηση, η οποία αναφέρεται στην επέκταση των οικονομικών σχέσεων των επιχειρήσεων σε μια νέα αγορά που πλέον περιλαμβάνει ολόκληρο τον κόσμο, καθώς και οι πρόσφατες οικονομικές κρίσεις έχουν οδηγήσει τα κράτη να υιοθετούν είτε πολιτικές προστατευτισμού όπως συνέβη τελευταία με τις ΗΠΑ, είτε πολιτικές περαιτέρω σταδιακής απελευθέρωσης του εμπορίου και στενότερης συνεργασίας όπως ο Καναδάς και η ΕΕ, προκειμένου οι αρνητικές τους επιπτώσεις να μετριαστούν.

Η παραπάνω διαπίστωση μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως το διεθνές εμπόριο μετατρέπεται σταδιακά σε περιφερειακό εμπόριο και οι διεθνείς σχέσεις αναπτύσσονται ως προσέγγιση της περιφερειακής οικονομικής και εμπορικής συνεργασίας. Για το λόγο αυτό, τα κράτη υπογράφουν συμφωνίες μεταξύ τους οι οποίες επηρεάζουν τις ροές των αγαθών, των υπηρεσιών, των ανθρώπων και των κεφαλαίων. Επιπλέον, όντας μέλη σε περιφερειακές ενώσεις και ενιαίες αγορές απολαμβάνουν πλεονεκτήματα όπως η αύξηση των επενδύσεων, η μείωση του κόστους και η αύξηση της παραγωγής, τα οποία βελτιώνουν την παραγωγικότητα τους και συνεπώς, συντελούν στην ευημερία των πολιτών τους.

Οι παραπάνω λόγοι αποτέλεσαν το έναυσμα για την έναρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Καναδά προκειμένου τα δύο μέρη να πετύχουν ισχυρότερους οικονομικούς δεσμούς μέσω της απελευθέρωσης του εμπορίου, οι οποίες θα ρυθμίζονται από την Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία (CETA). Η συμφωνία αυτή, εάν επιτύχει, θα αποτελέσει την ουσιαστικότερη και στενότερη οικονομική συνεργασία μεταξύ δύο εκ των ισχυρότερων παικτών σε παγκόσμιο οικονομικό επίπεδο, καθώς περιλαμβάνει πολλούς νεωτερισμούς και δημιουργεί νέους μηχανισμούς και διαύλους επικοινωνίας ανάμεσα στα δυο μέρη και ρυθμίζει ένα ευρύ φάσμα των σχέσεων. Πλέον, οι πολυετείς εποικοδομητικές σχέσεις ανάμεσα στους δύο εταίρους, η έναρξη των οποίων χρονολογείται το 1959, εξελίσσονται διαρκώς και μετατρέπονται σε στρατηγική συμμαχία η οποία επεκτείνεται σε πολλούς τομείς πέραν του εμπορίου, όπως η κλιματική αλλαγή, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η διασφάλιση της ειρήνης

και της σταθερότητας. Εν έτη 2017, χρονολογία έναρξης της ισχύος της συμφωνίας και για τα επόμενα χρόνια αναμένεται να αποδειχθεί αν η συμφωνία έχει επιτελέσει το στόχο της αποτελεσματικά.

ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα εργασία απαρτίζεται από 5 κεφάλαια που καλύπτουν πλήρως το θέμα της ανάπτυξης διεθνών οικονομικών σχέσεων ΕΕ και Καναδά τόσο σε θεωρητικό επίπεδο, όσο και σε ερευνητικό. Συγκεκριμένα:

Στο κεφάλαιο 1 θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν έννοιες και ορισμοί σχετικοί με την απελευθέρωση του εμπορίου διεθνώς και την ανάπτυξη εμπορικών και διεθνών σχέσεων μεταξύ των χωρών, μέσω μιας συνοπτικής παρουσίασης των κυριότερων θεωριών διεθνούς εμπορίου. Επίσης, θα συζητηθεί περαιτέρω η έννοια της παγκοσμιοποίησης η οποία συνέβαλε στην εκμετάλλευση ευκαιριών για τη δημιουργία κερδών και στην αντιμετώπιση προκλήσεων και ενδεχόμενων κινδύνων για τις επιχειρήσεις. Ακόμη, θα δοθεί έμφαση στη λειτουργία διεθνών οργανισμών που ρυθμίζουν αποτελεσματικά το διεθνές εμπόριο, καθώς και στα αναμενόμενα οφέλη από την απελευθέρωση του εμπορίου.

Στα κεφάλαια 2 και 3 θα αναλυθούν το πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον του Καναδά και της ΕΕ αντίστοιχα, προκειμένου ο αναγνώστης να διαθέτει μια ολοκληρωμένη εικόνα του υπόβαθρου και της ιστορίας των δύο εταίρων, καθώς και στη διαμόρφωση εμπορικής πολιτικής η οποία επηρεάζει άμεσα τις σχέσεις τους με τον υπόλοιπο κόσμο σε επίπεδο διεθνούς εμπορίου.

Στο κεφάλαιο 4 γίνεται εκτενής αναφορά στην ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ του Καναδά και της ΕΕ, επιχειρώντας μια ιστορική αναδρομή τους και παρουσιάζοντας ενδελεχώς τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ τους από το 1976, ημερομηνία που υπογράφηκε μια εκ των σημαντικότερων συμφωνιών μεταξύ του Καναδά και της ΕΕ η οποία αποτελεί το πλαίσιο στο οποίο στηρίχθηκαν οι περαιτέρω σχέσεις τους, έως και σήμερα, την περίοδο έναρξης ισχύος της πλέον ολοκληρωμένης και περιεκτικής συμφωνίας συνεργασίας που έχει υπογραφεί μεταξύ των δύο εταίρων, της CETA.

Τέλος, στο κεφάλαιο 6 επιχειρείται μέσω ποσοτικής ερευνητικής διαδικασίας, η σφυγμομέτρηση της στάσης των ελληνικών εξαγωγικών και διεθνοποιημένων επιχειρήσεων σχετικά με την υπογραφή της συμφωνίας CETA και τις πιθανές επιπτώσεις στην επιχείρησή τους και στον κλάδο τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει περιληπτικά τις ιστορικές εμπορικές και πολιτικές σχέσεις ανάμεσα στην ΕΕ και τον Καναδά, εστιάζοντας στις σημαντικότερες συμφωνίες που έχουν υπογραφεί μεταξύ τους και στη σημασία της περαιτέρω απελευθέρωσης του διμερούς τους εμπορίου μέσω της ισχύος της CETA. Στη συνέχεια παρουσιάζεται το περιεχόμενο της συμφωνίας και αναλύονται τα οφέλη και τα μειονεκτήματα τόσο από την οπτική γωνία της ΕΕ, όσο και του Καναδά.

Η Ελλάδα αποτελεί μέλος της ΕΕ από το 1981. Η συμμετοχή της στην ενιαία αυτή αγορά η οποία αργότερα θα μετεξελισσόταν σε οικονομική ένωση έχει επηρεάσει τη δομή της οικονομίας της και τον τρόπο χάραξης πολιτικών και λήψης αποφάσεων από την εκτελεστική εξουσία. Συνεπώς, η υπογραφή της εμπορικής συμφωνίας με τον Καναδά θα έχει άμεσο αντίκτυπο στις ελληνικές επιχειρήσεις και κυρίως στις εξαγωγικές και στις διεθνοποιημένες, οι οποίες ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τη συμφωνία ως απειλή αλλά και ως επιχειρηματική ευκαιρία για αύξηση των κερδών τους. Σκοπός της εργασίας, λοιπόν, είναι η ουσιαστική παρουσίαση της στάσης και της αντίδρασης των στελεχών των ελληνικών επιχειρήσεων απέναντι στη συμφωνία, η οποία μπορεί να αναδείξει πιθανές αδυναμίες ή παραλήψεις της, που ίσως σε μελλοντικό χρόνο να οδηγήσουν σε εμπειριστατωμένες προτάσεις ή λύσεις. Από την άλλη πλευρά, ενδέχεται να παρουσιαστούν και σημαντικά οφέλη, τα οποία να καρπωθούν οι επιχειρήσεις στον δύσκολο αγώνα τους για επιβίωση εν μέσω της ελληνικής οικονομικής κρίσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1.1 ΘΕΩΡΙΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Ως διεθνές εμπόριο ορίζεται η ανταλλαγή προϊόντων και υπηρεσιών (ή γενικότερα οικονομικών συναλλαγών) ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα κράτη, υπό τη μορφή εισαγωγών και εξαγωγών. Οι εισαγωγές αγαθών αποτελούν την αξία των αγαθών που εισέρχονται σε μια χώρα, ενώ οι εξαγωγές αγαθών την αξία των εμπορευμάτων που εγκαταλείπουν τη χώρα. Αντίστοιχα για τις υπηρεσίες, οι εξαγωγές υπηρεσιών αποτελούν την αξία των υπηρεσιών που παρέχονται σε κατοίκους άλλων χωρών από εγχώριους, ενώ οι εισαγωγές υπηρεσιών ισούνται με την αξία των υπηρεσιών που

παρέχονται σε εγχώριους υπηκόους από κατοίκους τρίτων χωρών. (Businessdictionary, 2017)

1.1.1 ΜΕΡΚΑΝΤΙΛΙΣΜΟΣ - ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΣΜΟΣ

Σύμφωνα με τη θεωρία του μερκαντιλισμού, τα έθνη αποζητούν την οικονομική ανάπτυξη μέσω της συσσώρευσης πλούτου (σε χρυσό ή ασήμι) η οποία επιτυγχάνεται με την προώθηση των εξαγωγών και τη μείωση των εισαγωγών. Έτσι, οδηγούνται σε πλεονάσματα του εμπορικού ισοζυγίου και σε υψηλά επίπεδα Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι η βελτίωση του επιπέδου ζωής και της ευημερίας των κατοίκων μιας χώρας. (Steuart, 1767&Smith, 1827)Συνεπώς, τα κράτη οφείλουν να λαμβάνουν προστατευτικά μέτρα, τα οποία αφενός θα ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα των εγχώριων επιχειρήσεων σε σχέση με αυτές των άλλων χωρών και αφετέρου θα εμποδίζουν την εισαγωγή εμπορευμάτων από αυτές. Τέτοια μέτρα αποτελούν οι επιδοτήσεις και οι δασμοί. (Balaam&Veseth, 2015) Στη σύγχρονη μορφή του μερκαντιλισμού, απώτερος σκοπός είναι η ανεξαρτησία του κράτους μέσω της οικονομικής του ασφάλειας. (LaHaye, 2008). Για το λόγο αυτό, θεσπίζουν προστατευτικά μέτρα όπως οι δασμοί, οι ποσοτώσεις, οι εκούσιοι εξαγωγικοί περιορισμοί (VERs), τις επιδοτήσεις εξαγωγών, τα πρότυπα και τις διεθνείς πιστοποιήσεις. (Husted&Melvin, 2006)Οι πολιτικές αυτές σκοπεύουν στην αναδιάρθρωση της δομής του εμπορίου μιας χώρας, επηρεάζοντας την ποσότητα (αλλά και την τελική αξία) των εισαγωγών και των εξαγωγών της.

Στη βιβλιογραφία πολλοί ερευνητές τάσσονται υπέρ της πολιτικής του προστατευτισμού. Κάποιοι χρησιμοποιούν ως δικαιολογία την προστασία της νεοσύστατης βιομηχανίας, (Mill&Nathanson, 1875) διότι μόνο με τον τρόπο αυτό θα μπορέσει να αναπτυχθεί, ώστε να είναι ικανή να ανταγωνίζεται παρόμοιες επιχειρήσεις και να απολαμβάνει οικονομίες κλίμακας (Helpman&Krugman, 1985). Άλλοι υποστηρίζουν πως πρέπει να προστατευθούν οι τομείς εκείνοι της οικονομίας που σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια και άμυνα (Smith, 1776), ενώ τέλος, υπάρχουν κι εκείνοι που υιοθετούν την άποψη πως τα δασμολογικά μέτρα αποτελούν έσοδα για το κράτος, τα οποία μπορεί να επενδύσει σε άλλους τομείς ενδιαφέροντος όπως π.χ. το περιβάλλον. (Husted&Melvin, 2006)

Παρόλα αυτά, υπήρχαν κράτη με μεγάλη συσσώρευση πλούτου (χρυσό και ασήμι), τα οποία δεν παρουσίαζαν ικανοποιητική οικονομική ανάπτυξη και οι πολίτες τους δεν απολάμβαναν υψηλού επιπέδου ποιότητας ζωής. Έτσι, ερευνητές άρχισαν να

στρέφονται στην ιδέα της σταδιακής απελευθέρωσης του διεθνούς εμπορίου και της ανάπτυξης διεθνών σχέσεων.

1.1.2 ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΟΥ SMITH

Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, ο πλούτος των εθνών δημιουργείται από αγαθά στα οποία η χώρα έχει το «απόλυτο πλεονέκτημα», δηλαδή δύναται να τα παράγει οικονομικότερα από τις άλλες. Αυτό οφείλεται κυρίως στην εξειδίκευση της εργασίας ή στην πρόσβαση σε συγκεκριμένες πηγές πόρων, που οδηγούν σε οικονομίες κλίμακας, συνεπώς και στη βέλτιστη αποδοτικότητα. Έτσι, δύο χώρες μπορούν να ωφεληθούν από το ελεύθερο εμπόριο (άρση όλων των εμπορικών φραγμών) αν ανταλλάσουν μεταξύ τους αγαθά στα οποία έχουν το απόλυτο πλεονέκτημα. Αν μια χώρα παράγει ένα αγαθό οικονομικότερα από μια άλλη, τότε για την άλλη χώρα είναι ασύμφορο να δεσμεύσει τους πόρους της στην παραγωγή του συγκεκριμένου αγαθού, καθώς δε θα μπορέσει σε καμία περίπτωση να το παράγει οικονομικότερα από την πρώτη. Έτσι, θα αναγκαστεί να το εισάγει και φυσικά με τον τρόπο αυτό αποδεσμεύει τους πόρους της και τους διοχετεύει στην παραγωγή άλλων αγαθών που η ίδια μπορεί να παράγει οικονομικότερα και να εμπορεύεται διεθνώς με σκοπό το κέρδος. (Μάρδας, 2006)

1.1.3 ΤΟΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΟΥ RICARDO

Η θεωρία του συγκριτικού πλεονεκτήματος έρχεται να καλύψει τα κενά της παραπάνω θεωρίας δίνοντας απάντηση στο ζήτημα του αν μια χώρα δεν έχει απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή ενός αγαθού. Στην περίπτωση αυτή, αναπτύχθηκε από τον Ricardo η έννοια του συγκριτικού πλεονεκτήματος. Σύμφωνα με αυτή, δύο χώρες μπορούν να ωφεληθούν από το ελεύθερο εμπόριο εάν εμπορεύονται μεταξύ τους αγαθά στα οποία έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα, δηλαδή μπορούν να παράγουν αγαθά με σχετικά χαμηλότερο κόστος σε σύγκριση με άλλες. (Μάρδας, 2006)

1.1.4 ΤΟΥΠΟΔΕΙΓΜΑ HECKSCHER – OHLIN

Έχοντας σαν βάση τη θεωρία του συγκριτικού πλεονεκτήματος, οι Σουηδοί Heckscher και Ohlin συνέβαλαν περαιτέρω στον ορισμό του συγκριτικού πλεονεκτήματος συναρτήσει των παραγωγικών συντελεστών μιας χώρας. Οι Heckscher και Ohlin θεώρησαν πως μια χώρα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα σε κάποιο αγαθό, όταν οι συντελεστές παραγωγής (εργασία, γη, κεφάλαιο) που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή ενός αγαθού είναι σε αφθονία στη χώρα και εφόσον βρίσκονται σε αφθονία είναι οικονομικότεροι. Άρα, η σπανιότητα ή όχι ενός

παραγωγικού συντελεστή καθιστά και την παραγωγή ενός προϊόντος συμφέρουσα. (Μάρδας, 2006)

1.2 ΚΕΡΔΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Όπως αναλύθηκε και προηγουμένως, μια χώρα μπορεί να έχει κέρδη από την απελευθέρωση του εμπορίου της. Τα κέρδη αυτά μπορεί να είναι στατικά, δυναμικά και πολιτικά. Ως στατικά κέρδη ορίζονται αυτά που δημιουργούνται από την αύξηση της κατανάλωσης των προϊόντων, λόγω του ανοίγματος σε νέες αγορές και από τη μείωση του κόστους παραγωγής, λόγω βελτίωσης της αποδοτικότητας μέσω οικονομιών κλίμακας, δεδομένης της τεχνολογίας και των διαθέσιμων πόρων. (Kling, 2008) Από την άλλη, δυναμικά κέρδη θεωρούνται αυτά που αποκτώνται από το ελεύθερο εμπόριο και αφορούν στην αύξηση της παραγωγικότητας λόγω πρόσβασης σε πρώτες ύλες, ενδιάμεσα ή ημιτελή προϊόντα και προόδου της τεχνολογίας, της έρευνας και της ανάπτυξης. Τέλος, πολιτικά είναι τα κέρδη που απορρέουν από τη μείωση των συρράξεων και της εχθρότητας μεταξύ των κρατών λόγω αύξησης της εμπορικής εξάρτησης μεταξύ τους και της παγκοσμιοποίησης. (Husted&Melvin, 2006)

1.3 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Με τον όρο παγκοσμιοποίηση αναφερόμαστε στη διεθνή στροφή προς μια περισσότερο ολοκληρωμένη, ανοιχτή, παγκόσμια οικονομία με οικονομικές και εμπορικές εξαρτήσεις μεταξύ των κρατών. Ο όρος περιλαμβάνει δυο πτυχές, την παγκοσμιοποίηση των αγορών, δηλαδή το άνοιγμα των εγχώριων αγορών προκειμένου να δημιουργηθεί μια παγκόσμια οικονομία δίχως διακριτά όρια και σύνορα και στην παγκοσμιοποίηση της παραγωγής, δηλαδή στη δυνατότητα που δίνεται στις επιχειρήσεις να επωφελούνται από την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών από όλο τον κόσμο, προκειμένου να μειώσουν τα κόστη παραγωγής, να αυξήσουν την ποιότητα των παραγόμενων αγαθών ή υπηρεσιών και τη λειτουργικότητα των συντελεστών παραγωγής τους ώστε να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικοί. (Appleyard et al., 2009)

Οι βασικότερες μεταβλητές που υποκινούν την παγκοσμιοποίηση είναι δύο. Αφενός, η απελευθέρωση του εμπορίου, δηλαδή η μείωση ή η άρση όλων των εμποδίων ή περιορισμών στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών και η μετακίνηση κεφαλαίων, η οποία ξεκίνησε μετά το τέλος του Β Παγκοσμίου Πολέμου, προκειμένου να δημιουργηθεί μια παγκόσμια, ανοιχτή οικονομία. Αφετέρου, η ταχύτητα με την οποία

εξελίσσεται η τεχνολογία επιφέροντας τεράστιες αλλαγές στη διαχείριση των πληροφοριών, στην επικοινωνία και στις μεταφορές.

Αναφορικά με την απελευθέρωση του εμπορίου, αυτή αποτελεί μια μορφή εμπορικής πολιτικής που αναπτύσσουν τα κράτη μεταξύ τους, καταργώντας όλα τα δασμολογικά και μη εμπόδια, όπως περιορισμοί συναλλάγματος, έλεγχοι ποιότητας – ασφάλειας, πρότυπα και πιστοποιήσεις, προκειμένου να σχηματιστούν ή να επεκταθούν υφιστάμενες περιοχές εμπορικών συναλλαγών και οικονομικής αλληλεξάρτησης.(Scholte,2005)

1.4 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Καθώς η απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου αυξανόταν, η ύπαρξη οργανισμών που να ρυθμίζουν τη λειτουργία του καταστήθηκε αναγκαία. Σήμερα, υπάρχουν παγκόσμια θεσμικά όργανα όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), οι οποίοι ασχολούνται σε κάποιο βαθμό με τις διάφορες διαστάσεις του διεθνούς εμπορίου. Σημαντικότερος από αυτούς είναι ο ΠΟΕ καθώς το έργο του επικεντρώνεται κυρίως στην απελευθέρωση των αγορών και στην εγκαθίδρυση ενός παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος και για το λόγο αυτό παρακάτω γίνεται αναλυτικότερη παρουσίαση του.

1.4.1 Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ¹

Στα τελευταία 50 έτη έντονης εμπορικής δραστηριότητας και υπογραφής πολυμερών συμβάσεων από τις διάφορες κυβερνήσεις, ο ΠΟΕ αποτελεί ένα από τους νεοϊδρυθέντες οργανισμούς, ωστόσο έχει συμβάλει σημαντικά στην αναδιάρθρωση του εμπορικού συστήματος και στη δημιουργία ισχυρών θεμελίων για την περαιτέρω ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων. Ενδεικτικά, το επίπεδο του διεθνούς εμπορίου το 1997 ήταν 14 φορές υψηλότερο από το αντίστοιχο του έτους 1950. Σε αυτό συνέβαλε ο ετήσιος μέσος ρυθμός αύξησης των εξαγωγών κατά 6%, καθώς το ρυθμιστικό εμπορικό πλαίσιο του ΠΟΕ έδινε λύσεις στην αντιμετώπιση πολλών ζητημάτων σε συγκεκριμένους τομείς.

Κύριο αντικείμενο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου είναι να εξασφαλίζει την εύρυθμη, ομαλή και ελεύθερη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών, μέσω των παγκόσμιων κανόνων εμπορίου που έχουν θεσπίσει και υπογράψει τα κράτη μεταξύ

¹Πηγή: WTOabc, 2017

τους. Η διοίκηση του ΠΟΕ αποτελείται από τις κυβερνήσεις των 160 κρατών μελών του, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 97% του παγκόσμιου εμπορίου. Οι σημαντικότερες αποφάσεις λαμβάνονται είτε στις τακτικές, είτε στις έκτακτες συνελεύσεις των μελών του. Στις τακτικές συνελεύσεις, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στη Γενεύη, συμμετέχουν οι πρέσβεις των χωρών, ενώ στις έκτακτες οι υπουργοί. Η συχνότητα των έκτακτων συνελεύσεων είναι μία με δύο φορές το χρόνο.

Πριν τη δημιουργία του ΠΟΕ το 1994, οι εμπορικές σχέσεις ρυθμιζόνταν και αναπτύσσονταν μέσω της συνέλευσης των κρατών της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT), κατά τη διάρκεια της οποίας διαπραγματεύτηκαν ρυθμίσεις και κανονισμοί σχετικοί με τη μείωση των τελωνειακών δασμών και άλλων μη δασμολογικών περιορισμών από το 1947 έως το 1994. Έκτοτε, και μάλιστα στο τέλος του Γύρου της Ουρουγουάης (1986 – 1994), η GATT μετατράπηκε σε ΠΟΕ. (Μάρδας, 2006)

Οι τακτικές και έκτακτες συνελεύσεις των χωρών του ΠΟΕ έχουν ως σκοπό τους τη δημιουργία ή την αναθεώρηση εμπορικών συμφωνιών, οι οποίες αποτελούν νομικά έγγραφα που ρυθμίζουν τους κανόνες του διεθνούς εμπορίου. Αποτελούν δεσμευτικές συμβάσεις για τις κυβερνήσεις που τις υπογράφουν, οι οποίες δεσμεύονται να τις θέσουν σε ισχύ εντός του χρονικού περιθωρίου που τις έχει δοθεί και σύμφωνα με τους συμφωνηθέντες όρους. Επίκεντρο των συμφωνιών είναι να παράσχουν όλα τα εργαλεία για την υποβοήθηση των παραγωγών, των εισαγωγέων και των εξαγωγέων, ενώ σε πολλές περιπτώσεις δίνεται βαρύτητα και σε στόχους με περιβαλλοντικό και κοινωνικό αντίκτυπο. Για παράδειγμα, στις συμφωνίες του ΠΟΕ υπάρχουν διατάξεις για την προστασία των αναπτυσσόμενων ή των λιγότερων αναπτυγμένων χωρών, όπως η ελαστικότητα στα χρονικά περιθώρια έναρξης ισχύος της συμφωνίας και στα τεχνικά πρότυπα.

Στο αντικείμενο εργασιών του ΠΟΕ δεν εντάσσονται μόνο εργασίες σχετικές με την κατάργηση των δασμών και των εμποδίων που σχετίζονται με το άνοιγμα των αγορών. Αντιθέτως, σε κάποιες περιπτώσεις ο ΠΟΕ υποστηρίζει τη διατήρηση των εμπορικών φραγμών. Για παράδειγμα, κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί στην περίπτωση πρόληψης της εξάπλωσης μιας ασθένειας.

Η σημαντικότερη και τελευταία διαπραγμάτευση που έλαβε χώρα στα πλαίσια του ΠΟΕ ήταν αυτή του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα το 2001, με στόχο την περαιτέρω μείωση των εμπορικών φραγμών και την αναθεώρηση των κανόνων σε 20 τομείς του εμπορίου. Επίσης, ανέλυσε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που αφορούσαν στις

αναπτυσσόμενες χώρες με κυριότερα θέματα τη δημιουργία μεταρρύθμισης σχετικής με τις γεωργικές επιδοτήσεις, τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και τη βελτίωση της πρόσβασης των εξαγωγών που προέρχονται από αναπτυσσόμενες χώρες στις διεθνείς αγορές. Ωστόσο, πολλές χώρες αντιστάθηκαν στις προτάσεις της Ντόχα, καθώς θεωρούσαν πως μια ενδεχόμενη μείωση των επιδοτήσεων θα είχε ως επακόλουθο την αύξηση του χάσματος μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών. Για το λόγο αυτό οι διαπραγματεύσεις της Ντόχα τερματίστηκαν το Ιούλιο του 2008.

1.4.2 ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΕ

Όλες οι συμφωνίες του ΠΟΕ δημιουργούνται και υπογράφονται με γνώμονα κάποιες θεμελιώδεις αρχές. Αυτές είναι (WTOd, 2017):

1. Μη διακριτική μεταχείριση. Τα κράτη δεν πρέπει να εφαρμόζουν πολιτικές διακριτικής μεταχείρισης ανάμεσα στους εμπορικούς εταίρους που έχουν υπογράψει μια συμφωνία, αναφορικά με την εμπορία αγαθών, υπηρεσιών και τη μετακίνηση προσώπων.
2. Το συνεχές άνοιγμα του διεθνούς εμπορίου. Κυριότεροι στόχοι των συμφωνιών είναι η κατάργηση των εμπορικών εμποδίων όπως οι δασμοί, οι ποσοστώσεις και τα πρότυπα.
3. Διαφάνεια και Σταθερότητα. Οι εμπορικοί φραγμοί δεν πρέπει να αυξάνονται αυθαίρετα. Έτσι, οι αλλοδαπές επιχειρήσεις και επενδυτές ενθαρρύνονται να επενδύσουν κεφάλαια, να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας στην εγχώρια αγορά, απολαμβάνοντας τα οφέλη του οικονομικού περιβάλλοντος στην αλλοδαπή.
4. Προώθηση της ανταγωνιστικότητας. Πρακτικές όπως η επιδότηση εξαγωγών και το ντάμπινγκ αποθαρρύνονται ανάμεσα στα κράτη. Για το λόγο αυτό υφίστανται κανονισμοί οι οποίοι καθορίζουν τα σχετικά ζητήματα στο διεθνές εμπόριο και θέτουν τα όρια ανάμεσα στο δίκαιο και το άδικο. Επίσης, προβλέπουν ενδεικτικούς τρόπους επιβολής κυρώσεων ή δασμών στις επιχειρήσεις που τις χρησιμοποιούν με σκοπό την αντιστάθμιση των ζημιών που θα προκληθούν από τον αθέμιτο ανταγωνισμό.
5. Ευελιξία για τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες. Στις συμφωνίες του ΠΟΕ συνήθως γίνεται ειδική μνεία για τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, οι οποίες αποτελούν περίπου τα $\frac{3}{4}$ των κρατών μελών του ΠΟΕ. Στις χώρες αυτές παρέχεται περισσότερος χρόνος προσαρμογής για διατάξεις που επιφέρουν μεγάλες αλλαγές και εμφανίζουν δυσκολία, καθώς και ειδικά προνόμια.

6. Προστασία του περιβάλλοντος. Στις συμφωνίες του ΠΟΕ συμπεριλαμβάνονται κανονισμοί που υπερασπίζονται το δικαίωμα των χωρών να λαμβάνουν μέτρα τόσο για την προστασία του περιβάλλοντος, όσο και της δημόσιας υγείας. Σημαντικό σημείο αποτελεί η μη διακριτική μεταχείριση εθνικών και αλλοδαπών επιχειρήσεων σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, δηλαδή η αποφυγή θέσπισης κανονισμών προστασίας του περιβάλλοντος ως προστατευτικό μέτρο.

1.5 ΤΡΟΠΟΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Στη χάραξη της εμπορικής πολιτικής το ζήτημα που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι το πώς και σε τι βαθμό πρέπει να ελευθερωθεί το εμπόριο. Παγκόσμια υπάρχουν τρεις τρόποι για να το πετύχει μια χώρα: μονομερώς, με πολυμερείς και διμερείς συμφωνίες. Η μονομερής απελευθέρωση του εμπορίου συνίσταται στη θέσπιση μιας εγχώριας εμπορικής μεταρρύθμισης ανεξάρτητης από αυτές των άλλων κρατών. Ωστόσο, για τους άλλους δύο τρόπους απαιτείται η συναίνεση άλλων εθνών και η συμβολή παγκόσμιων οργανισμών. Ειδικότερα, οι διμερείς συμφωνίες (ή περιφερειακές) αφορούν στη σύναψη συμφωνιών με συγκεκριμένους όρους προκειμένου να υπάρξει ελεύθερη ροή αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων μεταξύ 2 ή περισσότερων χωρών. Από την άλλη, οι πολυμερείς συμφωνίες συνάπτονται κυρίως κάτω από την αιγίδα του ΠΟΕ έπειτα από πολλαπλούς γύρους διαπραγματεύσεων και αφορούν μια μεγάλη πλειοψηφία χωρών. Οι πολυμερείς συμφωνίες είναι αυτές που παρουσιάζουν τα περισσότερα οφέλη, καθώς όλες σχεδόν οι χώρες απαλλάσσονται από τους εμπορικούς φραγμούς και απελευθερώνουν ταυτόχρονα τις εμπορικές τους συναλλαγές. Παρόλα αυτά, αυτός ο τύπος συμφωνιών έχει δεχθεί και τις περισσότερες αντιδράσεις από πρόσωπα ή οργανισμούς που υποστηρίζουν πως η πλήρης απελευθέρωση του εμπορίου θα έχει αρνητικές επιπτώσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη, λόγω της μείωσης των θέσεων εργασίας, της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος και των ισχνών εισοδημάτων σε κάποιες περιοχές του κόσμου. Ένα ακόμη σημαντικό πρόβλημα που παρουσιάζουν οι πολυμερείς συμφωνίες είναι πως σημειώνουν εξαιρετικά αργή πρόοδο κατά την περίοδο των διαπραγματεύσεων, καθώς απαιτείται η συναίνεση πολλών διαφορετικών χωρών με αντικρουόμενα συμφέροντα, αποδίδοντας έτσι περισσότερη δημοτικότητα στις διμερείς συμφωνίες.

Οι όροι των διμερών ή περιφερειακών συμφωνιών έχουν ισχύ μόνο για τις χώρες που αποτελούν μέλη τους και έχουν υπογράψει τη συμφωνία. Δεδομένου πως η

προσέγγιση αυτή είναι περισσότερο «προτιμησιακή», καθώς υπάρχει διακριτική μεταχείριση για τα μέλη της συμφωνίας, ονομάζεται αλλιώς και προτιμησιακή εμπορική συμφωνία (Preferential Trade Agreement - PTAs). Οι προτιμησιακές εμπορικές συμφωνίες κερδίζουν ολοένα και μεγαλύτερο έδαφος στο παγκόσμιο σκηνικό του εμπορίου τα τελευταία 20 χρόνια, ενώ οι χώρες – μέλη του ΠΟΕ είναι υποχρεωμένες να ενημερώνουν τον ΠΟΕ για όλες τις συμφωνίες τέτοιου τύπου που έχουν συνάψει.

1.6 ΤΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

Τα επίπεδα οικονομικής ολοκλήρωσης είναι 6 και αναλύονται ενδελεχώς παρακάτω με σειρά από αυτό που απαιτεί τη μικρότερη συνεργασία μεταξύ των κρατών προς αυτό που απαιτεί τη μέγιστη (Μάρδας, 2006):

- Προτιμησιακές εμπορικές συμφωνίες

Ουσιαστικά αποτελούν εμπορικά συμβόλαια μεταξύ 2 ή περισσότερων χωρών τα οποία παρέχουν ιδιαίτερη μεταχείριση σε ορισμένες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών των χωρών που τα έχουν συνυπογράψει, όπως π.χ. πρόσβαση στην αγορά που υπόκειται σε ελάχιστες ή μηδενικές δασμολογικές επιβαρύνσεις.

- Ζώνες ελεύθερων συναλλαγών

Μια ζώνη ελεύθερων συναλλαγών αποτελείται από ένα σύνολο χωρών, μεταξύ των οποίων το εμπόριο αγαθών ή υπηρεσιών είναι απαλλαγμένο από εμπόδια. Στις ζώνες ελεύθερων συναλλαγών συνήθως υπάρχουν μηδενικά ή ελάχιστα εμπόδια όπως δασμοί, ποσοτώσεις, γραφειοκρατικά εμπόδια και επιδοτήσεις. Έτσι, δε δημιουργούνται στρεβλώσεις στο εμπόριο, επιτρέποντάς στις χώρες που συμμετέχουν να επικεντρωθούν κυρίως στα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα, βελτιώνοντας την αποδοτικότητα τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η συμφωνία NAFTA μεταξύ Καναδά – ΗΠΑ – Μεξικό, η οποία ενίσχυσε το εμπόριο μεταξύ τους.

- Τελωνειακές Ενώσεις

Αποτελούν συμφωνίες μεταξύ χωρών, οι οποίες αποσκοπούν αφενός στην ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών εντός της τελωνειακής ένωσης και αφετέρου στη

θέσπιση ενός κοινού δασμολογικού κανονισμού σχετικά με την εισαγωγή αγαθών από τρίτες χώρες του υπόλοιπου κόσμου.

- **Ενιαία Αγορά**

Η έννοια της ενιαίας αγοράς περιλαμβάνει, τόσο την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών όσο και κεφαλαίου και εργασίας (ελεύθερη μετακίνηση οικονομικών πόρων), καθώς επίσης και τη δημιουργία μιας ενιαίας εξωτερικής πολιτικής. Επίσης, ρυθμίζονται σε σημαντικό βαθμό θέματα δημοσιονομικής, πολιτικής και νομισματικής συνεργασίας.

- **Οικονομική Ένωση**

Η οικονομική ένωση αποτελεί το επόμενο βήμα έπειτα από τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς, καθώς συμπεριλαμβάνει όλα τα χαρακτηριστικά αυτής. Αυτό που την κάνει να διαφέρει από την προηγούμενη κατηγορία ενώσεων είναι το γεγονός πως η οικονομική ολοκλήρωση γίνεται ισχυρότερη με τη χρήση ενός κοινού νομίσματος και την εναρμόνιση της φορολογίας στα κράτη μέλη της ένωσης, δηλαδή ουσιαστικά τη θέσπιση μιας ενιαίας δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής. Ο υψηλός βαθμός ολοκλήρωσης, μέσω της εναρμόνισης και ενσωμάτωσης κοινών κανονισμών, συνεπάγεται και τη μείωση της εθνικής κυριαρχίας, αλλά και την αύξηση της γραφειοκρατίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας ένωσης προσπαθεί να αποτελέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), ωστόσο όλα τα κράτη μέλη της δεν έχουν υιοθετήσει ακόμη το κοινό της νόμισμα και οι φορολογικοί συντελεστές διαφέρουν σημαντικά στα κράτη μέλη.

- **Οικονομική και Πολιτική Ένωση**

Σε μια πολιτική ένωση κράτη μέλη ορίζουν από κοινού το πολιτικό - διοικητικό σχήμα που θα συντονίζει και θεσπίζει πολιτικές σχετικές με δημοσιονομικά, νομισματικά, κοινωνικά και αμυντικά ζητήματα. Απώτερος σκοπός της ΕΕ είναι η μερική τουλάχιστον πολιτική της ένωση.

1.7 ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Τα οφέλη που προέρχονται από τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών και τη δημιουργία ενώσεων ή ενιαίων αγορών είναι πολλαπλά. Παρακάτω παρουσιάζονται τα οφέλη

που υπάρχουν για καθεμία από τις κατηγορίες συμφωνιών και ενώσεων. (Whalley, 1998 & European Bank, 2012)

- Διμερείς ή περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες

Οι περιφερειακές και οι διμερείς εμπορικές συμφωνίες σκοπεύουν στη δημιουργία περισσότερων εμπορικών ευκαιριών παγκοσμίως, ευκολότερα και γρηγορότερα. Συγκεκριμένα, έχουν ως στόχο το άνοιγμα του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών, μέσω της κατάργησης των τελωνειακών δασμών καθώς και των τεχνικών εμποδίων και προτύπων. Συνεπώς, τα εμπορευόμενα αγαθά και υπηρεσίες καθίστανται φθηνότερα, δεδομένης της έλλειψης δασμολογικής επιβάρυνσης στην τελική τους αξία και η διασυνοριακή τους διέλευση γίνεται γρηγορότερα, επιταχύνοντας το διεθνές εμπόριο και την παραγωγή.

Άλλο ένα σημαντικό όφελος της σύναψης περιφερειακών ή διμερών συμφωνιών αποτελεί η αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων, ενώ παράλληλα υπάρχει ειδική μέριμνα για τη θέσπιση και την υιοθέτηση κανονισμών από την πλευρά των κυβερνήσεων σχετικά με την προστασία της ξένης επένδυσης. Στις συμφωνίες υπάρχουν άρθρα σχετικά με κοινές δεσμεύσεις σε τομείς όπως ο αθέμιτος ανταγωνισμός, οι δημόσιες κρατικές προμήθειες, η προστασία των ξένων επενδύσεων και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Επιπλέον, σημαντικό ρόλο παίζει και η βιωσιμότητα και η αειφόρος ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό τα κράτη υπογράφουν όρους σχετικούς με τη συνεργασία σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα. Έτσι, καθίσταται περισσότερο ελκυστικό και σταθερό το οικονομικό περιβάλλον για όσους επιθυμούν να επιχειρήσουν στη χώρα. (European Commission, 2013)

- Συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών και Οικονομικές Ενώσεις

Από την άλλη πλευρά, οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών και οι ενώσεις αποσκοπούν κυρίως στη διεθνή συνεργασία και συντονισμό ενεργειών σε ζητήματα σχετικά με την αύξηση της παραγωγής, την οικονομική ανάπτυξη και την κατανομή των πόρων. Πιο συγκεκριμένα εστιάζουν στα παρακάτω:

- Αύξηση παραγωγής

Η αύξηση της παραγωγής μπορεί να προέλθει από το αυξημένο πλέον μέγεθος της αγοράς, το οποίο αποτελεί προϋπόθεση για οικονομίες κλίμακας, καθώς τα σταθερά κόστη παραγωγής επιμερίζονται σε μεγαλύτερη πελατειακή βάση. Έτσι,

δημιουργούνται ανταγωνιστικότερα προϊόντα με χαμηλότερο κόστος και καλύτερη ποιότητα, τα οποία ενσωματώνουν καινοτομία, γεγονός που ωφελεί τους καταναλωτές. Δεδομένης της αύξησης του όγκου παραγωγής ενισχύεται και η διάθεσή τους τόσο εγχώρια, όσο και στα πλαίσια της ένωσης/αγοράς μέσω εξαγωγών, καθώς η πρόσβασή τους σε όλα τα γεωγραφικά της σημεία είναι ελεύθερη. Συνεπώς, οι παραγωγοί βρίσκουν κίνητρο στο να παράγουν ολοένα και μεγαλύτερες ποσότητες αγαθών και να εξειδικεύονται σε συγκεκριμένα προϊόντα και υπηρεσίες, οδηγώντας σε υψηλότερα επίπεδα παραγωγικότητας εργασίας και κεφαλαίου.

– Οικονομική ανάπτυξη

Το ελεύθερο εμπόριο, απαλλαγμένο από δασμολογικούς και μη δασμολογικούς δασμούς, έχει ως αποτέλεσμα την επέκταση των επιχειρήσεων εκτός των εθνικών συνόρων, σε επίπεδο περιφέρειας ή ένωσης. Οι επιχειρήσεις εκμεταλλεζόμενες το δασμολογικό καθεστώς ωθούν μεγάλο μέρος των πόρων τους στο χτίσιμο εξαγωγικής ικανότητας, παράγοντας αγαθά και υπηρεσίες ανταγωνιστικότερες από το παρελθόν. Όσο οι επιχειρήσεις αποκτούν γνώση από τις εξαγωγικές διαδικασίες και τα εγχειρήματά τους σε άλλες χώρες, τα κέρδη τους και το μερίδιο αγοράς τους σε αυτές μεγαλώνει με αποτέλεσμα την εισροή κεφαλαίων εντός των εθνικών συνόρων. Έτσι, οι οικονομίες των κρατών που συμμετέχουν σε ελεύθερες ζώνες εμπορίου χαιρούν μεγαλύτερης οικονομικής ανάπτυξης και έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε τεχνολογικές καινοτομίες.

– Διεθνής συνεργασία

Η ενεργός συμμετοχή σε ενώσεις και ενιαίες αγορές ενισχύει τη συνεργασία για τα κράτη μέλη τους, καθώς αυτά είναι υποχρεωμένα να σέβονται και να εφαρμόζουν τους κανονισμούς που έχουν υπογράψει στις συμβάσεις, διαφορετικά τους επιβάλλονται κυρώσεις και μπορεί να απολέσουν τα δικαιώματα που απολάμβαναν στο παρελθόν. Η κοινή αποδοχή κανόνων μεταξύ των μελών αντιπροσωπεύει και την παράλληλη αποδοχή κοινών αξιών, ιδεών και θεσμών, γεγονός που οδηγεί στην ενίσχυση της στενότερης συνεργασίας μεταξύ τους. Ειδικότερα στις περιπτώσεις που οι ενώσεις διοικούνται από κοινά υπερεθνικά όργανα και θεσμούς, πολλοί από τους τομείς της οικονομίας και της πολιτικής συγχρονίζονται μεταξύ τους προκειμένου να πετύχουν κοινούς σκοπούς.

– Κατανομή πόρων

Η κατανομή των πόρων διεθνώς βελτιώνεται καθώς τα κράτη – μέλη των ενώσεων αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα τους δημιουργούν παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες αξίας. Όπως αναφέραμε και πριν, η κατάργηση των δασμών και των περιοριστικών μέτρων στο εμπόριο βοηθά τις επιχειρήσεις να εξειδικευτούν σε τομείς που έχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα και εκμεταλλευόμενες τις οικονομίες κλίμακας. Μέσω της προμήθειας πρώτων υλών, ημιτελών προϊόντων και κεφαλαιουχικού εξοπλισμού από άλλες χώρες – μέλη της ένωσης, οι οικονομικοί πόροι κατανέμονται αποδοτικά μέσα στην ένωση. Ωστόσο, τα τελικά παραγόμενα προϊόντα, τα οποία πλέον αντιμετωπίζουν μειωμένα κόστη παραγωγής, προορίζονται τόσο για χώρες εντός της ένωσης όσο και για άλλες εκτός αυτής. Τα χαμηλά κόστη παραγωγής επιτρέπουν την φθηνή τιμολόγηση των προϊόντων, τα οποία εισέρχονται σε τρίτες αγορές παρά το δασμολογικό κόστος, και έχουν τη δυνατότητα να παραμένουν ανταγωνιστικά και να σημειώνουν ικανοποιητικές πωλήσεις. Έτσι, η προστιθέμενη αξία που ενσωματώνουν από την κατανομή των οικονομικών πόρων μεταφέρεται μέσω των εξαγωγών και στα υπόλοιπα μέρη του κόσμου.

– Επιχειρηματικά κίνητρα

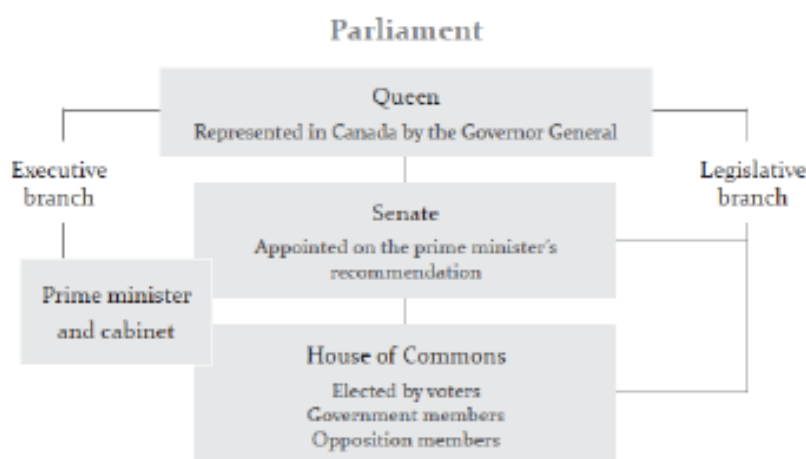
Στις ζώνες ελεύθερων συναλλαγών και στις ενώσεις τα κράτη – μέλη δεσμεύονται να προστατεύουν σημαντικά αγαθά όπως τα εργασιακά δικαιώματα, την πνευματική ιδιοκτησία, τις ξένες επενδύσεις, ενώ ταυτόχρονα προάγουν τη συνεργασία και τον υγιή ανταγωνισμό. Μέσω της υιοθέτησης κοινών αξιών σχετικά με το επιχειρείν οι χώρες αυτές καταφέρνουν να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα, στο οποίο μετριάζονται και διαφοροποιούνται οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι και προωθούνται τα επιχειρηματικά κίνητρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ

2.1 ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το πολίτευμα του Καναδά είναι η συνταγματική μοναρχία. Απέκτησε την ανεξαρτησία του από τη Βρετανία την 1η Ιουλίου 1867, ωστόσο η βασίλισσα της Αγγλίας παραμένει ο αρχηγός του κράτους, ο οποίος εκπροσωπείται στον Καναδά από τον Γενικό Κυβερνήτη. (CIA, 2010). Ο επικεφαλής της Κυβέρνησης είναι ο Πρωθυπουργός, ενώ το Καναδικό Κοινοβούλιο αποτελείται από τη Βασίλισσα, τη

Γερουσία ή Άνω Βουλή και την εκλεγμένη Βουλή των Κοινοτήτων ή Κάτω Βουλή. Η τελευταία απαριθμεί 308 εκλεγμένα μέλη από όλες τις περιφέρειες της χώρας και κύριο μέλημά της είναι να νομοθετεί. Η Γερουσία απαρτίζεται από 105 μέλη, τα οποία διορίζονται με απόφαση του Γενικού Κυβερνήτη, κατόπιν συμβουλής του Πρωθυπουργού. Κύρια δραστηριότητα της Γερουσίας είναι να αποδέχεται ή να απορρίπτει τους προϋπολογισμούς πριν δοθούν στο Γενικό Κυβερνήτη και επικυρωθούν ως επίσημη νομοθεσία. Πέρα από την ομοσπονδιακή Κυβέρνηση υπάρχουν και 10 τοπικές και 3 περιφερειακές κυβερνήσεις. Οι τοπικές μάλιστα κατέχουν ισχυρή δύναμη και μπορούν να διοικούν τις περιοχές της ευθύνης τους ανεξάρτητα από την ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, με την υποστήριξη των περιφερειακών θεσμών. (Forsey, 2010)

Εικόνα 1. Η λήψη πολιτικών αποφάσεων στον Καναδά. Πηγή: Forsey, 2010

2.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.2.1 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

Ο Καναδάς αποτελεί μια από τις ισχυρότερες οικονομίες διεθνώς με πληθυσμό 36,28εκ. κατοίκους.(StatisticsCanada, 2016) Από τα μέσα του 2013, ο Καναδάς εισήλθε σε τροχιά οριστικής οικονομικής ανάπτυξης, με μέσο ρυθμό 2,8%, ενώ για το 2016 το ΑΕΠ του ανήλθε στα 1.552δισ \$, καταλαμβάνοντας τη 10^η θέση στην κλίμακα της παγκόσμιας οικονομίας. Η αύξηση αυτή συνοδεύτηκε από αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, του εισοδήματος και του πλούτου. Μάλιστα, για το έτος 2016 ο δείκτης ιδιωτικής κατανάλωσης ήταν 894δισ \$, αντιπροσωπεύοντας το 57,5% του ΑΕΠ, ενώ το μέσο εισόδημα 43.315\$. Μετά την παγκόσμια οικονομική ύφεση του 2009, οι δείκτες ανεργίας έδειξαν μείωση και δημιουργήθηκαν περίπου 1 εκ. καινούργιες θέσεις εργασίας. Το 2016 ο δείκτης ανεργίας ανήλθε στο 7% σε σχέση με

το 8,2% του 2009 και 1 στους 5 εργαζόμενους πλέον απασχολείται στο κλάδο του διεθνούς εμπορίου. Επιπλέον, το πραγματικό επιτόκιο ήταν 3,6% και το επιτόκιο δανεισμού στο 2,7%. Τέλος, ο πληθωρισμός κυμαίνεται στο 1,4%, ενώ ο δείκτης τιμών καταναλωτή σε πραγματικές τιμές του 2010 αυξήθηκε και έλαβε την τιμή 110,2, γεγονός πως σημαίνει πως οι Καναδοί πολίτες έχουν βελτιώσει την αγοραστική τους δύναμη. (WorldBank, 2016)

2.2.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Αρμόδια αρχή για το εμπόριο, τόσο το εσωτερικό όσο και το διασυνοριακό, είναι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Οι αρχές που διέπουν το εμπόριο παρουσιάζονται με σαφήνεια στη Συμφωνία για το Εσωτερικό Εμπόριο (Agreement of Internal Trade), όπως για παράδειγμα η ελεύθερη μετακίνηση προσώπων και αγαθών, με σκοπό να βελτιωθούν και να σταθεροποιηθούν οι συνθήκες του εμπορίου εγχώρια. (Internal Trade Secretariat, 2016)

Εξάγοντας περίπου το 31,6% του ετήσιου ΑΕΠ του και εισάγοντας το 34%, κατατάσσεται 11^{ος} παγκοσμίως στο διασυνοριακό εμπόριο. Αναφορικά με το εξωτερικό εμπόριο, το 2016 οι εξαγωγές του αυξήθηκαν κατά 3,4% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, αντιπροσωπεύοντας αξία 390,3 δις \$. (WorldBank, 2016) Τα κυριότερα αγαθά που εξάγει είναι μηχανοκίνητα οχήματα και εξαρτήματα, βιομηχανικά μηχανήματα, αεροσκάφη, τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό, χημικά, πλαστικά, λιπάσματα, ξυλεία, ακατέργαστο πετρέλαιο, φυσικό αέριο, ηλεκτρικό ρεύμα και αλουμίνιο, ενώ τα κυριότερα αγαθά που εισάγει είναι μηχανήματα και εξοπλισμός, αυτοκίνητα και εξαρτήματα οχημάτων, αργό πετρέλαιο, χημικά προϊόντα, ηλεκτρική ενέργεια και διαρκή καταναλωτικά προϊόντα. (CIA, 2016) Κυριότεροι εμπορικοί εταίροι της χώρας είναι οι ΗΠΑ, η Κίνα και το Μεξικό, με τις ΗΠΑ να κατέχουν τη μερίδα του λέοντος, αντιπροσωπεύοντας το 76,7% των εξαγωγών και το 52% των εισαγωγών του Καναδά. (CIA, 2015)

2.2.3 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Ο Καναδάς έχει υπογράψει μια σειρά διεθνών διμερών και πολυμερών συμφωνιών. Από το 1995, αποτελεί επίσημα μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (World Trade Organization – WTO) και έχει υπογράψει τις κυριότερες συμφωνίες σχετικά με την απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου (GATT, TRIPS, TRIMS, GATS, ITA, GPA).

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, κυριότερος εμπορικός εταίρος του Καναδά είναι οι ΗΠΑ. Το διασυνοριακό εμπόριο ανάμεσα στις δύο χώρες πραγματοποιείται μέσα στα πλαίσια της NAFTA (NorthAmericanFreeTradeAgreement) που έχουν υπογράψει ο Καναδάς, οι ΗΠΑ και το Μεξικό το 1994. Η υπογραφή της εν λόγω συμφωνίας είχε σημαντικά οφέλη για όλες τις πλευρές. Ενδεικτικά, το διασυνοριακό εμπόριο ΗΠΑ – Καναδά διπλασιάστηκε, ενώ το αντίστοιχο με το Μεξικό τετραπλασιάστηκε (GovernmentofCanada, 2016). Μάλιστα, την τελευταία μόνο δεκαετία οι εξαγωγές του Καναδά προς τις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 36%, ενώ οι εισαγωγές κατά 61% (Chi, 2014)

Επιπλέον, οι ΗΠΑ και ο Καναδάς έχουν διαπραγματευθεί και εφαρμόσει επιτυχώς την πιο ολοκληρωμένη διμερή συμφωνία ανάμεσα σε κυβερνήσεις για θέματα σχετικά με την ασφάλεια, το εξωτερικό εμπόριο και έχουν χαράξει από κοινού μια γραμμή για την εμπορική πολιτική που θα ακολουθήσουν από κοινού σε διεθνή θέματα. Μάλιστα, το 2011 έθεσαν σε ισχύ το σχέδιο για τη διευκόλυνση και την απελευθέρωση του διμερούς εμπορίου, το GlobalMarketsActionPlan. Η σημασία της εν λόγω συμφωνίας γίνεται αντιληπτή αν αναλογιστεί κανείς το μέγεθος του εισαγωγών και εξαγωγών προϊόντων που πραγματοποιούνται καθημερινά ανάμεσα στα δύο κράτη, το οποίο ανέρχεται στα 1,3 δις \$. Μάλιστα, οι εξαγωγές του Καναδά στις ΗΠΑ αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ¼ του ΑΕΠ του.(GovernmentofCanada, 2017) Στα πλαίσια της απελευθέρωσης του διεθνούς εμπορίου, ο Καναδάς έχει υπογράψει διμερείς συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου (FTA) με τις παρακάτω χώρες:Χιλή (1997), Ισραήλ (1997), Κόστα Ρίκα (2002), Περού (2009), Κολομβία (2011), Ονδούρα (2014), Ιορδανία (2012), Νότια Κορέα (2015),Παναμά (2013), ΗΠΑ (1989), Ενώ βρίσκεται υπό διαπραγμάτευση με τις παρακάτω χώρες: Ινδία, Σιγκαπούρη, Ιαπωνία, Κίνα, Δομινικανή Δημοκρατία, Μαρόκο, Φιλιππίνες, Ταϊλάνδη, Τουρκία και Ουκρανία. (GovernmentofCanada, 2017)

Επίσης, έχει υπογράψει και έχει θέσει σε ισχύ τις διμερείς συμφωνίες για την Προώθηση και την Προστασία των Διεθνών Επενδύσεων (FIPA) με τις: Αργεντινή (1993), Αρμενία (1999), Μπαρμπάντος (1997), Μπενίν (2014), Καμερούν (2016), Κίνα (2014), Κόστα Ρίκα (1999), Ακτή Ελεφαντοστού (2015), Κροατία (2001), Τσεχία (2012), Αίγυπτο (1997), Γουινέα (2017), Χονγκ Κόνγκ (2016), Ουγγαρία (1993), Ιορδανία (2009), Κουβέιτ (2014), Λετονία (2011), Λίβανο (1999), Μαλί (2016), Μογγολία (2017), Παναμά (1998), Περού (2007), Φιλιππίνες (1996), Πολωνία (1990), Ρουμανία (2011), Ρωσία (1991), Σενεγάλη (2016), Σερβία (2015),

Σλοβακία (2012), Τανζανία (2013), Ταϊλάνδη (1998), Τρινιδάδ και Τομπάγκο (1996), Ουρουγουάη (1999), Βενεζουέλα (1998) και βρίσκεται υπό διαπραγμάτευση με τις: Αλβανία, Μπαχρέιν, Μπουρκίνα Φάσο, Ελ Σαλβαδόρ, Γουατεμάλα, Νικαράγουα, Γκάνα, Καζακστάν, Κόσοβο, FYROM, Μαδαγασκάρη, Μολδαβία, Νιγηρία, Πακιστάν, Τυνησία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και Ζάμπια.

Ακόμη, ο Καναδάς έχει υπογράψει τις παρακάτω πολυμερείς συμφωνίες (PTA): πρόσφατα υπέγραψε τη συμφωνία με τις χώρες του Ειρηνικού (TransPacificPartnership – TPP), βρίσκεται υπό διαπραγμάτευση με τη συμφωνία TradeinServicesAgreement (TISA), Συμμαχία της Καραϊβικής (CARICOM), MERCOSUR, WTOAgreementonTradeFacilitation (TFA). (GovernmentofCanada, 2017)

Τέλος, το Μάιο του 2017, η Καναδική κυβέρνηση έλαβε μια ειδοποίηση από την Κυβέρνηση του Εκουαδόρ σχετικά με τον τερματισμό της συμφωνίας Προώθησης και Προστασίας Ξένων Επενδύσεων που είχε υπογραφεί το 1997. (GovernmentofCanada, 2017)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) αποτελεί μια μορφή οικονομικής και πολιτικής ένωσης ανάμεσα σε 28 κράτη (ο αριθμός μειώνεται στα 27 μετά την απόφαση της Μεγάλης Βρετανίας για αποχώρηση από την Ένωση). Μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, ορισμένοι από τους πιο προοδευτικούς ηγέτες της Ευρώπης οραματίστηκαν τη δημιουργία της ΕΕ με σκοπό τη διασφάλιση ενός σταθερού, ειρηνικού κλίματος που θα οδηγούσε την ήπειρο σε ευημερία, η οποία είχε πληγεί σε μεγάλο βαθμό από τους συνεχείς πολέμους. Έτσι, τη δεκαετία του 1950 δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, ενώ το 1957 δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, με τη Συνθήκη της Ρώμης. Τη δεκαετία του 1960, η ΕΟΚ καταφέρνει να καταργήσει του δασμούς ανάμεσα στα κράτη – μέλη της και να παρουσιάσει πλεονάσματα παραγωγής, ενώ τη δεκαετία του 1970 αρχίζει να επεκτείνεται με την είσοδο νέων κρατών – μελών. Ο πολιτικός ρόλος της ΕΟΚ γίνεται περισσότερο εμφανής, καθώς το 1979 για πρώτη φορά οι πολίτες καλούνται να ψηφίσουν απευθείας αντιπροσώπους για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Επίσης, την ίδια δεκαετία η Ένωση αρχίζει να εισαγάγει περιβαλλοντικές οδηγίες και νομοθεσίες

στα κράτη μέλη της. Την επόμενη δεκαετία, η Ένωση επεκτείνεται περισσότερο με την είσοδο της Ελλάδας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, ενώ συνάπτει και την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, μέσω της οποίας δημιουργείται μια ενιαία αγορά με συγκεκριμένους κανονισμούς που διέπουν τόσο το εσωτερικό όσο και το διασυνοριακό εμπόριο. Το 1993, με την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, η ενιαία αγορά ολοκληρώνεται μέσα από τους τέσσερις πυλώνες ελευθερίας: διακίνησης αγαθών, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων. Επίσης, για πρώτη φορά υπάρχει ευαισθητοποίηση για θέματα ασφάλειας και κοινής εξωτερικής πολιτικής και άμυνας. Το 2002, η ΕΕ κάνει μεγαλύτερα βήματα για την ολοκλήρωσή της με την υιοθέτηση ένα κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος, του ευρώ. Την ίδια δεκαετία, η ΕΕ επεκτείνεται με την είσοδο 10 νέων μελών – κρατών. (EuropeanUniona, 2017)

3.2 ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η ΕΕ βασίζεται σε πρακτικές ενός κράτους δικαίου, δηλαδή κάθε ενέργεια που πραγματοποιείται για την υιοθέτηση συμφωνιών και κανονισμών από την ΕΕ, πρέπει να εγκρίνεται με τρόπο δημοκρατικό και από όλα τα κράτη – μέλη της Ένωσης. Έτσι, οι συμφωνίες λαμβάνουν δεσμευτικό χαρακτήρα και οι σχέσεις μεταξύ των κρατών – μελών είναι διαφανείς και ουσιαστικές. Οι συνθήκες που έχουν υπογραφεί και επικυρωθεί από τα μέλη της ΕΕ αποτελούν βάση πάνω στην οποία προτείνονται νομοθεσίες, κανονισμοί οδηγίες και μεταρρυθμιστικά μέτρα, τα οποία στη συνέχεια εφαρμόζουν τα μέλη. (EuropeanUnionb&EuropeanUnionc, 2017)

Για την αποτελεσματικότερη και δημοκρατικότερη διοίκηση της, η ΕΕ έχει αναπτύξει θεσμούς. Οι σημαντικότεροι από αυτούς είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ενώ τα τρία πρώτα είναι υπεύθυνα για τη θέσπιση νομοθεσίας και τη λήψη αποφάσεων στα πλαίσια της ΕΕ. Ο κυριότερος μηχανισμός λήψης αποφάσεων κατά τη νομοθετική διαδικασία είναι ο εξής: η Επιτροπή προτείνει τα μεταρρυθμιστικά μέτρα και νόμους σε διαβούλευση με το Συμβούλιο, το οποίο μαζί με το Κοινοβούλιο, καλείται να τα εγκρίνει ή να τα απορρίψει. Τέλος, οι νέοι νόμοι εφαρμόζονται από τα κράτη – μέλη και η Επιτροπή ελέγχει τη σωστή εφαρμογή τους. (EuropeanUnionb&EuropeanUnionc, 2017)

3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

3.3.1 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

Από τον Οκτώβριο 2008, η ΕΕ μαστίζεται από χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση. Έχοντας ως σκοπό τη διατήρηση και προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, η οποία επηρεάζει την απασχόληση και το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της, η Ένωση ασκεί ουσιαστικό έλεγχο και συντονίζει τις οικονομικές πολιτικές των κρατών – μελών της και ιδιαιτέρως αυτών που βρίσκονται στη ζώνη του ευρώ. Μάλιστα, για την αντιμετώπιση της κρίσης θέσπισε το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, μέσω του οποίου επέβαλλε αυστηρότερους κανόνες για τη συμμόρφωση των ελλειμμάτων των κρατικών προϋπολογισμών με τα πρότυπα της ΕΕ, τη λήψη προληπτικών μέτρων για τη σωστή διαχείριση του δημόσιου χρέους, όπως το συστηματικότερο ετήσιο έλεγχο των κρατών – μελών από την Επιτροπή και την επιβολή αυστηρότερων κυρώσεων σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης. Επίσης, δημιούργησε το Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης, με δανειοδοτική ικανότητα 500δισ € για τα κράτη που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. (European Commission, 2017)

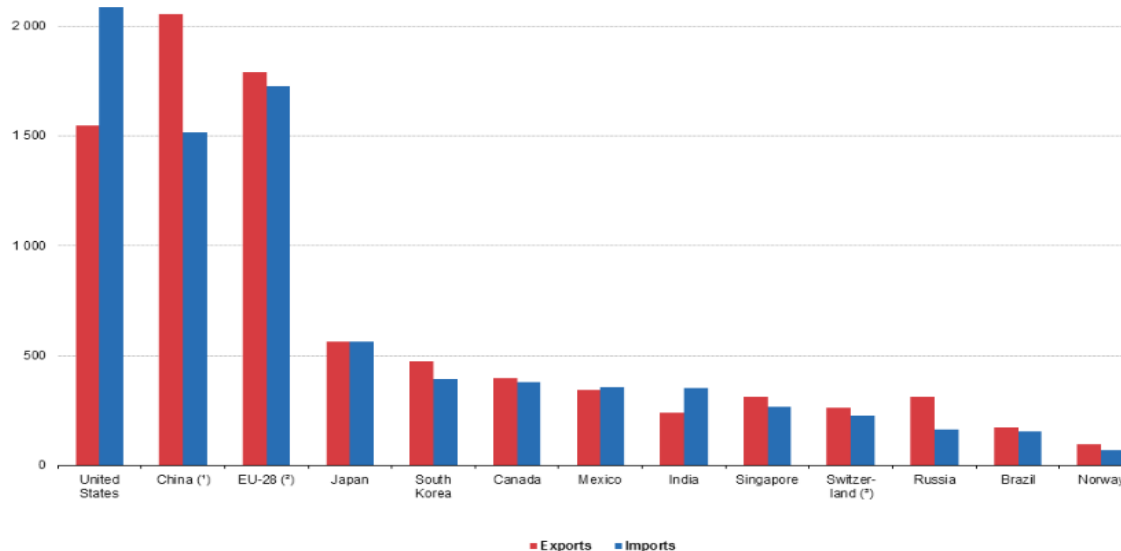
Η ΕΕ αποτελεί σαν σύνολο τον τρίτο μεγαλύτερο πληθυσμό στον κόσμο μετά την Κίνα και την Ινδία, με πληθυσμό 508εκ. κατοίκους. Μετά από μια περίοδο έντονης οικονομικής κρίσης, η ΕΕ εισήλθε σε τροχιά οικονομικής ανάπτυξης, παρουσιάζοντας θετικούς ρυθμούς το 2014, ενώ το 2016 ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης ήταν 1,9 %. Για την ίδια χρονιά, το ΑΕΠ ανήλθε στα 14.824δισ €, καταλαμβάνοντας το μεγαλύτερο μερίδιο 23,8% της πίτας της παγκόσμιας οικονομίας. Οι δείκτες ανεργίας έδειξαν αύξηση από το 2009 φτάνοντας στο ανώτερο σημείο το 2013 με ποσοστό ανεργίας 10,9%, ενώ στη συνέχεια ακολούθησαν καθοδική πορεία με την ανεργία να κυμαίνεται στο 8,5% για το 2016. Τέλος, ο πληθωρισμός για το 2016 σταθεροποιήθηκε στο 0,3%. (Eurostat, 2016)

3.3.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Η ΕΕ αποτελεί, όπως προαναφέρθηκε, τη μεγαλύτερη ενιαία αγορά παγκοσμίως. Το γεγονός αυτό έχει διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό τόσο το ενδοκοινοτικό εμπόριο, με την κατάργηση των συνόρων και των δασμών ανάμεσα στα 28 κράτη – μέλη, όσο και το διεθνές εμπόριο. Η ΕΕ αντιμετωπίζεται σαν ένας ενιαίος παράγοντας, μια ενιαία ισχυρή φωνή, η οποία αντιπροσωπεύει εξίσου 28 άλλες διαφορετικές, υιοθετώντας μια κοινή εξωτερική εμπορική πολιτική, με ίδια δασμολογική αντιμετώπιση για τα

διεθνή προϊόντα και τις υπηρεσίες που εισάγει. Ακόμη, αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερη βαρύτητα στις διεθνείς εμπορικές διαπραγματεύσεις σαν ενιαίο σύνολο, σε σχέση με κάθε ένα από τα κράτη – μέλη της ξεχωριστά. Ένα ακόμη πλεονέκτημα της ενιαίας αγοράς είναι πως η ΕΕ έχει καταφέρει να συνδέσει αποτελεσματικά όλες τις δομές της και να διευκολύνει τις τηλεπικοινωνίες και τις μετακινήσεις αγαθών, προσώπων και κεφαλαίων. Συνεπώς, πλέον γίνεται ευκολότερο κάποιος να παράγει, τα εμπορεύεται και να προμηθεύεται αγαθά και υπηρεσίες, γεγονός που δίνει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις εμπορικές δραστηριότητες των κρατών - μελών της ΕΕ με τον υπόλοιπο κόσμο.

Η ΕΕ αποτελεί μια από τις σημαντικότερες εμπορικές δυνάμεις του κόσμου μαζί με την Κίνα και τις ΗΠΑ. Μάλιστα, το 2015 η αξία των συναλλαγών από το διεθνές εμπόριο ανήλθε στα 3,63 τρις € για τις ΗΠΑ, στα 3,57 τρις € για την Κίνα και για την ΕΕ περίπου στα 3,5 τρις €. Την ίδια χρονιά οι εξαγωγές αγαθών της ΕΕ αποτελούσαν το 15,5% της παγκόσμιας αγοράς, με την Κίνα να κατέχει την πρώτη θέση με 17,8% και τις ΗΠΑ 13,4%. Η εικόνα αυτή δε μεταβάλλεται ούτε το 2016, οπότε η ΕΕ έχει οριακές απώλειες στην αξία των ροών του διεθνούς εμπορίου η οποία ανήλθε στα 3,45 τρις € και το έτος έκλεισε με θετικό πλεόνασμα στο ισοζύγιο εμπορικών συναλλαγών. (Eurostat, 2017)

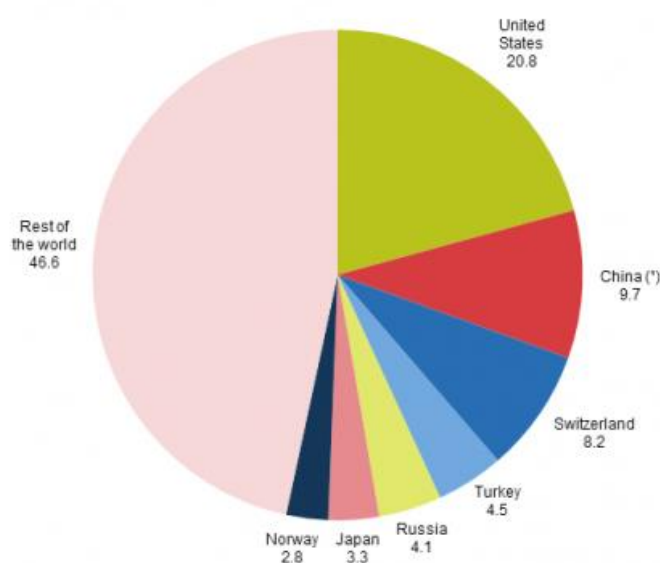

Εικόνα 2. Οι κυριότερες δυνάμεις του διεθνούς εμπορίου. Πηγή: Eurostat

Την τελευταία δεκαετία (2006 – 2016) τα επιμέρους ισοζύγια της ΕΕ με τους κυριότερους εμπορικούς της εταίρους μεταβλήθηκαν σημαντικά. Τη μεγαλύτερη αύξηση σημείωσαν οι εξαγωγές στην Κίνα και στην Κορέα, ενώ ο ρυθμός αύξησης

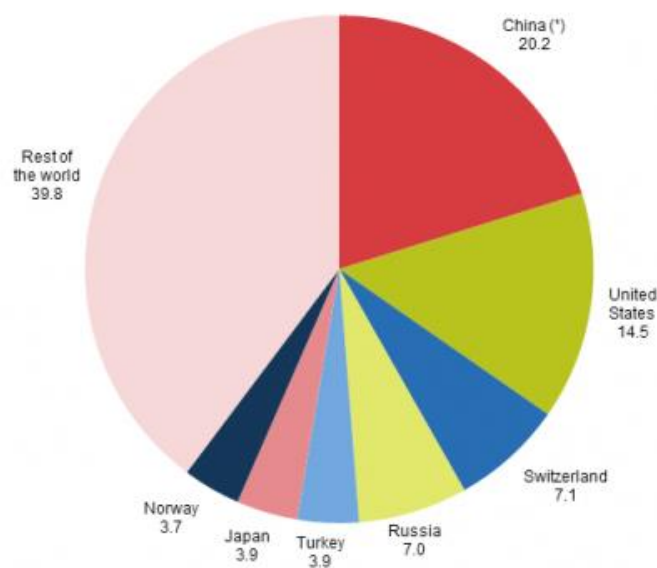
των εξαγωγών μειώθηκε για τη Νορβηγία, την Ιαπωνία και παρέμεινε σταθερός για τη Ρωσία. Από την άλλη πλευρά, αναφορικά με τις εισαγωγές, αυτές αυξήθηκαν σημαντικά στις περιπτώσεις της Κίνας, Ινδίας και Ελβετίας, ενώ μειώθηκαν για την Ρωσία, την Ιαπωνία και τη Νορβηγία. (Eurostat, 2017)

Παρά όλες τις μεταβολές στο εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ, οι 7 κυριότεροι εμπορικοί εταίροι της για τα αγαθά και τις υπηρεσίες της με σειρά σημαντικότητας η ΗΠΑ (20,8%), η Κίνα (9,7%) , η Ελβετία (8,2%), η Τουρκία (4,5%), η Ρωσία (4.1%), η Ιαπωνία (3.3%) και η Νορβηγία (2.8%). (Eurostat, 2017)

Εικόνα 3. Οι κυριότεροι εμπορικοί εταίροι της ΕΕ (εξαγωγές). Πηγή: Eurostat

Αναφορικά με τις εισαγωγές της ΕΕ, οι κυριότεροι εταίροι της παρέμειναν οι ίδιοι με τη μόνη διαφορά πως το υψηλότερο μερίδιο κατείχε η Κίνα με 20,2% έναντι των ΗΠΑ με 14,5%.(Eurostat, 2017)

Εικόνα 4. Οι κυριότεροι εμπορικοί εταίροι της ΕΕ (εισαγωγές). Πηγή: Eurostat

Η ΕΕ χαράσσει τη δική της εμπορική πολιτική, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποτελεί το αρμόδιο όργανο για την εκπροσώπηση σε διεθνείς διαπραγματεύσεις. Η Επιτροπή οφείλει να προασπίσει τα συμφέροντα όλων των κρατών – μελών της και για το λόγο αυτό βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με ειδικές συμβουλευτικές ομάδες της ΕΕ που απαρτίζονται από εκπροσώπους όλων των κρατών – μελών. Μόνο η ΕΕ είναι υπεύθυνη για τη ψήφιση εμπορικών πολιτικών κι όχι καθένα από τα μέλη της ξεχωριστά. Η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου αποτελεί ευκαιρία για οικονομική ανάπτυξη. Έτσι, η εμπορική πολιτική της ΕΕ επιδιώκει να δημιουργήσει ανάπτυξη και θέσεις εργασίας αυξάνοντας τις ευκαιρίες για το εμπόριο και τις επενδύσεις με τον υπόλοιπο κόσμο. (Eurostat, 2017)

Σε επίπεδο πολυμερών εμπορικών θεμάτων, η ΕΕ συμμετέχει σε γύρους διαπραγματεύσεων κάτω από την αιγίδα του ΠΟΕ. Μετά την αποτυχία των διαπραγματεύσεων του γύρου της Ντόχα, η ΕΕ συμμετείχε σε συναντήσεις στο Μπαλί το 2013 και στην καθιερωμένη συνεδρίαση του ΠΟΕ στο Ναϊρόμπι το 2015, όπου σημειώθηκε πρόοδος σχετικά με την υπογραφή πακέτου μέτρων για την απελευθέρωση του εμπορίου, τη μείωση των εξαγωγικών επιδοτήσεων στη γεωργία, αλλά και την ιδιαίτερη μεταχείριση των αναπτυσσόμενων χωρών που παρουσιάζουν προβλήματα επισιτισμού. Σε επίπεδο προτιμησιακών συμφωνιών, η ΕΕ βρίσκεται

υπό διαπραγμάτευση με τις ΗΠΑ για τη Διατλαντική Συμφωνία για το Εμπόριο και τις Επενδύσεις (Transatlantic Trade and Investment Partnership), ενώ το 2016 υπέγραψε την Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία με τον Καναδά και διαβουλεύεται με την ηγεσία της Σιγκαπούρης και της Νοτίου Κορέας για την υπογραφή διμερούς συμφωνίας απελευθέρωσης του εμπορίου. (Eurostat, 2017)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ – ΚΑΝΑΔΑ

4.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Από την ίδρυσή της η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί στρατηγικό εταίρο του Καναδά, με ισχυρούς πολιτικούς και οικονομικούς δεσμούς, χωρίς ωστόσο να έχει επιτύχει ουσιαστικά αποτελέσματα στην απελευθέρωση του εμπορίου. Η έναρξη της διμερούς σχέσης σε οικονομική βάση χρονολογείται επίσημα το 1959, ημερομηνία που υπογράφηκε η Συμφωνία Συνεργασίας σχετικά με τις Ειρηνικές Χρήσεις της Ατομικής Ενέργειας και συνεχίστηκε με την υπογραφή της εμπορικής και οικονομικής συνεργασίας το 1976, σύμφωνα με την οποία οι δύο χώρες συνεδριάζουν σε ετήσια βάση, κάνοντας ανασκόπηση των σχέσεων του προηγούμενου έτους και επανεξετάζοντας τη δυνατότητα περαιτέρω συνεργασίας. Έκτοτε, τα δύο μέρη έχουν υπογράψει συμφωνίες, όπως η Διατλαντική Διακήρυξη το 1990, η οποία έθετε τις βάσεις σχετικά με τον τρόπο διαβούλευσης ανάμεσα σε ΕΕ και Καναδά, η Κοινή Πολιτική Διακήρυξη και το Σχέδιο Δράσης ΕΕ – Καναδά το 1996, με την οποία δεσμεύονταν οι πλευρές για περαιτέρω συνεργασία σε πολλαπλούς διαφορετικούς τομείς, η Κτηνιατρική Συμφωνία το 1999, για τη βελτίωση του εμπορίου ζώων, τη Συμφωνία Κρασιού και Οινοπνευματωδών Ποτών το 2003, ενώ το 2004 παρουσιάστηκε η Ατζέντα Συνεργασίας ΕΕ – Καναδά. (EUTreatiesOffice, 2017)

Από το 2007 όμως, το τοπίο αλλάζει, καθώς ο τότε Πρωθυπουργός του Κεμπέκ Jean Charest και κάποιοι Γερμανοί αξιωματούχοι και πολιτικοί αρχίζουν δειλά τις διαπραγματεύσεις, δείχνοντας την ισχυρή πρόθεσή τους για μια σοβαρή κοινή προσπάθεια να έρθουν οι δύο χώρες σε εμπορική συμφωνία (Roskopf, 2013). Την επόμενη χρονιά, μια κοινή δήλωση στη σύνοδο κορυφής Καναδά – ΕΕ επιβεβαίωσε την πρόθεσή αυτή. (Government of Canada, 2008) Το 2009 τα δύο μέρη υπογράφουν σημαντικές συμφωνίες σχετικές με την ασφάλεια, τη Συμφωνία Ασφάλειας Πολιτικής Αεροπορίας και τη Συνολική Συμφωνία Εναέριων Μεταφορών. Την ίδια χρονιά ξεκινούν οι διαβουλεύσεις για τη σημαντικότερη και πιο ολοκληρωμένη συνθήκη

συνεργασίας, η οποία αργότερα θα ονομαστεί Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία ΕΕ – Καναδά. Οι συμφωνίες που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα αναλυθούν περαιτέρω και σε επόμενο κεφάλαιο της εργασίας.

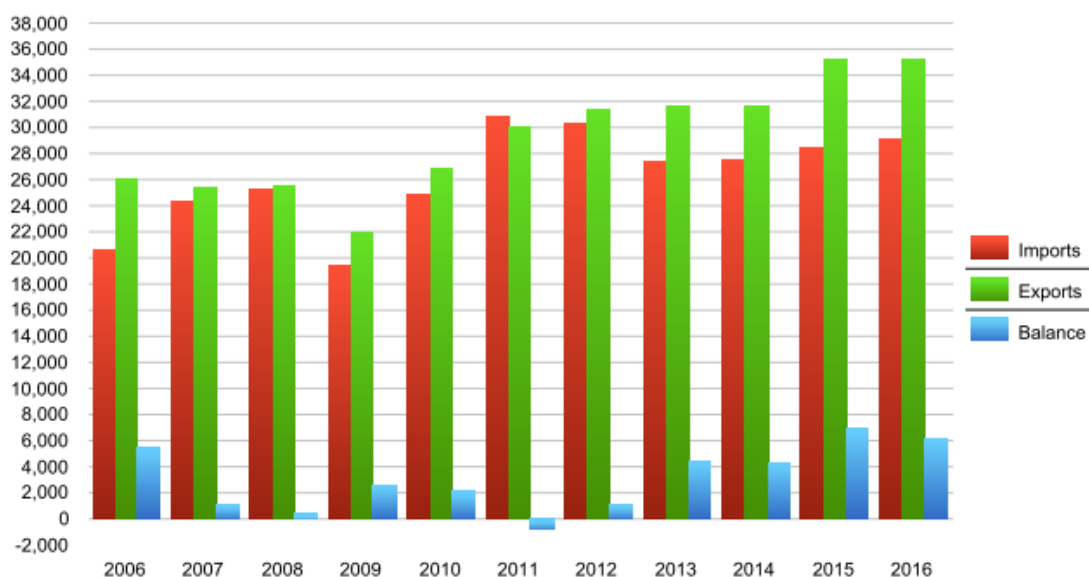
Σήμερα, η ΕΕ και ο Καναδάς συνεργάζονται από κοινού και στην αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων όπως π.χ. η κλιματική αλλαγή, η υπεραλίευση, η μεταχείριση των ζώων και η παγκόσμια ειρήνη. Για το λόγο αυτό διεξάγονται σε ετήσια βάση διακοινοβουλευτικές συναντήσεις και ανταλλαγές μεταξύ των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Για την αποτελεσματικότερη προετοιμασία της, η αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συνεδριάζει τακτικά και σε συνεργασία με άλλα θεσμικά όργανα όπως π.χ. η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EYED). (European External Action Service, 2017).

4.2 ΤΟ ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΕ – ΚΑΝΑΔΑ

Σήμερα η ΕΕ κατατάσσεται δεύτερη, έπειτα από τις ΗΠΑ, ως εμπορικός εταίρος (9,5% των εισαγωγών και εξαγωγών του Καναδά) και ως πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων για τον Καναδά. Το 2016 οι εξαγωγές της ΕΕ ανήλθαν σε 35,2 δις €, ενώ οι εισαγωγές στα 29,1 δις €, σημειώνοντας πλεόνασμα στο εμπορικό ισοζύγιο. Το 2016, ο Καναδάς κατείχε τη δέκατη θέση μεταξύ των διεθνών εμπορικών εταίρων της ΕΕ έναντι της 12ης θέσης που κατείχε το 2015. Τα κύρια προϊόντα που εξάγονται από την ΕΕ είναι τα μηχανήματα, ο εξοπλισμός μεταφορών και τα χημικά προϊόντα, ενώ εισάγονται μηχανήματα, χημικά προϊόντα, ορυκτά και πολύτιμα μέταλλα. (European Parliament, 2017)

Έτος	Εισαγωγές εμπορευμάτων στην ΕΕ από τον Καναδά	Εξαγωγές εμπορευμάτων από την ΕΕ προς τον Καναδά	Ισοζύγιο ΕΕ (εμπορεύματα)
2014	27,4	31,6	+4,2
2015	28,3	35,1	+6,8
2016	29,1	35,2	+6,1

Πίνακας 1. Συναλλαγές ΕΕ-Καναδά σε εμπορεύματα το 2014-2016 (δις €) Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Εικόνα 6. Διαχρονική παρουσίαση του διμερούς εμπορίου ΕΕ-Καναδά (εκ €).

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Από την πλευρά των υπηρεσιών, το χρονικό διάστημα 2013 – 2015 οι εξαγωγές υπηρεσιών από την ΕΕ προς τον Καναδά αυξήθηκαν και ανήλθαν σε 18 δις €, με τις αντίστοιχες εισαγωγές των υπηρεσιών από τον Καναδά να αγγίζουν τα 12,1 δις€. , γεγονός που σημαίνει πως το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ΕΕ – Καναδά σημειώνει πλεόνασμα 5,9 δις €. Οι υπηρεσίες με τη μεγαλύτερη ζήτηση μεταξύ των δύο εταίρων είναι οι μεταφορές, τα ταξίδια, οι ασφάλειες και η επικοινωνία.(European Parliament, 2017)

Έτος	Εισαγωγές υπηρεσιών στην ΕΕ από τον Καναδά	Εξαγωγές υπηρεσιών από την ΕΕ προς τον Καναδά	Ισοζύγιο ΕΕ (υπηρεσίες)
2013	11,6	17,7	6,1
2014	11,2	16,4	5,2
2015	12,1	18,0	5,9

Πίνακας 2. Συναλλαγές ΕΕ-Καναδά σε υπηρεσίες το 2013-2015 (δις €)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Από άποψη άμεσων ξένων επενδύσεων, η ΕΕ έχει επενδύσει περισσότερο στον Καναδά απ' ότι ο Καναδάς στην ΕΕ με 249,2 δις € έναντι 228,1 δις € για το έτος

2015. Από την άλλη πλευρά, η ΕΕ αποτελεί και το δεύτερο σημαντικότερο προορισμό για τις άμεσες ξένες επενδύσεις των Καναδών πολιτών.

Έτος	Αποθέματα ΑΞΕ του Καναδά στην ΕΕ	Αποθέματα ΑΞΕ της ΕΕ στον Καναδά	Ισοζύγιο
2015	228,1	249,2	+21,2

Πίνακας 3. Διμερή επενδυτικά αποθέματα ΕΕ-Καναδά (δισ €)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

4.3 ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΕ – ΚΑΝΑΔΑ

4.3.1 ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (1976)

Η συμφωνία του 1976 για την οικονομική και εμπορική συνεργασία μεταξύ Καναδά - ΕΕ αποτελεί ακόμη και σήμερα το πλαίσιο πάνω στο οποίο βασίζονται και εξελίσσονται οι σχέσεις μεταξύ των δύο μέρων. Αποτελεί μία προτιμησιακή συμφωνία, ενώ χαρακτηριστικό της γνώρισμα είναι πως αποτελεί την πρώτη επίσημη συμφωνία τέτοιου βεληνεκούς μεταξύ της ΕΕ και ενός ανεπτυγμένου κράτους. Έχοντας ως σκοπό την προώθηση της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένου και του εμπορίου, αποτέλεσε τα θεμέλιο της ανάπτυξης των σχέσεων ΕΕ – Καναδά για πάνω από 40 έτη. Έκτοτε, βάσει άρθρων της συμφωνίας, η οποία επεκτάθηκε το 1990 με τη Διατλαντική Διακήρυξη, οι ανώτεροι αξιωματούχοι της ΕΕ και του Καναδά συναντώνται σε ετήσια βάση, προκειμένου να εξετάσουν τις πιθανότητες συνεργασίας τους σε ένα μεγάλο φάσμα θεμάτων και να συζητήσουν τις διεθνείς εξελίξεις. Επιπλέον, στα πλαίσια της συμφωνίας αυτής, συγκροτήθηκε η Επιτροπή Εμπορίου και Επενδύσεων, η οποία συνεδριάζει δύο φορές το χρόνο και είναι υπεύθυνη για τη διευθέτηση των προβλημάτων που τυχόν θα εμφανιστούν στην προσπάθεια πρόσβασης σε κάθε μια από τις αγορές, καθώς επίσης και για την επανεξέταση των πρωτοβουλιών που υιοθετούνται. (EuropeanUnionTreatiesOffice, 2017)

4.3.2 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΣΙ ΚΑΙ ΤΑ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ(2003)

Η συμφωνία αυτή υπογράφηκε το Σεπτέμβριο του 2003, με έναρξη ισχύος τον Ιούνιο του 2004 και κατάφερε να επιλύσει θέματα ή προβλήματα σχετικά με το εμπόριο του κρασιού και των οινοπνευματωδών ποτών και συγκεκριμένα για την πρόσβαση των προϊόντων αυτών στις αγορές του Καναδά και της ΕΕ. Τα σημαντικότερα σημεία του

περιεχομένου της συμφωνίας ήταν η υιοθέτηση μιας απλοποιημένης διαδικασίας πιστοποίησης για τις εξαγωγές κρασιού προερχόμενες από τον Καναδά, την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων κρασιού και για τις δύο πλευρές και τη διαφάνεια στα συστήματα διανομής οινοπνευματωδών ποτών του Καναδά προς όφελος της ΕΕ. Παραδείγματα προστασίας γεωγραφικών ενδείξεων για τον Καναδά ήταν το καναδικό ούισκι σίκαλης και οι οίνοι από την κοιλάδα Οκάναγκαν και του Νιαγάρα. (EuropeanUnionTreatiesOffice, 2017)

4.3.3 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ (2009)

Στα πλαίσια της συμφωνίας αυτής, η οποία υπογράφηκε το Μάιο του 2009 και τέθηκε σε ισχύ το 2011, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας της Αεροπορίας (EuropeanAviationSafetyAgency), συνεργαζόμενος με τον Οργανισμό Μεταφορών του Καναδά επέλυσε πολλά από τα θέματα ασφαλείας που υπήρχαν και αναγνώρισε την πιστοποίηση των υπηρεσιών της Καναδικής αεροπορίας. Έτσι, η ανταγωνιστικότητα του κλάδου των αερομεταφορών του Καναδά στην αγορά της ΕΕ ενισχύθηκε σημαντικά.

Κυριότεροι στόχοι της συμφωνίας ήταν:

- Η δημιουργία κοινού πλαισίου βασισμένο στην ισχύουσα νομοθεσία το οποίο θα αναγνώριζε αμφότερα όλες τις εγκρίσεις και πιστοποιήσεις που εκδίδονταν από κάποια αρμόδια αρχή και των δύο πλευρών.
- Η ενίσχυση του κλάδου των αεροναυτικών προϊόντων, με τη δημιουργία διεθνών εφοδιαστικών αλυσίδων για το σχεδιασμό, κατασκευή και συντήρηση των αεροσκαφών, με γνώμονα τους στόχους που είχαν τεθεί για την ασφάλεια πολιτικής αεροπορίας και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η συμφωνία ωστόσο συνέβαλε σημαντικά και στην ανάπτυξη του εμπορίου μεταξύ των δύο μερών, δεδομένης της γεωγραφικής απόστασης που υφίσταται για την προσέγγιση των πλευρών, καθιστώντας τις Καναδικές αερογραμμές ζωτικής σημασίας για τον Καναδά. Τέλος, από τη συμφωνία ευεργετήθηκαν και οι Ευρωπαίοι και Καναδοί πολίτες οι οποίοι είχαν πρόσβαση σε περισσότερα αγαθά καθώς επίσης η μετακίνηση των προσώπων έγινε ευκολότερη. (EuropeanUnionTreatiesOffice, 2017)

4.3.4 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΝΑΕΡΙΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (2009)

Δεδομένου του γεγονότος ότι η ΕΕ αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο εταίρο του Καναδά στις αεροπορικές μεταφορές με 6,7εκ επιβάτες που ταξιδεύουν μεταξύ ΕΕ - Καναδά, τα δύο μέρη υπέγραψαν το Δεκέμβριο του 2009 μια περισσότερο

ολοκληρωμένη συμφωνία σχετική με τις εναέριες μεταφορές αγαθών και προσώπων. Βάσει αυτής της συμφωνίας, επιτρέπονται οι απευθείας πτήσεις ανάμεσα από οποιοδήποτε σημείο του Καναδά προς οποιοδήποτε σημείο της ΕΕ και αντιστρόφως, χωρίς εβδομαδιαίους περιορισμούς πτήσεων και προσφερόμενων τιμών για τις αεροπορικές εταιρείες. Έτσι, βελτιώθηκαν οι συνδέσεις μεταξύ των δύο αγορών τόσο σε επίπεδο ανταλλαγής προϊόντων, όσο και ροής ανθρώπων, δημιουργώντας έναν ανοιχτό χώρο αεροπορικών μεταφορών ανάμεσα στις δύο πλευρές, παρέχοντας περισσότερες επιλογές προορισμών και πτήσεων με χαμηλότερους ναύλους. Επιπλέον, η συνθήκη περιελάμβανε και άρθρα σχετικά με τη συνεργασία σε σημαντικά ζητήματα όπως η ασφάλεια και η προστασία των καταναλωτών, η διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας, το δίκαιο ανταγωνισμού και οι κρατικές επιδοτήσεις. Μάλιστα, δημιούργησε και ευκαιρίες επενδύσεων για τις αεροπορικές εταιρείες τόσο του Καναδά όσο και τις ΕΕ, μέσω της προοδευτικής απελευθέρωσης του καθεστώτος ιδιοκτησίας για ξένους επενδυτές. (EuropeanUnionTreatiesOffice, 2017)

4.3.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ (2016)

Σε αντίθεση με τις υπόλοιπες συμφωνίες, η Στρατηγική Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης (StrategicPartnershipAct) δεν αποτελεί μια εμπορική συμφωνία αλλά μια πολιτική συμφωνία. Σκοπός της είναι η ενίσχυση της συνεργασίας ΕΕ και Καναδά, η οποία συγκεντρώνεται στις παρακάτω θεματικές ενότητες (EuropeanExternalActionService, 2017):

- Βάσεις για συνεργασία: γίνεται αναφορά στις κοινές αξίες που έχουν οι δύο εταίροι οι οποίες είναι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η αποτροπή της διάδοσης των πυρηνικών όπλων για την εξασφάλιση της ειρήνης και της σταθερότητας, ο διάλογος, η πολυφωνία, η ισότιμη συνεργασία και ο σεβασμός προς τους κανόνες διεθνούς δικαίου.
- Ανθρώπινα δικαιώματα, θεμελιώδεις ελευθερίες, δημοκρατία και κράτος δικαίου: περιλαμβάνει το σεβασμό προς τις νομικές διατάξεις που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προώθηση της δημοκρατίας μέσω διενέργειας δίκαιων εκλογών και ενισχύει τη σημασία της αποδοτικής δημοκρατικής διακυβέρνησης.
- Διεθνής ειρήνη και ασφάλεια, αποτελεσματική πολυμερής προσέγγιση: τα δύο μέρη επιτυγχάνουν μέσω της συνεργασίας σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής να

αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά θέματα όπως η κατοχή πυρηνικών όπλων, το παράνομο εμπόριο, η θαλάσσια ασφάλεια, η τρομοκρατία, ενώ παράλληλα προωθούν την πολυφωνία ως μέσο για την σταθερότητα και την ειρήνη.

- Οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη: εστιάζει κυρίως σε δύο άξονες, στην ευημερία των πολιτών και στην προώθηση των σχέσεων μεταξύ των λαών. Η ανάπτυξη, η οποία οδηγεί και στην ευημερία, προωθείται μέσω ενός κοινού οικονομικού μοντέλου ανάπτυξης το οποίο σχεδιάζεται για την καταπολέμηση της φτώχειας. Στο μοντέλο αυτό εξετάζονται βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την απελευθέρωση του εμπορίου (δασμοί και φορολογία) και την προώθηση του τομέα της ενέργειας μέσω συστημάτων που προστατεύουν το περιβάλλον και την υγεία των πολιτών.
- Δικαιοσύνη, Ελευθερία και Ασφάλεια: προωθείται η συνεργασία σε αστικές και εμπορικές δικαστικές υποθέσεις, στην εφαρμογή του νόμου σε θέματα όπως η καταπολέμηση του εγκλήματος, η διαφθορά, το ξέπλυμα χρημάτων, τα ναρκωτικά, το ηλεκτρονικό έγκλημα, η προστασία των συνόρων, το μεταναστευτικό ζήτημα, η προξενική προστασία, η διαχείριση παγκόσμιων κρίσεων και η ασφάλεια των δεδομένων.
- Μηχανισμοί πολιτικού διαλόγου και διαβούλευσης: επιτυγχάνεται η ενίσχυση του διαλόγου ανάμεσα στα δυο μέρη μέσω διαβουλεύσεων, συνεχών επαφών και ανταλλαγών που έχουν σαν στόχο την περαιτέρω συνεργασία στη χάραξη πολιτικής σχετικά με τη γεωργία, την αλιεία, την απασχόληση, τις μεταφορές, τις επιστήμες και την τεχνολογία. Για το λόγο αυτό συστάθηκαν και δύο νέοι κοινοί μηχανισμοί, όπως η Κοινή Υπουργική Επιτροπή και η Κοινή Επιτροπή Συνεργασίας.

Οι αρχικές διαβουλεύσεις για τη συμφωνία ξεκίνησαν το 2011. Οι διαπραγματεύσεις διήρκαν 3 χρόνια και η συμφωνία οριστικοποιήθηκε το 2014. Υπογράφηκε από ΕΕ και Καναδά τον Οκτώβριο του 2016 και υπερψηφίστηκε το Φεβρουάριο του 2017 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενώ αναμένεται η έγκριση και από τα εθνικά κοινοβούλια. Παρόλα αυτά, κάποιες από τις διατάξεις της συμφωνίας άρχισαν να εφαρμόζονται από τον Απρίλιο του 2017. (EuropeanExternalActionService, 2017)

4.3.6^H ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΚΑΝΑΔΑ – ΕΕ (Comprehensive Economic and Trade Agreement)

4.3.6.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η αρχική ιδέα της περαιτέρω ενίσχυσης των οικονομικών δεσμών μεταξύ των δύο πλευρών παρουσιάστηκε για πρώτη φορά τον Ιούλιο του 2007 στο Βερολίνο από τον Καναδό Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Επιτροπής Μανουέλ Μπαρόζο και την Άγγελα Μέρκελ κατά τη διάρκεια της ετήσιας συνάντησης κορυφής ΕΕ – Καναδά. (Government of Canada, 2017) Μέχρι τότε, η οικονομική συνεργασία περιοριζόταν κυρίως σε θέματα επιστημονικού ενδιαφέροντος και σε διμερείς συμφωνίες που είχε επιτύχει ο Καναδάς με μεμονωμένα κράτη – μέλη της ΕΕ, όπως η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η έναρξη, ωστόσο, των διαπραγματεύσεων με σκοπό την επίτευξη εμπορικής συμφωνίας ανάμεσα στην ΕΕ σαν ενιαίο σύνολο κρατών και τον Καναδά έλαβε χώρα τον Μάιο του 2009 στην Πράγα, ενώ τον Ιανουάριο του επόμενου έτους προγραμματίστηκε ο δεύτερος γύρος στις Βρυξέλλες. (European Commission, 2017)

Αρχικά, τέθηκε ως στόχος η επικύρωση της συμφωνίας να έχει ολοκληρωθεί σε χρονικό διάστημα 24 – 30 μηνών. (Kitou and Philippidis, 2010). Ωστόσο, οι διαπραγματεύσεις διήρκησαν πολύ περισσότερο. Η έλλειψη βαθύτερης γνώσης των διαδικασιών και του τρόπου λήψης αποφάσεων στην ΕΕ, οδήγησαν την Καναδική Κυβέρνηση στην υπερεκτίμηση της ξενότητας της ΕΕ ως ενιαίου, αυτόνομου παράγοντα, δίχως να λάβει υπόψη πως αυτή ουσιαστικά αποτελείται από 28 διαφορετικά κράτη - μέλη. Η δομή της ΕΕ και ο θεσπισμένος τρόπος λήψης αποφάσεων οδήγησαν στην καθυστέρηση λήψης τελικής απόφασης, καθώς για την επικύρωση της συμφωνίας ήταν υποχρεωτικό να υπάρχει αρχικά ομοφωνία μεταξύ και των 28 κρατών – μελών της ΕΕ. Σε μια ένωση όπου οι οικονομίες αναπτύσσονται με διαφορετικούς ρυθμούς και η δομή της παραγωγής είναι διαφορετική, αντικρουόμενα συμφέροντα ήρθαν στην επιφάνεια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η διαμάχη Καναδά και Τσεχίας σχετικά με τη θεώρηση της ταξιδιωτικής visa για την είσοδο των Τσέχων πολιτών στον Καναδά. Το γεγονός αυτό οδήγησε την Τσεχία να πιέσει στις διαπραγματεύσεις για επίλυση του εν λόγω προβλήματος, καθυστερώντας την τελική επικύρωσή της από τα υπόλοιπα μέλη. (Rastrick, 2015)

Τον Οκτώβριο του 2013, τα ενδιαφερόμενα μέρη συμφώνησαν σε κάποια από τα πιο σημαντικά ζητήματα που θα περιελάμβανε η συμφωνία. Το επόμενο βήμα στις διαπραγματεύσεις θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο εφόσον το κείμενο της

συμφωνίας υποβαλλόταν σε διαδικασία έγκρισης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η διαδικασία αυτή διήρκησε περίπου 2 έτη καθώς το Κοινοβούλιο απαιτούσε επιπλέον εξηγήσεις σχετικά με τις διατάξεις που αφορούσαν στη διαχείριση των ζητημάτων διαφωνίας μεταξύ ξένου επενδυτή και κράτους. Το Κοινοβούλιο θεωρούσε πως το σημείο αυτό ήταν ιδιαίτερα κρίσιμο, καθώς επιθυμούσε να πετύχει τη σωστή ισορροπία ανάμεσα στην προστασία των ξένων επενδυτών και στο δημόσιο συμφέρον κάθε κυβέρνησης. Ακόμη, το Κοινοβούλιο έπρεπε να αξιολογήσει τους πιθανούς κινδύνους και απώλειες από τη σύναψη της εν λόγω συμφωνίας για τους ευρωπαίους πολίτες. Τον Ιανουάριο του 2016, ο νεοεκλεγείς Πρωθυπουργός του Καναδά, Justin Trudeau εξέφρασε την υποστήριξή του στην CETA στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ στο Νταβός και ενθάρρυνε του ευρωπαίους να οδηγηθούν στην τελική επικύρωση της συμφωνίας, η οποία πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο του 2016 από την πλευρά της ΕΕ και το Μάιο του 2017 από τον Καναδά. (European Commission, 2017 & Marcovic, 2015)

4.3.6.2 ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΑΝ ΣΤΗ ΣΥΝΑΨΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Και οι δύο πλευρές προσήλθαν στη διαπραγμάτευση με σκοπό να επιτύχουν διαφορετικά πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα. Ο Καναδάς στόχευε κυρίως στη σύναψη μιας συμφωνίας με τον δεύτερο μεγαλύτερο εμπορικό του εταίρο, προκειμένου να μειώσει την εξάρτηση της οικονομίας του από τις ΗΠΑ, καθώς η οικονομική κρίση στην εν λόγω χώρα είχε επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την οικονομική σταθερότητα του Καναδά. Από την άλλη πλευρά, η ΕΕ επιθυμούσε να εδραιώσει την παρουσία της στην αγορά της Βόρειας Αμερικής, καταλαμβάνοντας ανταγωνιστικότερη θέση σε σχέση με το παρελθόν. (Kitou and Philippidis, 2010) Μάλιστα, από πλευράς της ΕΕ η εν προκειμένω συμφωνία θα επέτρεπε στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να ανταγωνιστούν τις ΗΠΑ επί ίσοις όροις, δεδομένου πως οι ΗΠΑ και Καναδάς είχαν ήδη απελευθερώσει το μεγαλύτερο μέρος του εμπορίου τους στα πλαίσια της NAFTA.

4.3.6.3 ΣΤΟΧΟΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Απώτερος στόχος και των δύο πλευρών ήταν η απελευθέρωση του εμπορίου με την κατάργηση των εμπορικών εμποδίων και τη διευκόλυνση της πραγματοποίησης αγοραπωλησιών και επενδύσεων ανάμεσα στα συμβαλλόμενα μέρη. Η CETA θα αποτελούσε την πρώτη ολοκληρωμένη συμφωνία της ΕΕ με ένα αναπτυσσόμενο, βιομηχανικό κράτος, η οποία θα καταργούσε όλους σχεδόν τους δασμολογικούς

περιορισμούς και ένα πολύ μεγάλο μέρος των μη δασμολογικών εμποδίων, προσφέροντας ευκαιρίες για την προώθηση της συνεργασίας και την απελευθέρωση του εμπορίου, με μειωμένο κόστος συναλλαγών. Επίσης, η CETA αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη συμφωνία που περιλαμβάνει ένα εκτενές κεφάλαιο σχετικά με την προστασία των ξένων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων για την επίλυση διαφορών μεταξύ ξένων επενδυτών και κρατών (Investor – State Dispute Settlement).

Οι επιχειρήσεις που θα ωφελούνταν περισσότερο από τη συμφωνία θα ήταν οι μικρομεσαίες, δεδομένου πως αυτές είναι πιο ευαίσθητες στα κόστη που συνεπάγεται το διεθνές εμπόριο. Επίσης, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των οικονομιών κάθε χώρας, συνεπώς, η μείωση των δασμολογικών και μη-δασμολογικών μέτρων προστασίας της εκάστοτε εγχώριας οικονομίας κρίνονταν εξαιρετικής σημασίας.

Αναφορικά με τα μέτρα δασμολογικού χαρακτήρα, το έτος 2010 οι μέσοι δασμοί ανέρχονταν σε 4,7% και 5,6% αντίστοιχα για τον Καναδά και την ΕΕ, ενώ αυξάνονταν σε 11,5% και 16% για προϊόντα του αγροτικού τομέα. Ωστόσο, υπήρχαν προστατευόμενα είδη και για τις δύο πλευρές, τα οποία ήταν κυρίως τα γαλακτοκομικά προϊόντα, το κρέας και τα προϊόντα ένδυσης και υπόδησης.

Όσον αφορά τα μέτρα μη δασμολογικού χαρακτήρα, αναμένονταν η κατάργηση κάποιων πρακτικών του διεθνούς εμπορίου, οι οποίες δυσχέραιναν τις διαδικασίες εισαγωγής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας στη χώρα, καθώς και τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Τέτοιες πρακτικές ήταν οι πιστοποιήσεις, η επιθεώρηση του φορτίου, οι κανονισμοί προέλευσης, οι καθυστερήσεις στην έκδοση visa και τέλος, οι περιορισμοί ιδιοκτησίας και συμμετοχής των αλλοδαπών επιχειρήσεων σε εγχώρια εταιρικά σχήματα. (Kitou and Philippidis, 2010)

Ένας ακόμη σημαντικός στόχος ήταν η οικονομική ανάπτυξη μέσω της αύξησης της απασχόλησης σε τομείς σχετικούς με το διεθνές εμπόριο. Παγκοσμίως οι οικονομικές αλλαγές έχουν αντίκτυπο και στην απασχόληση και τα εισοδήματα, επηρεάζοντας τη συμπεριφορά των νοικοκυριών και των προσώπων. Επίσης, επηρεάζονται μεταβλητές όπως της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης για εύρεση μόνιμης ή εποχιακής εργασίας, καθώς και έμμεσα τις υποδομές των πόλεων και την αστικοποίηση. (Bachmann, 2015)

Το 2008 η ΕΕ και ο Καναδάς διεξάγουν από κοινού μια μελέτη σχετικά με τις πιθανές ωφέλειες που θα υπήρχαν από την υπογραφή μιας σοβαρής και περιεκτικής

συμφωνίας συνεργασίας, η οποία έδειξε πως το διμερές εμπόριο προϊόντων και υπηρεσιών θα αυξανόταν περίπου κατά 23%, συγκεκριμένα 24,3% οι εξαγωγές προερχόμενες από την ΕΕ προς τον Καναδά και 20,6% οι εξαγωγές προερχόμενες από τον Καναδά προς την ΕΕ. Η αύξηση αυτή θα συμπαρέσυρε και τα πραγματικά ετήσια κέρδη, τα οποία για την ΕΕ θα ανέρχονταν σε 11,6δισ € και για τον Καναδά στα 8,2δισ € σε χρονικό διάστημα 7 ετών. Ενδεικτικά για την ΕΕ, τα αναμενόμενα κέρδη θα προέρχονταν 50% από το εμπόριο υπηρεσιών, 25% από την κατάργηση δασμών και 25% από την κατάργηση των μη δασμολογικών μέτρων προστασίας, τα οποία για την ΕΕ θα κυμαίνονταν στα 2,9 δισ € και για τον Καναδά 1,7δισ €. (EuropeanCommissiond, 2008)

4.3.6.4ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΟΙ ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά οι τομείς στους οποίους αναμενόταν πως η συνθήκη θα επέφερε αλλαγές. (European Commission c, 2017)

1. Διμερές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών

Αναφορικά με το εμπόριο αγαθών, η συμφωνία προέβλεπε την απελευθέρωση του μέσω της κατάργησης 99% όλων των δασμών που αφορούν στο 98% των προϊόντων που διακινούνται και από τις δύο πλευρές. Τα προϊόντα αυτά ήταν κυρίως μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα, προϊόντα ζαχαροπλαστικής, αναψυκτικά, προϊόντα που παράγονται από άλευρα και δημητριακά, οίνοι και τα οινοπνευματώδη ποτάκαι άλλα. Ωστόσο, διατηρήθηκαν κάποιες ποσοτώσεις για τα γεωργικά προϊόντα.

Σχετικά με τα εμπόριο υπηρεσιών, η συμφωνία προέβλεπε το άνοιγμα της αγοράς του Καναδά και τη βελτίωση των συνθηκών της για τους ευρωπαϊούς παρόχους υπηρεσιών, τις ταχυδρομικές υπηρεσίες και της υπηρεσίες courier, ενώ ιδιαίτερη μνεία έγινε στη και ναυτιλία. Από την άλλη, από τη συμφωνία εξαιρέθηκαν ρητά οι υπηρεσίες που είναι σχετικές με την υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση, τις κοινωνικές επιχειρήσεις πχ. παροχής νερού λόγω έντονων διαμαρτυριών από περιβαλλοντικές ομάδες οι οποίες ήταν αντίθετες στη συμπερίληψη των δημόσιων υδάτων στη συμφωνία (Wang, 2016) καθώς επίσης και οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες. Επίσης, στα πλαίσια της συμφωνία θα υιοθετούνταν ένα κοινό επίσημο πλαίσιο αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων και θα διευκολύνονταν η μετακίνηση βασικών στελεχών των εταιρειών παροχής υπηρεσιών. (EuropeanCommissionc, 2017)

Τέλος, αναφορικά με τα μέτρα μη δασμολογικού χαρακτήρα, υποστηρίχθηκε πως τα τεχνικά εμπόδια που αφορούν στη διαφάνεια, τα διεθνή πρότυπα και κανονισμοί και οι έλεγχοι συμμόρφωσης θα πρέπει να συνεχίζουν να υφίστανται, καθώς έτσι προστατεύονται οι παραγωγοί και οι καταναλωτές. Συμφωνήθηκε όμως να υπάρξει περαιτέρω συνεργασία ώστε να μειωθούν οι αποκλίσεις στην ερμηνεία των κανονισμών με την συμμετοχή οργανισμών παροχής πιστοποιήσεων και τυποποίησης. (European Commission c, 2017)

2. Ξένες Επενδύσεις

Στη CETA για πρώτη φορά γίνεται ειδική αναφορά σε ξεχωριστό κεφάλαιο για την εγκαθίδρυση ξένων επενδύσεων και την προστασία τους τόσο απέναντι σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης κράτους, όσο και στις περιφερειακές αρχές. Εξαιρέση αποτελούν οι αεροπορικές υπηρεσίες και οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες. (EuropeanCommissionc, 2017) Οι προϋπάρχουσες συμφωνίες του Καναδά με 8 από τα κράτη – μέλη της ΕΕ και το γεγονός πως αυτή αποτελεί τον τέταρτο μεγαλύτερο επενδυτικό προορισμό για τα Καναδικά κεφάλαια, οδήγησε στο να γίνει αποδεκτό από την ΕΕ το αίτημα του Καναδά για τη διαπραγμάτευση του θέματος των ξένων επενδύσεων. Ουσιαστικά, στο σημείο αυτό οι ευρωπαίοι αξιωματούχοι διαπραγματεύθηκαν ισάξια δικαιώματα, με τους ίδιους κανόνες προστασίας και για τους ευρωπαίους επιχειρηματίες στον Καναδά. (EuropeanCommissione, 2014)

Τα κυριότερα σημεία στα οποία επικεντρώνεται η συμφωνία είναι (EuropeanCommissione, 2014&VanHarten, 2014):

- Η πρόσβαση στην αγορά δεν μπορεί να χαρακτηρίζεται από περιορισμούς. Η άσκηση δραστηριότητας οφείλει να μην περιορίζεται από κανονισμούς όπως η επιλογή νομικής οντότητας ή η ίδρυση κοινοπραξίας με εταίρο κάποιον εγχώριο επενδυτή.
- Η ύπαρξη διατάξεων προτιμησιακής μεταχείρισης, οι οποίες διασφαλίζουν πως οι επενδυτές και των δύο πλευρών δε χρήζουν ευνοϊκότερης ή χειρότερης μεταχείρισης από τους υπόλοιπους εγχώριους ή ξένους επενδυτές.
- Η προστασία των επενδυτών μέσω της υποχρεωτικής δίκαιης μεταχείρισης αναφορικά με την αποζημίωση σε περίπτωση απώλειας ή ζημιών που προκλήθηκαν από ένοπλες ή εμφύλιες συγκρούσεις και φυσική καταστροφή.

- Η ελεύθερη μεταφορά χρηματικών κεφαλαίων για επενδύσεις που έχουν συμφωνηθεί από κοινού στη CETA.
- Η δίκαιη αποζημίωση σε περίπτωση απαλλοτρίωσης και εθνικοποίησης των επενδύσεων που προβλέπονται στη συμφωνία, δίχως ιδιαίτερη προτιμησιακή μεταχείριση σε σχέση με τους εγχώριους ή ξένους επενδυτές. Ωστόσο, η ρήτρα αυτή αφορά επενδύσεις που σχετίζονται με την πραγματοποίηση κάποιου δημόσιου σκοπού, υπό συγκεκριμένη νομική μορφή και ακολουθώντας συγκεκριμένες νομικές διαδικασίες.
- Για τις περιπτώσεις που ένας αλλοδαπός επενδυτής, θεωρεί πως κάποιο από τα μέτρα που έλαβε η ρυθμιστική αρχή μια χώρας είναι αποτρεπτικό για τις επενδύσεις, τα δυο μέρη προέβησαν στη δημιουργία ενός πλαισίου, βάσει του οποίου θα μπορούν να αποφασίσουν αν το μέτρο που επιβλήθηκεδρα προληπτικά για την εξασφάλιση της σταθερότητας στην εν λόγω οικονομία. Εάν αμφότερα τα μέρη συμφωνούν ότι το μέτρο είναι προληπτικό, η απαίτηση του επενδυτή δεν πρόκειται να αποτελέσει αντικείμενο διαιτησίας σε κάποιο δικαστήριο.
- Η επίλυση διαφορών μεταξύ κρατών και επενδυτών επιτρέπεται στις περιπτώσεις που ο επενδυτής μπορεί να αποδείξει πως έχει συμβεί κάποια παραβίαση σχετική με τη δίκαιη μεταχείριση του, είτε δεν αποζημιώθηκε λόγω απαλλοτρίωσης ή ζημίας από το κράτος. Ο επενδυτής αρχικά έχει τη δυνατότητα φιλικού διακανονισμού με το κράτος. Αν κάτι τέτοιο δε συμβεί, μπορεί να προχωρήσει την υπόθεση σε κάποιο δικαστήριο προς διαιτησία. Σημαντική είναι η μέριμνα που έχει επιδείξει η ΕΕ στο συγκεκριμένο θέμα, καθώς απαιτεί όλες οι διαδικασίες να χαρακτηρίζονται από διαφάνεια, με αναδημοσίευση σε ειδική ιστοσελίδα όλων των επίσημων εγγράφων που αφορούν στην επίλυση της υπόθεσης από το αρμόδιο δικαστήριο, ενώ όλες οι ακροάσεις είναι ανοιχτές στο κοινό. Η CETA όμως εισάγει και πολλά καινοτόμα στοιχεία που εμφανίζονται πρώτη φορά σε διεθνείς συμφωνίες. Αυτά είναι η κατάργηση των πολλαπλών αξιώσεων ενός επενδυτή και η δημιουργία ενός συστήματος αποφυγής των αβάσιμων αξιώσεων, η κατάρτιση ενός πίνακα με τους καταλληλότερους διαιτητές ανά αξίωση, οι οποίοι θα υπόκεινται σε δεσμευτικό κώδικα δεοντολογίας, η απαγόρευση ενός δικαστηρίου διαιτησίας να ζητήσει αλλαγή των εθνικών νόμων και κανονισμών και τέλος, τα έξοδα διαιτησίας επιβαρύνουν την πλευρά που θα αποτύχει. Τέλος, η CETA προβλέπει και τη δημιουργία ενός

ειδικού συστήματος Επενδυτικών Δικαστηρίων για την επίλυση των διαφορών, ωστόσο η σχετική παράγραφος δεν εφαρμόζεται προσωρινά διότι συνεχίζεται ακόμη ο δημόσιος διάλογος στα κράτη – μέλη σχετικά με αυτή τη ρήτρα.

3. Θέματα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας

Τα κεφάλαια της CETA που αναφέρονται σε θέματα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας βασίζονται πρωτίστως στις συμφωνίες του ΠΟΕ και στη Κτηνιατρική συμφωνία που είχαν υπογράψει οι δύο πλευρές σε παρελθόντα χρόνο. Στην ουσία, στη νέα συμφωνία γίνεται αναφορά στη θέσπιση ειδικών κανονισμών έγκρισης των φυτικών προϊόντων με σκοπό τη διευκόλυνση του διμερούς εμπορίου, τηρώντας παράλληλα υψηλά επίπεδα προτύπων ασφαλείας. (EuropeanCommissione, 2014)

4. Κρατικές Προμήθειες

Αναφορικά με τις κρατικές προμήθειες, η ευρωπαϊκή αγορά των δημοσίων συμβάσεων ήταν ήδη ανοιχτή για τους Καναδούς επενδυτές. Ωστόσο, δε συνέβαινε το ίδιο και για τους ευρωπαίους επιχειρηματίες στον Καναδά. Με τη χρήση ενός ειδικού κεφαλαίου στη CETA σχετικά με τις κρατικές προμήθειες, η ΕΕ κατάφερε την δίκαιη και ίση μεταχείριση των ευρωπαίων επενδυτών στην αγορά των κρατικών προμηθειών του Καναδά. Έτσι, απέκτησε πρόσβαση στους διαγωνισμούς της κεντρικής κυβέρνησης, των ομοσπονδιακών φορέων και των μεγαλύτερων τοπικών και περιφερειακών θεσμών. (EuropeanCommissione, 2014)

5. Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας

Οι όροι της CETA σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ουσία βελτιώνουν την προστασία των παραγωγών τους, έχοντας σαν βάση τη συμφωνία του ΠΟΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (TRIPS) που και οι δύο πλευρές είχαν υπογράψει στο παρελθόν. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο της CETA, ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στα διπλώματα ευρεσιτεχνίας των φαρμακευτικών εταιρειών και αποδείχθηκε ένα από τα πιο απαιτητικά ζητήματα στη συμφωνία. (European Commission c, 2017)

6. Γεωγραφικές Ενδείξεις

Ως γεωγραφική ένδειξη ορίζεται η χρήση τοπωνυμίων για την σύνδεση με συγκεκριμένα προϊόντα τα οποία παράγονται στον εν λόγω τόπο και αποδίδουν στο

προϊόν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ικανά να το καταστήσουν άμεσα αναγνωρίσιμο π.χ. champagne και roquefort. (WTOd, 2017) Η ΕΕ κατάφερε να ενσωματώσει στο κείμενο της CETA πάνω από 145 γεωγραφικές ενδείξεις. Ενδεικτικά αναφέρονται Bayerisches Bier από τη Γερμανία, το τυρί Danablu από τη Δανία, το Olide Terra Alta από την Ισπανία, το Briede Meaux από τη Γαλλία, το Mortadella Bologna Ιταλία, Tiroler Speck από την Αυστρία και Magi unde prunede Topoloveni από τη Ρουμανία. (European Commission, 2014)

7. Κανόνες προέλευσης

Οι κανόνες προέλευσης χρησιμοποιούνται για να καθορίσουν αν ένα προϊόν προέρχεται από μια χώρα προέλευσης και συνεπώς αν μπορεί να επωφεληθεί από τις προτιμησιακές συμφωνίες μεταξύ των κρατών προέλευσης και προορισμού. Εν προκειμένω, οι κανόνες αυτοί χρησιμοποιούνται για να χαρακτηριστεί ένα προϊόν είτε ευρωπαϊκό είτε καναδικό και να χαίρει ιδιαίτερης μεταχείρισης λόγω της CETA. Στο συγκεκριμένο τομέα, οι κανόνες που τελικά υιοθετήθηκαν ήταν παρόμοιοι με τα πρότυπα της ΕΕ με λίγες εξαιρέσεις για τον Καναδά, όπως πχ. τα καναδικά αυτοκίνητα και τα ψάρια. (European Commission, 2014)

8. Βιώσιμη Ανάπτυξη

Στη CETA περιλαμβάνονται και διατάξεις σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος, τα εργασιακά δικαιώματα και την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Σημαντικό αναδεικνύεται το γεγονός πως η συμφωνία προβλέπει ειδική διαδικασία επίλυσης των διαφορών, η οποία θα αποτελεί συγκερασμό των διαβουλεύσεων κρατικών μηχανισμών με ειδικές ομάδες εμπειρογνομόνων. Για την πλήρη διαφάνεια των διαδικασιών οι εκθέσεις των διαβουλεύσεων αυτών οφείλουν να δημοσιοποιούνται πάντα. (European Commission, 2017)

4.3.6.5 ANAMENOMENA ΘΕΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Όπως είναι φυσικό σε κάθε συμφωνία που διαπραγματεύεται, τα συμφέροντα των συμβαλλόμενων μερών είναι ως επί το πλείστον αντικρουόμενα. Συνεπώς, υφίστανται και διαφορετικές οπτικές γωνίες, προκειμένου να χαρακτηριστεί κανείς τις διαπραγματεύσεις επιτυχείς ή όχι, καθώς κάποια πλευρά θα αναδειχθεί περισσότερο κερδισμένη από την άλλη. Έτσι, στα πλαίσια της εργασίας θα παρουσιαστούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την υπογραφή της συμφωνίας με γνώμονα τις δύο διαφορετικές οπτικές γωνίες του Καναδά και της ΕΕ.

Στα αναμενόμενα αποτελέσματα από την πλευρά της ΕΕ συγκαταλέγονται (European Commission, 2008 & Markovic, 2015):

1. Καθολική εφαρμογή της συμφωνίας σε ομοσπονδιακό και τοπικό επίπεδο

Όπως αναφέρθηκε προτύτερα, το πολιτικό καθεστώς στον Καναδά επιτρέπει αυξημένο βαθμό ελευθερίας στις τοπικές και περιφερειακές κυβερνήσεις να λαμβάνουν αποφάσεις που αφορούν σε ζητήματα της εκάστοτε περιοχής ευθύνης τους που ίσως έρχονται σε αντίθεση με την ομοσπονδιακή Κυβέρνηση. Για το λόγο αυτό, η ΕΕ έθεσε σαν βασικό της αίτημα η CETA να έχει εφαρμογή τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Από την αρχή των διαπραγματεύσεων, η CETA συγκέντρωσε την ισχυρή υποστήριξη από τις περισσότερες επαρχίες, με εξαίρεση τις Newfoundland, Labrador, Manitoba, ενώ η μεγαλύτερη υποστήριξη των μέτρων της προερχόταν από την πολιτεία του Κεμπέκ, λόγω των ισχυρών εμπορικών δεσμών που είχε με την ΕΕ. (Wang, 2016)

2. Η μείωση των τελωνειακών δασμών

Όλοι οι τελωνειακοί δασμοί για τα βιομηχανικά εξαλείφονται, γεγονός που θα εξοικονομήσει 470 εκ € για τις εξαγωγές της ΕΕ σε ετήσια βάση. Η κατάργηση θα επέλθει προοδευτικά μέσα σε χρονικό διάστημα 7 ετών. Επιπλέον, το 92% των αγροτικών προϊόντων και των προϊόντων διατροφής θα είναι απαλλαγμένο από δασμούς. Η ΕΕ αποκόμισε σημαντικό όφελος από τη συμφωνία κυρίως στη βιομηχανία μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων, τομέα υψηλού ενδιαφέροντος, ιδίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις της ΕΕ. Η εξάλειψη ή η μείωση των δασμών θα επιφέρει και μείωση της τιμής των αγροτικών προϊόντων στον Καναδά. Αποτέλεσμα είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών προϊόντων στον Καναδά, καθώς πλέον η τιμή δε θα επηρεάζει σημαντικά την καταναλωτική συμπεριφορά. (European Commission, 2017 & Markovic, 2015)

3. Η συμμετοχή των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς του Καναδά

Το πρωτοποριακό στοιχείο της CETA αποτελεί το γεγονός πως οι ευρωπαίοι επενδυτές θα έχουν τη δυνατότητα όχι μόνο να υποβάλλουν προσφορές σε προκηρύξεις διαγωνισμών του δημοσίου, αλλά θα αποτελούν τις πρώτες αλλοδαπές επιχειρήσεις που αποκτούν τόσο υψηλό επίπεδο πρόσβασης στην αγορά κρατικών προμηθειών και γενικότερων δημοσίων δαπανών του Καναδά. Για την

αποτελεσματικότερη διαχείριση του εγχειρήματος αυτού, αλλά και για την προώθηση της διαφάνειας, η Κυβέρνηση του Καναδά έχει δημιουργήσει έναν ιστότοπο ηλεκτρονικών προμηθειών (e – procurement) από όπου θα μπορούν όλες οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να συλλέγουν πληροφορίες για τους διαγωνισμούς.

4. Η εντατική συνεργασία σε θέματα τεχνικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο

Στη συμφωνία περιλαμβάνεται ειδικό κεφάλαιο που αναφέρεται στην εντατικοποίηση της συνεργασίας ΕΕ – Καναδά με σκοπό την εύρεση κοινών γραμμών και πολιτικών για τη μείωση του κόστους που συνεπάγονται οι κανονισμοί, τα πρότυπα συμμόρφωσης και οι διαδικασίες ελέγχου στο διμερές εμπόριο, γεγονός που θα εξοικονομούσε από τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις 2,9δισ € σε ετήσια βάση. (European Commission c, 2017)

5. Η προστασία των ευρωπαϊκών καινοτομιών και των παραδοσιακών προϊόντων

Μέρος της προστιθέμενης αξίας των ευρωπαϊκών προϊόντων οφείλεται σε καινοτομίες, αποκλειστικά εμπορικά σήματα, γεωγραφικές ενδείξεις που μαρτυρούν συγκεκριμένη ποιότητα και χαρακτηριστικά για τα προϊόντα που εμπορεύεται η ΕΕ. Συνεπώς, είναι ζωτικής σημασίας να τα προστατεύσει. Αυτό συνέβη με πολλά από τα ευρωπαϊκά αγροτικά προϊόντα και προϊόντα διατροφής, τα οποία θα αναφέρουν τις γεωγραφικές περιοχές από τις οποίες προέρχονται όπως το Roquefort, οι ελιές EliaKalamatas, το Acetobalsamico di Modena κ.λπ. Επιπλέον, η χρήση ορισμένων σημαντικών γεωγραφικών ενδείξεων όπως το Prosciutto di Parma θα επιτραπούν, κάτι που δεν ίσχυε στο παρελθόν. (Viju, 2013) Η προστασία όμως των πνευματικών δικαιωμάτων δεν περιορίζεται μόνο στα τρόφιμα αλλά επεκτείνεται και στα φαρμακευτικά προϊόντα, τα έργα τέχνης και τις οπτικοακουστικές υπηρεσίες, τα οποία θα προστατεύονται καλύτερα από αντιγραφή.

Η συμπερίληψη των γεωγραφικών ενδείξεων στη CETA θεωρείται πολύ μεγάλη επιτυχία για την ΕΕ, καθώς ο Καναδάς ως μεταναστευτικό έθνος ήταν αντίθετος με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις. Οι γεωγραφικές ενδείξεις ωστόσο για την ΕΕ ήταν θέμα γοήτρου και διατήρησης της διαφορετικότητας της εθνικής κουλτούρας. Παρά το γεγονός πως εν γένει ο Καναδάς αποδέχθηκε τη θέση της ΕΕ σχετικά με το ζήτημα, προέβη σε κατηγορηματική απόρριψη ή παρουσιάστηκε συγκρατημένος σχετικά με κάποιους γεωγραφικούς περιορισμούς. Για παράδειγμα δεν αποδέχθηκε το αίτημα προστασίας γεωγραφικών ενδείξεων που αναφέρονται σε «είδος», «τύπο» ή «στυλ»

κάποιου γνωστού προϊόντος. Μερικά από αυτά τα προϊόντα ήταν τυριά όπως το Asiago, Gorgonzola, Munster και η ελληνική φέτα. Επίσης, ενώ ο όρος «GoudaHolland» είναι προστατευμένη γεωγραφική ένδειξη, ο όρος gouda μπορεί να χρησιμοποιηθεί ελεύθερα. (Viju, 2013) Σε γενικές γραμμές, ο Καναδάς χρησιμοποίησε ως πρότυπο τις διαπραγματεύσεις τις ΕΕ με τις ΗΠΑ για την αποδοχή ή όχι των γεωγραφικών ενδείξεων. Από την άλλη πλευρά, δεν μπορεί κανείς να αμφισβητήσει πως οι παραπάνω όροι ουσιαστικά περιπλέκουν τη διαδικασία επιλογής και αγοράς ενός προϊόντος από τον καταναλωτή, θέτοντας σε κίνδυνο κάποια από τα δικαιώματά του.

6. Η απελευθέρωση του εμπορίου των υπηρεσιών

Μέσω της συμφωνίας οι ευρωπαϊκές εταιρείες θα αποκτήσουν πρόσβαση σε τομείς όπως η ενέργεια, οι τηλεπικοινωνίες, οι θαλάσσιες μεταφορές και οι τραπεζικές υπηρεσίες. Επίσης, δημιουργείται το πλαίσιο μέσω του οποίου θα γίνεται αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων και διευκολύνεται η μετακίνηση του ανθρώπινου κεφαλαίου. (EuropeanCommissione, 2014)

7. Η προώθηση και προστασία των επενδύσεων

Με τη συμφωνία για πρώτη φορά καταργούνται όλα τα εμπόδια εισόδου για τις ευρωπαϊκές επενδύσεις στον Καναδά, ενώ και οι δυο πλευρές δεσμεύονται να αντιμετωπίζουν εγχώριους και αλλοδαπούς επενδυτές δίκαια, δίχως καμιά διακριτική μεταχείριση. Μια επιπλέον επιτυχία της ΕΕ είναι πως κατάφερε να διασφαλίσει τους ευρωπαίους επενδυτές σε περιπτώσεις απαλλοτρίωσης ή ζημίας λόγω φυσικής καταστροφής ή εμπόλεμης κατάστασης. Στις περιπτώσεις αυτές δόθηκε εγγύηση αποζημίωσης, εφόσον η επιχείρηση προσκομίσει όλα τα απαραίτητα στοιχεία που να υποδεικνύουν την κατηγορία. (EuropeanCommissione, 2014)

8. Η προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος

Τα δυο μέρη δεσμεύονται πως θα διασφαλίσουν όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από το δίκαιο μιας δημοκρατικής χώρας, όπως η υγεία και η ασφάλεια των πολιτών, τα κοινωνικά και εργασιακά δικαιώματα καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος. (EuropeanCommissionc, 2017)

9. Η επίλυση διαφορών

Στη συμφωνία γίνεται ειδική μνεία για τον τρόπο με τον οποίο θα επιλύονται εφεξής οι διαφορές ΕΕ – Καναδά, παρέχοντας οδηγίες για την ερμηνεία διατάξεων της. Σε περίπτωση που οι δύο πλευρές δεν καταλήξουν σε συμφωνία, δίνεται η δυνατότητα σύστασης επιτροπής από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες. (EuropeanCommissione, 2014)

Από την άλλη πλευρά, η σύναψη της συμφωνίας επιτρέπει στον Καναδά να είναι η μόνη βιομηχανική χώρα που θα χαίρει προτιμησιακής μεταχείρισης στις δύο μεγαλύτερες αγορές του κόσμου, με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση πλούτου, την ΕΕ και τις ΗΠΑ, γεγονός που θα αποδώσει πολλαπλά οικονομικά οφέλη τόσο για την οικονομία, όσο και για την κοινωνία. Αναλυτικότερα, τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την πλευρά του Καναδά είναι (EuropeanCommisiond, 2008 &Markovic, 2015):

1. Νέες ευκαιρίες για εξαγωγές στην Ευρώπη

ι. Αγροτικά και Αγροδιατροφικά Προϊόντα

Μέσω της CETA, οι Καναδοί εξαγωγείς αγροτικών και μεταποιητικών προϊόντων διατροφής θα χαίρουν προτιμησιακής αντιμετώπισης στην ΕΕ. Αυτό σημαίνει αύξηση των πωλήσεων, αλλά και πρόσβαση σε περισσότερες πρώτες ύλες. Από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας αναμένεται η κατάργηση των δασμών στο 94% των προϊόντων του Καναδά, ενώ σε χρονικό διάστημα 7 ετών θα επεκταθεί στο 98% των προϊόντων. Η απαλλαγή από τους δασμούς σε ένα μεγάλο φάσμα προϊόντων που στο παρελθόν υπόκεινται σε δασμούς της τάξεως του 13%, θα εκτινάξει τις εξαγωγές, δεδομένου πως ο Καναδάς αποτελεί τον 5^ο μεγαλύτερο εξαγωγέα τροφίμων και η φήμη κι η αξιοπιστία για τα προϊόντα “madeinCanada” είναι μεγάλη. Η αύξηση αυτή των εξαγωγών αναμένεται να συμπαρασύρει και τις θέσεις εργασίας στον κλάδο, δεδομένου πως το 1/3 των Καναδών ήδη εργάζονται στον τομέα της μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων διατροφής. (EuropeanCommisiond, 2008 &Markovic, 2015)

Σημαντική ήταν η υποστήριξη της συμφωνίας σχετικά με το συγκεκριμένο όρο από πολλές ομάδες συμφερόντων του Καναδά συμπεριλαμβανομένου του Καναδικού Εμπορικού Επιμελητηρίου, της Καναδικής Ένωσης Παραγωγών Κηπευτικών Προϊόντων, των Καναδών καλλιεργητών βοτάνων και της Καναδικής Ένωσης χοιρινού κρέατος. Από την άλλη πλευρά, υπήρξαν και πολλές ομάδες οι οποίες αντιτίθονταν στην επικύρωση της συμφωνίας όπως η Εθνική

Ένωση Αγροτών, η οποία σε δήλωσή της υποστήριζε ότι η CETA θα αποδυνάμωνε το σύστημα διαχείρισης των εφοδιασμών των αγροτών και πως οι αυξημένες εξαγωγές δε συνεπάγονται άμεση αύξηση των εισοδημάτων του αγρότη δεδομένου του ανοίγματος των αγορών στην εγκαθίδρυση άμεσων ξένων επενδύσεων στη χώρα (Wang, 2016)

ii. Βιομηχανικά προϊόντα

Ο βιομηχανικός, μεταποιητικός τομέας του Καναδά είναι πρωτοπόρος σε θέματα έρευνας και ανάπτυξης, καινοτομίας και παραγωγής προηγμένων προϊόντων. Τα σημαντικότερα από τα προϊόντα του βρίσκονται στους τομείς της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, στα βιομηχανικά μηχανήματα, την αεροδιαστημική μηχανική, τους σιδηροδρόμους, την αυτοκινητοβιομηχανία, τον ηλεκτρολογικό εξοπλισμό και τα επιστημονικά και ιατρικά προϊόντα και όργανα ακριβείας.

Με την εφαρμογή της συμφωνίας, το 99% των δασμολογικών περιορισμών για τα βιομηχανικά προϊόντα δε θα υφίσταται, ποσοστό που θα φτάσει στο 100% σε βάθος 7ετίας. Έτσι, ο Καναδάς θα μετατραπεί στον ελκυστικότερο προμηθευτή για επιχειρηματίες, οι οποίοι επωφελούμενοι της κατάργησης των δασμών, θα έχουν τη δυνατότητα να αγοράσουν υψηλής ποιότητας βιομηχανικά προϊόντα, σε πολύ καλύτερη τιμή. Δεδομένου του ποσού που επενδύεται σε τέτοιου είδους προϊόντα, το κέρδος γι αυτούς θα είναι πολλαπλάσιο. Με αυτόν τον τρόπο τα Καναδικά προϊόντα θα είναι ανταγωνιστικότερα στην ευρωπαϊκή αγορά. Φυσικά, η κατάργηση των δασμών θα οδηγήσει σε αύξηση του διμερούς εμπορίου και αναμένεται ανάλογη αύξηση και στις θέσεις εργασίας του κλάδου στον Καναδά.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως για το χρονικό διάστημα 2011 – 2013 οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων από τον Καναδά προς την ΕΕ άγγιξαν τα 6δισ \$ ετησίως, με το 50% να αντιπροσωπεύουν προϊόντα αεροπορικής βιομηχανίας και σιδηροδρόμων, ενώ μέχρι τη σύναψη της συμφωνίας τα προϊόντα αυτά υπόκεινται σε δασμό μέχρι και 22%. (EuropeanCommisiond, 2008 &Markovic, 2015)

iii. Μεταλλεύματα

Ένας από τους σημαντικότερους τομείς οικονομικής ανάπτυξης του Καναδά είναι τα μεταλλεύματα και τα ορυκτά. Μάλιστα, για το 2013, ο τομέας απέφερε 149,7 δισ \$ στον Καναδά. Μεταξύ του 2011 – 2013 οι εξαγωγές μετάλλων και

ορυκτών στην ΕΕ με προέλευση τον Καναδά ανήλθαν περίπου στα 60,9 δις \$ με βασικότερα εξαγωγίμα αγαθά το χρυσό, το αλουμίνιο, τα διαμάντια, το νικέλιο και το σίδηρο. Οι εξαγωγές των προϊόντων αυτών αποφέρουν σημαντικά οικονομικά οφέλη για τον Καναδά. Η στροφή προς την παραγωγή στρατηγικά σημαντικών ορυκτών και μεταλλευμάτων, τον καθιστά ελκυστικότερο προμηθευτή για την ΕΕ. (European Commission, 2008)

Μέχρι την υπογραφή της συμφωνίας, τα ορυκτά εξάγονταν στην ΕΕ χωρίς κάποια δασμολογική επιβάρυνση σε αντίθεση με τα επεξεργασμένα μέταλλα και μεταλλικά προϊόντα τα οποία υπόκειντο σε δασμό και για το διάστημα 2011 - 2013 τα επεξεργασμένα μεταλλικά προϊόντα αντιστοιχούσαν σε 2 δις \$. Μετά την υπογραφή της CETA, τόσο τα ορυκτά όσο και τα επεξεργασμένα μέταλλα θα αντιμετωπίζονται το ίδιο, δίχως δασμολογικές επιβαρύνσεις κατά την εισαγωγή τους στην ΕΕ, γεγονός που θα ωφελήσει τόσο βιομηχανίες ορυκτών όσο και τις βιομηχανίες μετάλλων, δημιουργώντας όλο το απαραίτητο πλαίσιο για αύξηση των πωλήσεων. Επίσης, με τη CETA πέρα από ανταγωνιστικός προμηθευτής, ο Καναδάς θα αποτελέσει και ελκυστικό τόπο για την εγκατάσταση ευρωπαϊκών επιχειρήσεων της βιομηχανίας ορυκτών και μετάλλων, γεγονός που θα αυξήσει την απασχόληση κατά μήκος της χώρας. (Marković, 2015)

iv. Εμπόριο ψαριών και θαλασσινών

Με την ισχύ της συμφωνίας το 96% των δασμολογικών επιβαρύνσεων της ΕΕ για τα ψάρια και τα θαλασσινά θα καταργηθεί, με την προοπτική το ποσοστό αυτό να αυξηθεί στο 100% σε διάστημα 7 ετών. Έτσι, τα προϊόντα του Καναδά θα καταστούν ανταγωνιστικά και θα αυξηθούν οι πωλήσεις τους. Αυτό αποτελεί μια σημαντική νίκη του Καναδά, λαμβάνοντας υπόψη πως αποτελεί τον 7ο μεγαλύτερο εξαγωγέα ψαριών και θαλασσινών (70% αυτών εξάγεται) και η ΕΕ αποτελεί το μεγαλύτερο εισαγωγέα στην παγκόσμια αγορά με 21 δις\$ εισαγωγών ψαριών και θαλασσινών σε ετήσια βάση. Χαλιείατου Καναδά συνέβαλλε περισσότερα από 2,2 δις\$ στο ΑΕΠ του για το έτος 2016. Με το άνοιγμα των αγορών, το ποσό αυτό θα πολλαπλασιαστεί, γεγονός που θα ωφελήσει τους εργαζόμενους του τομέα και θα προσφέρει νέες θέσεις εργασίας. Παρόλα αυτά, οι επαρχίες Newfoundland και Labrador, που είναι υπεύθυνες για ένα μεγάλο μέρος της αλιείας του Καναδά έδειξαν τη δυσαρέσκεια τους με τις αλιευτικές διατάξεις της συμφωνίας. (Wang, 2016)

Παρότι είναι νωρίς να γίνεται λόγος για πιθανές επιπτώσεις από την υπογραφή της συμφωνίας, καθώς το χρονικό διάστημα που βρίσκεται σε ισχύ είναι μικρό, έρευνες που προηγήθηκαν της υπογραφής της συνθήκης, έδειξαν θετική συσχέτιση ανάμεσα στο διασυνοριακό εμπόριο αγαθών ΕΕ – Καναδά. Σύμφωνα με έρευνα που υπολογίζει την επίδραση του εμπορίου μέσω των δασμών κατά τη μεταφορά αγαθών, η μεταβολή στις εξαγωγές λόγω της CETA που προέρχονται από τον Καναδά με προορισμό την ΕΕ θα είναι σημαντική. Πιο συγκεκριμένα, στις εξαγωγές μετάλλων και πολύτιμων λίθων προβλέπεται αύξηση 2,4 δις\$. Ακολουθούν με σειρά βάσει της αξίας τους οι εξαγωγές βιομηχανικών αγαθών όπως τα χημικά, το καουτσούκ, τα πλαστικά, οκεφαλαιουχικός εξοπλισμός του τομέα των μεταφορών, τα μηχανήματα και τα προϊόντα διατροφής. Στις κατηγορίες αυτές των προϊόντων η αύξηση υπολογίζεται περίπου στο 20 – 30 %, με εξαίρεση τον τομέα της διατροφής όπου οι εξαγωγές αναμένεται να διπλασιαστούν. Το αναμενόμενο συνολικό κέρδος του Καναδά από την απελευθέρωση του εμπορίου με την ΕΕ υπολογίζεται στα 9,2 δις\$. Από την πλευρά της ΕΕ, οι εξαγωγές των προϊόντων που θα επιδείξουν σημαντική αύξησης είναι παρόμοιες με αυτές του Καναδά και εστιάζουν στα μηχανήματα, τον εξοπλισμό, τα χημικά, τα πλαστικά προϊόντα, τα οχήματα, τα ενδύματα και τα προϊόντα διατροφής. Αξίζει να σημειωθεί πως σχετικά μεγάλες θα είναι οι αυξήσεις στις εξαγωγές των ενδυμάτων και των προϊόντων διατροφής, ενώ οι υπόλοιπες κατηγορίες θα παρουσιάσουν αυξήσεις περίπου 15 – 40%. Τα συνολικά αναμενόμενα κέρδη της ΕΕ από την υπογραφή της CETA αναμένονται στα 18,1 δις \$. (Bachmann, 2015)

2. Η δημιουργία συνεργασιών στην έρευνα, τις επιστήμες ζωής και την καινοτομία

Ο Καναδάς και η ΕΕ έχουν επίγνωση του γεγονότος ότι η συνεργασία στον τομέα της επιστήμης, της τεχνολογίας, της έρευνας και της καινοτομίας συμβάλλει στην ανταγωνιστικότητα και την ευημερία και συνήθως οδηγεί σε αύξηση του εμπορίου και των επενδύσεων και των δύο μερών. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ΕΕ και Καναδάς διατηρούν σχέσεις συνεργασίας στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η CETA ενισχύει περισσότερο την ήδη υπάρχουσα συνεργασία στον τομέα αυτό, βασιζόμενη στο υφιστάμενο πλαίσιο συνεργασίας και προσθέτοντας επιπλέον κανονισμούς για την ενίσχυσή της σε βάθος χρόνου.

Σημαντικό κεφάλαιο στη συμφωνία αποτελούν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, καθώς και οι κανόνες που τα

προστατεύουν και ο τρόπος που χρησιμοποιούνται προς όφελος των επενδυτών, των καινοτομιών και των τελικών καταναλωτών. Έτσι, δημιουργείται το κατάλληλο πλαίσιο ώστε ο Καναδάς να συνεχίσει να διατηρεί την ανταγωνιστική του θέση παγκοσμίως σε τομείς όπως τα πληροφοριακά συστήματα, οι τηλεπικοινωνίες, η αεροδιαστημική, η ναυτεχνολογία και η γενετική. Ενδεικτικά αναφέρουμε τη σημασία της συμφωνίας, αντιλαμβανόμενοι το μέγεθος και την τάση ανάπτυξης για τον κλάδο των πληροφοριακών συστημάτων. Ο Καναδάς περιλαμβάνει εταιρείες ηγέτες σε όλο το φάσμα της βιομηχανίας της πληροφορικής, από εταιρείες τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού μέχρι εταιρείες ανάπτυξης λογισμικού και ψηφιακών μέσων, καθώς και μικροηλεκτρονικής.

Μετά την υπογραφή της συμφωνίας, ενώ τα παραπάνω προϊόντα αντιμετωπίζονταν με δασμούς της τάξεως του 14%, πλέον εξαλείφονται όλοι οι δασμολογικοί περιορισμοί, κάτι που θα συμβάλει στην αύξηση των πωλήσεών τους στην ΕΕ. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το άνοιγμα της αγοράς των δημοσίων συμβάσεων δίνει τη δυνατότητα στους Καναδούς επιχειρηματίες να υποβάλλουν προσφορές για την προμήθεια προϊόντων, υπηρεσιών λογισμικού και υπηρεσιών σχεδιασμού, προγραμματισμού και συντήρησης τους ανταγωνιζόμενοι επί ίσοις όροις τους ευρωπαίους. Επίσης, θα μπορούσαν να συμβάλλουν σε τομείς όπως η ασφάλεια στις συναλλαγές μέσω διαδικτύου, τα τυχερά παιχνίδια και οι εφαρμογές, τομείς για τους οποίους υπάρχει τεράστια ζήτηση στην Ευρώπη. (European Commission, 2008 & Markovic, 2015)

3. Εμπόριο υπηρεσιών

Ο τομέας των υπηρεσιών αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων για την Καναδική οικονομία καθώς αποτελεί περίπου το 70% του ΑΕΠ της χώρας και απασχολεί περίπου 14 εκ. κατοίκους της. Ενδεικτικά, ο Καναδάς εξάγει υπηρεσίες management, πληροφορικής και λογισμικού, αρχιτεκτονικών και μηχανολογικών υπηρεσιών, έρευνας κι ανάπτυξης, καθώς και τεχνικών υπηρεσιών, με τις εξαγωγές να αγγίζουν κατά μέσο όρο τα 14,4 δις \$ για την περίοδο 2011 – 2014. Η προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων, καθώς και η από κοινού αναγνώριση της εξειδίκευσης σε πολλούς τομείς θα συμβάλλουν στην ασφαλέστερη πρόσβαση των Καναδικών επιχειρήσεων στην ευρωπαϊκή αγορά. Έτσι, οι καναδικές επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών θα έχουν τη δυνατότητα να προβλέψουν με μεγαλύτερη ακρίβεια και

διαφάνεια τις συνθήκες του κλάδου στην Ευρώπη και να προσαρμοστούν εγκαίρως και κατάλληλα. Δεδομένου δε των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων τους στον τομέα των υπηρεσιών και της δυνατότητας που δίνει η συμφωνία να ανταγωνίζονται τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις επί ίσοις όροις, οι канаδικές επιχειρήσεις αναμένουν σημαντική αύξηση των μεριδίων τους στον ευρωπαϊκό χώρο. (European Commission, 2017 & Marcovic, 2015)

4. Ξένες Επενδύσεις

Το κεφάλαιο της συμφωνίας σχετικά με τις άμεσες ξένες επενδύσεις αφενός προστατεύει τα συμφέροντα των канаδικών επιχειρήσεων στην ΕΕ παρέχοντας διαφάνεια και συνθήκες σταθερού επιχειρηματικού κλίματος, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί το δικαίωμα των κυβερνήσεων να θεσπίζουν νόμους και κανονισμούς που προστατεύουν το δημόσιο συμφέρον. Σημαντική είναι η συμβολή ειδικής παραγράφου σχετικά με τη μεταχείριση των αλλοδαπών επενδυτών, οι οποίοι πλέον δεν αντιμετωπίζονται λιγότερο ευνοϊκά σε σύγκριση με τους ευρωπαίους, κυρίως αναφορικά με την καταβολή επαρκούς αποζημίωσης σε περίπτωση απαλλοτρίωσης. Οι κυριότεροι τομείς ξένων επενδύσεων, μεταξύ άλλων, οι οποίοι παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τις канаδικές επιχειρήσεις είναι οι τομείς της ενέργειας, των εξορύξεων, της αυτοκινητοβιομηχανίας, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, των μεταφορών και της αεροναυπηγικής. (European Commission, 2008 & Markovic, 2015)

Η αυξημένη σημασία της παραπάνω απόφασης έγκειται στο γεγονός πως η αξία των άμεσων ξένων επενδύσεων των канаδικών επιχειρήσεων στην ΕΕ αντιπροσωπεύει περίπου το 24% του συνόλου των ξένων επενδύσεων και ανέρχεται σε 187 δις \$. Η αντίστοιχη αξία για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις στον Καναδά αντιστοιχεί περίπου σε 28% του συνόλου. Όπως γίνεται αντιληπτό, τα οφέλη του Καναδά από τις άμεσες ξένες επενδύσεις ανευρίσκονται αφενός στη βελτίωση της πρόσβασης και της ανταγωνιστικής τους θέσης στον ευρωπαϊκό χώρο, αλλά και στη δημιουργία θέσεων εργασίας από επενδύσεις ευρωπαϊκών επιχειρήσεων σε τομείς που η χώρα δεν παρουσιάζει την απαραίτητη τεχνογνωσία. Σκοπός της κυβέρνησης του Καναδά είναι η μεγιστοποίηση των ωφελειών για την χώρα από την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Για το λόγο αυτό, έχει ψηφίσει έναν ιδιαίτερα φιλικό επενδυτικό νόμο αναφορικά με τις ξένες επενδύσεις, ο οποίος ενισχύεται και υποστηρίζεται και από τις διατάξεις της CETA. Με την ανταλλαγή γνώσεων και νέων τεχνολογιών που θα

προέλθει από τις ξένες επενδύσεις, θα τονωθεί η δημιουργικότητα των канаδικών επιχειρήσεων και η σύνδεση τους σε ένα παγκόσμιο δίκτυο εφοδιαστικών αλυσίδων αξίας. Κατ' επέκταση, άμεσα ωφελούμενοι θα είναι και οι Καναδοί καταναλωτές οι οποίοι θα έχουν πρόσβαση σε καλύτερη ποιότητας επίπεδα παροχής υπηρεσιών και αγαθών, καθώς και η τόνωση της αγοραστικής τους δύναμης, η οποία δημιουργεί τάσεις για κατανάλωση και επενδύσεις, σημαντικούς τομείς της οικονομικής ευημερίας ενός κράτους. (EuropeanCommisiond, 2008 &Markovic, 2015)

5. Κρατικές προμήθειες

Η αγορά κρατικών προμηθειών της ΕΕ αποτελεί ένα ιδιαίτερα κερδοφόρο τομέα της οικονομίας ύψους 3,3 τρις \$ και αντιπροσωπεύει το 18% των συμβάσεων της, δημιουργώντας εξαιρετικές ευκαιρίες για τις εξαγωγικές Καναδικές επιχειρήσεις υπηρεσιών και αγαθών. Συγκεκριμένα, τομείς όπως αυτοί της παροχής αρχιτεκτονικών υπηρεσιών, συμβουλευτικής μάρκετινγκ και μάνατζμεντ, τεχνολογίας και έρευνας και ανάπτυξης παρουσιάζουν ιδιαίτερη ζήτηση στις συμβάσεις της ΕΕ. Με τη συμφωνία της CETA, οι канаδικές επιχειρήσεις θα έχουν πρόσβαση στις δημόσιες κρατικές προμήθειες των τριών σημαντικότερων θεσμών της ΕΕ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και στις κυβερνήσεις των 28 κρατών – μελών της ΕΕ και στους φορείς τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης. (EuropeanCommisiond, 2008 &Markovic, 2015)

4.3.6.6 ANAMENOMENES APNHTIKEΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Παρότι κατά γενική ομολογία η συμφωνία αποσκοπεί στην ανάπτυξη και διατήρηση στενότερων σχέσεων συνεργασίας μεταξύ των δύο εταίρων, με τη δημιουργία ενός ρυθμιστικού κανονιστικού πλαισίου που να τις διέπει, αμφότερα τα μέρη διατηρούν τις επιφυλάξεις τους σε ορισμένους τομείς στα «ψιλά γράμματα» της συμφωνίας. Θέματα όπως τα πρότυπα ασφαλείας, η ελεύθερη πρόσβαση γεωργικών προϊόντων, οι ενδείξεις γεωγραφικής προέλευσης, η δημόσια υγεία, η ασφάλεια του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες και οι μεταφορές, μεταξύ άλλων, χαρακτηρίζονται από περιορισμούς. Στη συνέχεια της ανάλυσής θα παρουσιαστούν οι περιορισμοί αυτοί καθώς και οι ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις από την υπογραφή της συμφωνίας για τα δύο συμβαλλόμενα μέρη ξεχωριστά.

Εξετάζοντας τις αρνητικές συνέπειες της συμφωνίας από την πλευρά του Καναδά, οι ομάδες συμφερόντων που θα πληγούν περισσότερο από την υπογραφή της είναι:

- Παραγωγοί τυριού

Με την έναρξη ισχύος της συμφωνίας, η канаδική αγορά θα κατακλυστεί με διπλάσιες ποσότητες τυριού προερχόμενο από την ΕΕδημιουργώντας τεράστιες προκλήσεις ανταγωνισμού των εγχώριων παραγωγών τυριού. Από την άλλη, η ελεύθερη πρόσβαση των канаδικών γαλακτοκομικών προϊόντων στην ευρωπαϊκή αγορά και οι προσδοκώμενες αυξημένες πωλήσεις που αυτή συνεπάγεται, δεν μπορεί να αντισταθμιστεί σε ίδιο βαθμό, δεδομένης της φήμης και της μακριάς ιστορίας των ευρωπαϊκών πολιτισμών με το τυρί. Επομένως, οι Καναδοί παραγωγοί τυριού θα πρέπει να καταφέρουν τόσο να διατηρήσουν τα υψηλά μερίδια αγοράς τους εγχώρια, όσο και να καταφέρουν να ανταγωνιστούν επί ίσοις όροις τη μακρόχρονη εμπειρία των ανταγωνιστών τους στον ευρωπαϊκό χώρο, αν δεν επιθυμούν μεσομακροπρόθεσμη μείωση των κερδών τους. (Schwarz, 2015)

- Υγειονομική περίθαλψη και επώνυμα φάρμακα

Με την από κοινού απόφαση για προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων και των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, οι ευρωπαϊκές φαρμακευτικές εταιρείες θα διαθέτουν τα προϊόντα τους κάτω από γνωστές επωνυμίες κι όχι με την χρήση ένδειξης της δραστικής ουσίας τους. Έτσι, οι περιφέρειες του Καναδά θα επωμιστούν υψηλότερα κόστη υγειονομικής περίθαλψης, καθώς θα αναγκαστούν να αγοράζουν συγκεκριμένα, επώνυμα φαρμακευτικά προϊόντα κι όχι τη γενική εναλλακτική τους (generics). Για να αντιμετωπιστεί το κύμα αντιδράσεων των περιφερειών στη συγκεκριμένη παράγραφο της συμφωνίας, η κεντρική κυβέρνηση του Καναδά θα κληθεί να αποζημιώσει τις περιφερειακές ομοσπονδίες. (Lexchin & Gagnon, 2014)

- Οινοποιεία

Κατεξοχήν οινοπαραγωγικές περιοχές όπως η BritishColumbia και το Ontario θα αντιμετωπίζουν εντονότερο ανταγωνισμό από τους ευρωπαϊούς οινοπαραγωγούς, καθώς η κατάργηση των δασμών θα εξισώνει τις τιμές για τα διάφορα είδη κρασιού. (Markovic, 2015)

- Κατασκευαστικές και τεχνικές εταιρίες

Το άνοιγμα των κρατικών προμηθειών για υποβολή προσφορών από τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα έχει ως αποτέλεσμα την ένταση του ανταγωνισμού για τις καναδικές κατασκευαστικές και τεχνικές εταιρείες, οι οποίες κατά το παρελθόν κατοχύρωναν με μεγαλύτερη ευκολία τις κρατικές συμβάσεις. (Markovic, 2015)

Από την άλλη πλευρά, η συμφωνία αναμένεται να παρουσιάσει αρνητικές συνέπειες και για την ευρωπαϊκή πλευρά. Πιο συγκεκριμένα:

– Επίλυση διαφορών ξένου επενδυτή και κράτους

Το κεφάλαιο της συμφωνίας σχετικά με την επίλυση διαφορών επενδυτή και κράτους δέχθηκε ιδιαίτερα αυστηρή κριτική από ενδιαφερόμενα μέρη όπως συνδικάτα, ινστιτούτα καταναλωτών και τοπικές αρχές τόσο στον Καναδά όσο και στην ΕΕ. Ως κυριότεροι λόγοι παρουσιάζονται η αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, με τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποστηρίζουν πως τελικά θα επικρατήσουν τα οικονομικά συμφέροντα των μεγάλων διεθνών επιχειρήσεων έναντι του δημόσιου συμφέροντος. Αξίζει να σημειωθεί πως μεγάλο μέρος των αμερικανικών επιχειρήσεων διατηρεί θυγατρικές επιχειρήσεις στον Καναδά. Δεδομένης, της χαλαρής νομοθεσίας σχετικά με την προστασία της υγείας και την προστασία του περιβάλλοντος που υπάρχει στις ΗΠΑ, οι επιχειρήσεις αυτές θα μπορούσαν να προσφύγουν σε συγκεκριμένα εδάφια της συμφωνίας, μέσω των καναδικών θυγατρικών τους. Σθεναρή αντίσταση στην παράγραφο αυτή παρουσίασε η Γερμανία, η οποία μάλιστα απείλησε πως δε θα υπογράψει τη συμφωνία εάν δεν επαναδιαπραγματευθούν τα σχετικά εδάφια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

– Κτηνοτροφία/Γεωργία

Αναφορικά με τους τομείς της κτηνοτροφίας και της γεωργίας, αρνητικές συνέπειες αναμένονται στην εισαγωγή ιδιαίτερα υψηλών αυξημένων ποσοτήτων χοιρινού και βόειου κρέατος από τον Καναδά καθώς και μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά κυρίως τους εγχώριους κτηνοτρόφους της Γαλλία, της Ιρλανδίας και της Δανίας, οι οποίοι υποστήριζαν πως τα συμφέροντα του κλάδου τους δεν προστατεύθηκαν επαρκώς.

– Ασφάλεια στα τρόφιμα και τα ποτά

Εξαιτίας της κατάργησης των τεχνικών εμποδίων στα οποία ανήκουν και τα πρότυπα ασφαλείας ενδέχεται να υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις στα μέτρα ενημέρωσης και προστασίας των καταναλωτών για τα τρόφιμα και τα ποτά. Μάλιστα, βάσει της ευρωπαϊκής νομοθεσίας τα μέτρα αυτά είναι ιδιαίτερα αυστηρά σε αντίθεση με τα αντίστοιχα του Καναδά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου μέτρου είναι η μέχρι πρότινος επισημάνση στη συσκευασία του προϊόντος για την ύπαρξη γενετικά τροποποιημένων ουσιών.

– Επενδύσεις στον τομέα των υπηρεσιών

Με την υπογραφή της συμφωνίας, είναι πολύ πιθανό Καναδικές επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς σχετικούς με την παροχή αναγκαίων αγαθών για τη ζωή όπως το ρεύμα και το νερό. Οι Ευρωπαίοι πολίτες ενδεχομένως να αντιμετωπίσουν ένα κίνημα μαζικών ιδιωτικοποιήσεων σε προϋπάρχουσες δημόσιες υπηρεσίες. Επίσης, είναι αμφιλεγόμενη η ποιότητα των και τα τιμολόγια βάσει των οποίων θα παρέχονται οι υπηρεσίες αυτές. Πολλοί μάλιστα υποστηρίζουν πως οι τιμές τους θα αυξηθούν με αποτέλεσμα να μην καθίσταται εύκολη η παροχή κοινωνικής μέριμνας από την τοπική αυτοδιοίκηση. (Civic Governance, 2011)

– Γεωγραφικοί προσδιορισμοί στα τρόφιμα

Μια χαρακτηριστική αρνητική συνέπεια η οποία θα καταστεί ιδιαίτερα εμφανής είναι η χρήση επωνυμιών ή κατηγορίας αγαθών οι οποίες παρέπεμπαν σε ευρωπαϊκούς γεωγραφικούς προσδιορισμούς συγκεκριμένης ποιότητας και χαρακτηριστικών. Παρά το γεγονός ότι η ΕΕ κατάφερε να προστατεύσει πάνω από 145 αγροδιατροφικά προϊόντα της, ορισμένα από αυτά όπως π.χ. η ελληνική φέτα καθώς και τα συμφέροντα των παραγωγών της θυσιάστηκαν. Η ελληνική φέτα πλέον χαρακτηρίζεται ως γενικό είδος τροφίμου (generics), κάτι που συνεπάγεται πως η αγορά θα κατακλυστεί από προϊόντα φέτας προερχόμενα από τον Καναδά. Έτσι, η Ελλάδα χάνει ουσιαστικά ένα από τα πιο ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα στον αγροδιατροφικό τομέα. (Viju, 2013) Ωστόσο, οι μελλοντικοί παραγωγοί που θα εισέρχονται στον κλάδο δε θα μπορούν να χρησιμοποιούν την ονομασία αυτή. (Huffingtonpost, 2017) Βέβαια, οι εκπρόσωποι του κλάδου της φέτας στην Ελλάδα διαβεβαιώθηκαν πως σε βάθος 7ετίας ο χαρακτηρισμός της φέτας ως γενικό είδος μπορεί να αρθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΕΡΕΥΝΑ – ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΜΕΡΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΝΑΔΑ ΜΕ ΦΟΝΤΟ ΤΗΝ CETA.

5.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1.1 ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Απόρροια της βιβλιογραφικής ανασκόπησης που προηγήθηκε, αποτέλεσε η ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση των συνθηκών και των γενικότερων εμπορικών σχέσεων Καναδά και Ευρώπης, πριν αλλά και μετά την συμφωνία CETA.

Επιπλέον, χρήσιμη θεωρείται η άποψη των εξωστρεφών επιχειρήσεων, αναφορικά με τις σχέσεις Καναδά και Ευρώπης, διότι με τον τρόπο αυτό, θα μπορούσαμε να αντιληφθούμε γενικότερα την διάθεση που επικρατεί, τις νέες συνθήκες και προβλήματα που πιθανόν να δημιουργούνται.

Ένας ακόμα λόγος που καθιστά την πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας απαραίτητη αποτελεί η απεικόνιση της πραγματικότητας, αλλά και η πρόβλεψη ενδεχόμενης κίνησης επενδυτικών ροών από και προς Καναδά.

Τέλος, διερευνώντας το δείγμα θα είμαστε σε θέση να αντιληφθούμε επακριβώς τα χαρακτηριστικά του, αλλά και κατά πόσο οι απόψεις του επηρεάζονται από τα περαιτέρω ατομικά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεών του.

5.1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η ποσοτική έρευνα αναφέρεται στη διερεύνηση των συνθηκών που επικρατούν τόσο στην Ευρώπη, όσο και στον Καναδά, καθώς επίσης και την ενδεχόμενη μετάλλαξη αυτών με φόντο την συμφωνία CETA.

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το πρωτόκολλο των ερωτηματολογίων, τα οποία στάλθηκαν, με ηλεκτρονική μορφή, στα ηλεκτρονικά ταχυδρομεία των επιχειρήσεων του Σ.Ε.Β.Ε. (Σύνδεσμος Εξαγωγών Βορείου Ελλάδος), με σκοπό την ανώνυμη συμπλήρωσή τους.

Η διαδικασία της έρευνας ξεκίνησε μέσα - προς τέλος Ιανουαρίου, και πιο συγκεκριμένα στις 7 Ιουνίου του 2017 και ολοκληρώθηκε στις 19 Ιουνίου του ίδιου έτους. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που συμμετείχαν είναι 107, αδιαμφισβήτητα σημαντικός αριθμός, για να μπορέσουν να βγουν πολύτιμα συμπεράσματα, μέσω των απαντήσεών τους, αλλά όχι σε βαθμό τέτοιο, ώστε να αποτελέσουν γενικεύσεις.

5.1.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η ανάλυση των δεδομένων που παρείχε η έρευνα πρωτογενών στοιχείων, έγινε με τη χρήση του προγράμματος στατιστικής ανάλυσης SPSS 20.0.

Για την ανάλυση των δεδομένων και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων έγινε χρήση Πινάκων συχνοτήτων, μέσων όρων και ραβδογραμμάτων καθώς και συγκριτικής στατιστικής ανάλυσης, για την διαπίστωση των στατιστικά σημαντικών συσχετίσεων.

Η ανάλυση διακύμανσης (ANOVA) και το στατιστικό τεστ Chisquare , επιλέχθηκαν για την εξακρίβωση των στατιστικά σημαντικών συσχετίσεων. Η επιλογή των τεστ έγινε με βάση το επίπεδο μέτρησης των μεταβλητών. Συγκεκριμένα, η ανάλυση διακύμανσης ANOVA επιλέχθηκε για την συσχέτιση μεταξύ μίας ποσοτικής και μίας ποιοτικής μεταβλητής και το στατιστικό τεστ Chisquare για τη συσχέτιση δύο ποιοτικών μεταβλητών. Η διαδικασία ελέγχου υπόθεσης χρησιμοποιήθηκε για την εξακρίβωση των συσχετίσεων και επαναλήφθηκε για κάθε ζευγάρι μεταβλητών.

Η διαδικασία ελέγχου-υπόθεσης που ακολουθήθηκε (με επίπεδο σημαντικότητας τέθηκε 0.05) ήταν η εξής:

- H_0 = Δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ δύο μεταβλητών.
- H_1 = Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ δύο μεταβλητών.

5.1.4 ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τα αποτελέσματα που αναμένονται να προκύψουν από την παρούσα έρευνα είναι ιδιαίτερα ενδιαφέροντα. Αρχικά, θα είμαστε σε θέση να αντιληφθούμε, με πιο ολοκληρωμένη εικόνα, τη νέα συμφωνία CETA αλλά και τις εντυπώσεις που αυτή αφήνει στις εξωστρεφείς επιχειρήσεις. Επιπλέον, με το πέρας της έρευνας, θα είμαστε σε θέση να αντιληφθούμε την γενικότερη κατάσταση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, όσον αφορά τις εμπορικές σχέσεις με την χώρα του Καναδά, πιθανές ευκαιρίες που μπορεί να προκύψουν από την συμφωνία CETA, αλλά και να προβλέψουμε, ενδεχομένως, την κίνηση πολλών επενδυτικών ροών, προερχόμενες, τόσο από Ευρώπη, προς Καναδά, αλλά και αντίστροφα. Τέλος, με τη παρούσα έρευνα, ακόμα, θα μπορέσουμε να βγάλουμε χρήσιμα συμπεράσματα, τα οποία θα μπορέσουν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για μελλοντικές έρευνες, καθώς και χρήσιμα στοιχεία για τη μελέτη από επιχειρήσεις αποσκοπώντας σε καταλληλότερο βαθμό αντίληψης τόσο του αντίκτυπου της CETA, όσο και των γενικότερων σχέσεων Καναδά και Ευρώπης.

5.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

5.2.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Στοιχεία δείγματος

Ηλικία:

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει την ελάχιστη τιμή, τη μέγιστη τιμή, το μέσο όρο και τη τυπική απόκλιση, αναφορικά με την ηλικία του δείγματος. Η ελάχιστη τιμή ηλικίας του δείγματος είναι 25 ετών, η μέγιστη 75 και ο μέσος όρος 45 ετών.

Πίνακας 1: Ηλικία

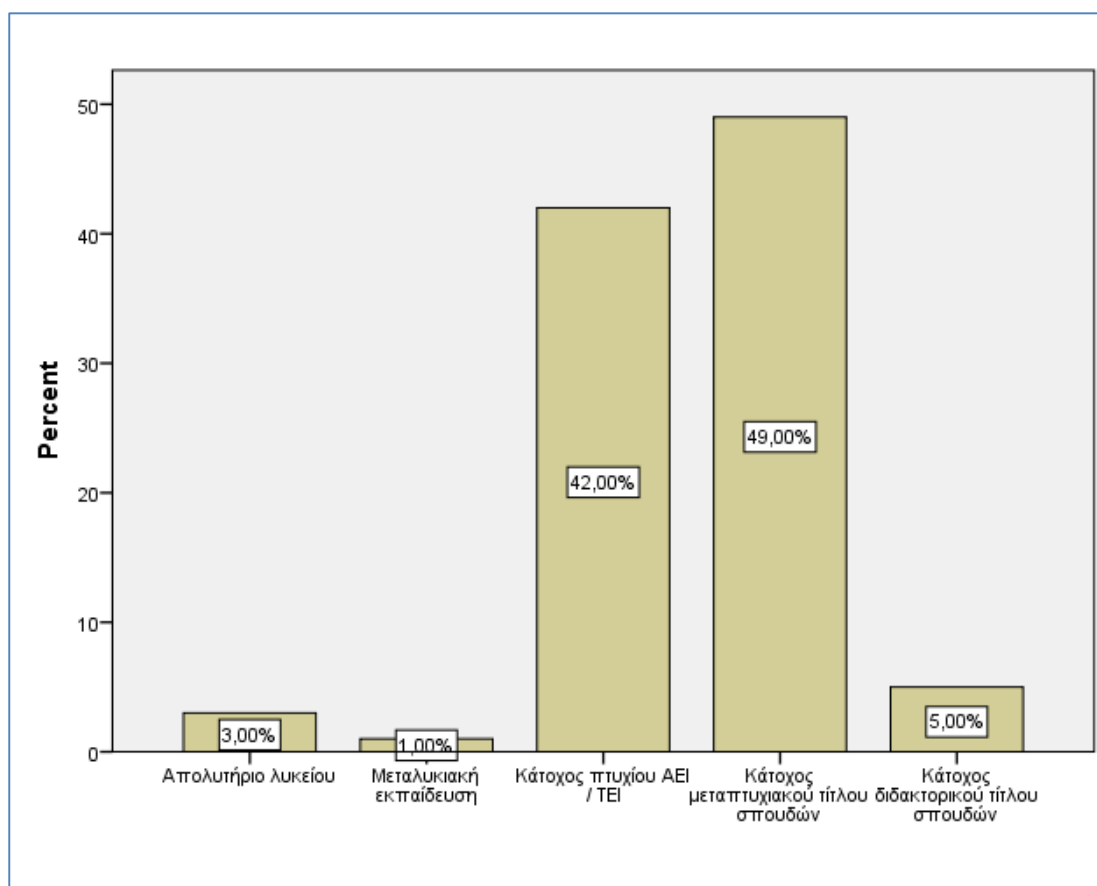
	N	Ελάχιστο	Μέγιστο	M.O.	Τυπική απόκλιση
N	65	25,00	75,00	45,2154	10,67194

Επίπεδοεκπαίδευσης:

Ο Πίνακας 2 και το Διάγραμμα 1 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης του δείγματος. Το 49% των ερωτηθέντων είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, ενώ το 42% κάτοχος πτυχίου ΑΕΙ / ΤΕΙ.

Πίνακας 2: Επίπεδοεκπαίδευσης

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Απολυτήριολυκείου	3	2,8	3,0	3,0
Μεταλυκειακή εκπαίδευση (ΙΕΚ)	1	,9	1,0	4,0
Κάτοχος πτυχίου ΑΕΙ / ΤΕΙ	42	39,3	42,0	46,0
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών	49	45,8	49,0	95,0
Κάτοχος διδακτορικού τίτλου σπουδών	5	4,7	5,0	100,0
Σύνολο	100	93,5	100,0	
Missing System	7	6,5		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 1: Επίπεδο εκπαίδευσης

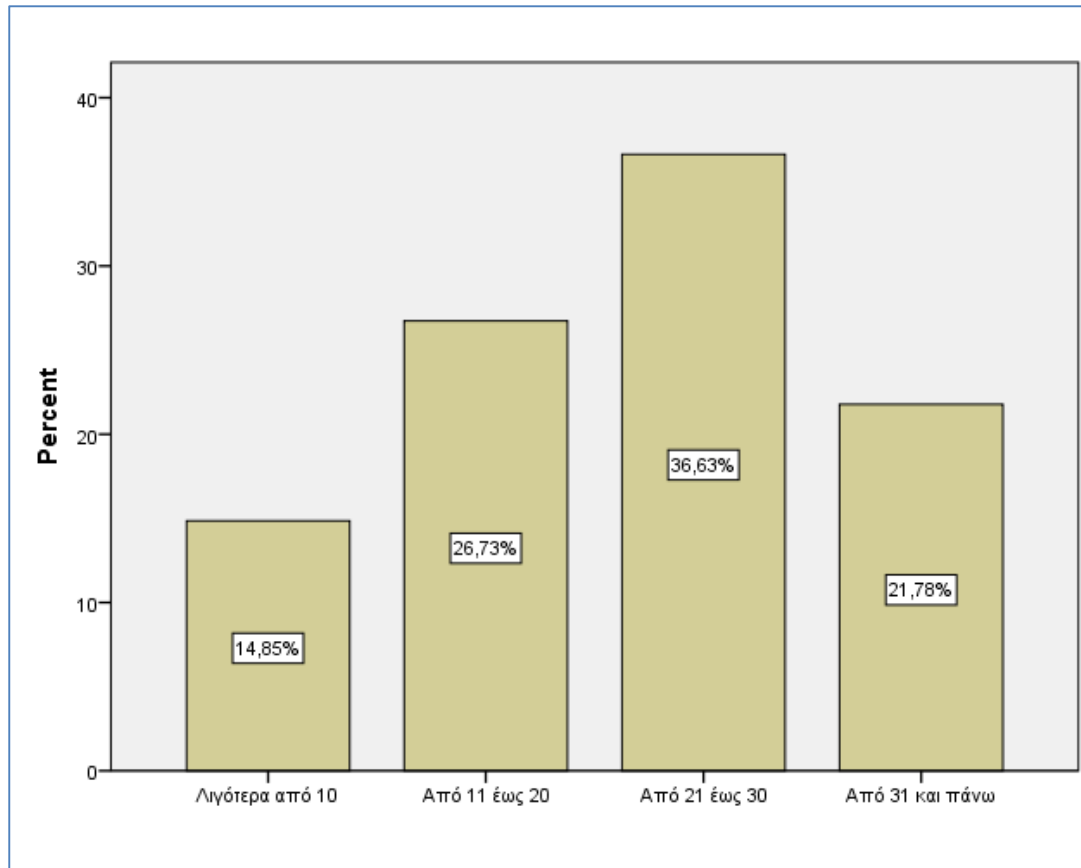
Έτη εργασίας:

Ο Πίνακας 3 και το Διάγραμμα 2 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με τα έτη εργασίας του δείγματος. Το 36,6% των ερωτηθέντων εργάζονται από 21 έως 30 χρόνια, ενώ το 25,7% από 11 έως 20 χρόνια.

Πίνακας 3: Έτηεργασίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	ΕγκυροΠοσοστό	ΑθροιστικόΠοσοστό
Λιγότερα από 10	15	14,0	14,9	14,9
Από 11 έως 20	27	25,2	26,7	41,6
Από 21 έως 30	37	34,6	36,6	78,2
Από 31 και πάνω	22	20,6	21,8	100,0
Σύνολο	101	94,4	100,0	

Missing System	6	5,6		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 2: Έτη εργασίας

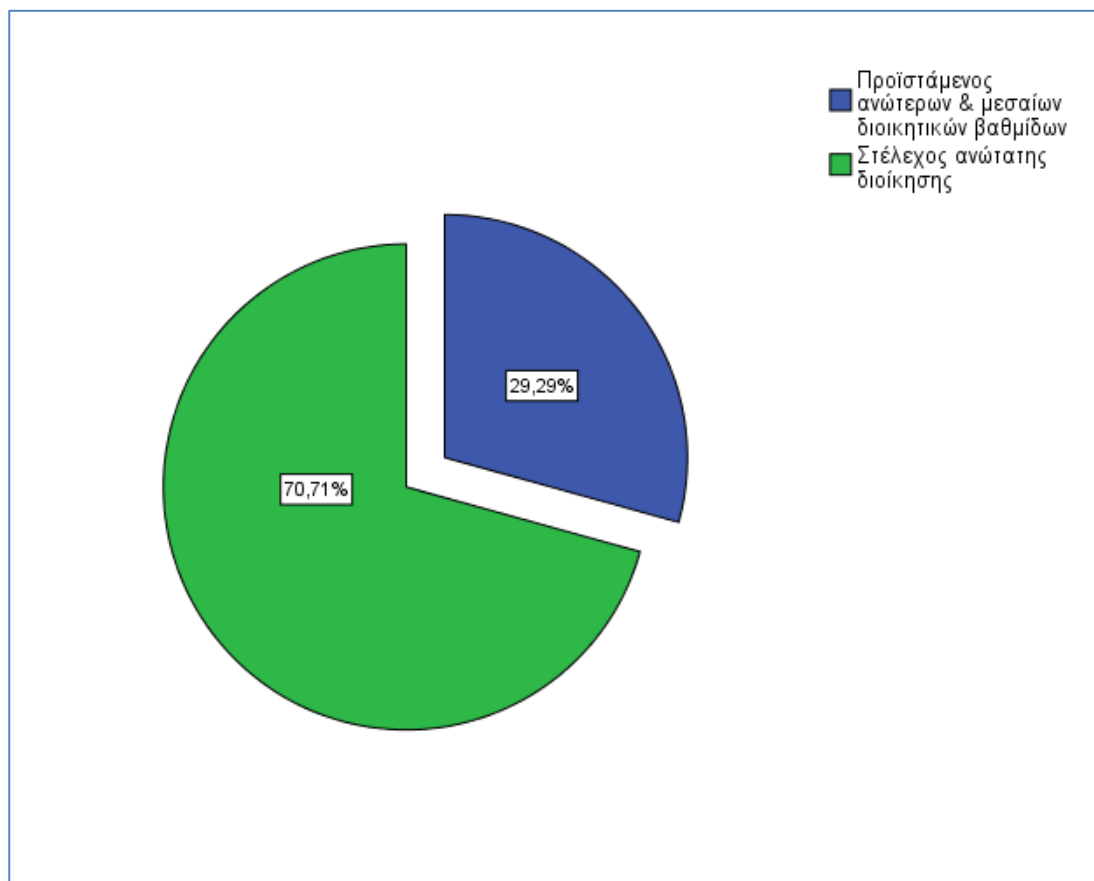
Θέση:

Ο Πίνακας 4 και το Διάγραμμα 3 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με τη θέση του δείγματος στην επιχείρηση. Το 70,7% των ερωτηθέντων εργάζεται ως στέλεχος ανώτατης διοίκησης, ενώ το 29,3% ως προϊστάμενος ανώτερων & μεσαίων διοικητικών βαθμίδων.

Πίνακας 4: Θέση

	Συχνότητα	Ποσοστό	ΕγκυροΠοσοστό	ΑθροιστικόΠοσοστό
Προϊστάμενος ανώτερων & μεσαίων διοικητικών βαθμίδων	29	27,1	29,3	29,3
Στέλεχος ανώτατης διοίκησης	70	65,4	70,7	100,0

Σύνολο	99	92,5	100,0	
Missing System	8	7,5		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 3: Θέση

Στοιχεία επιχείρησης:

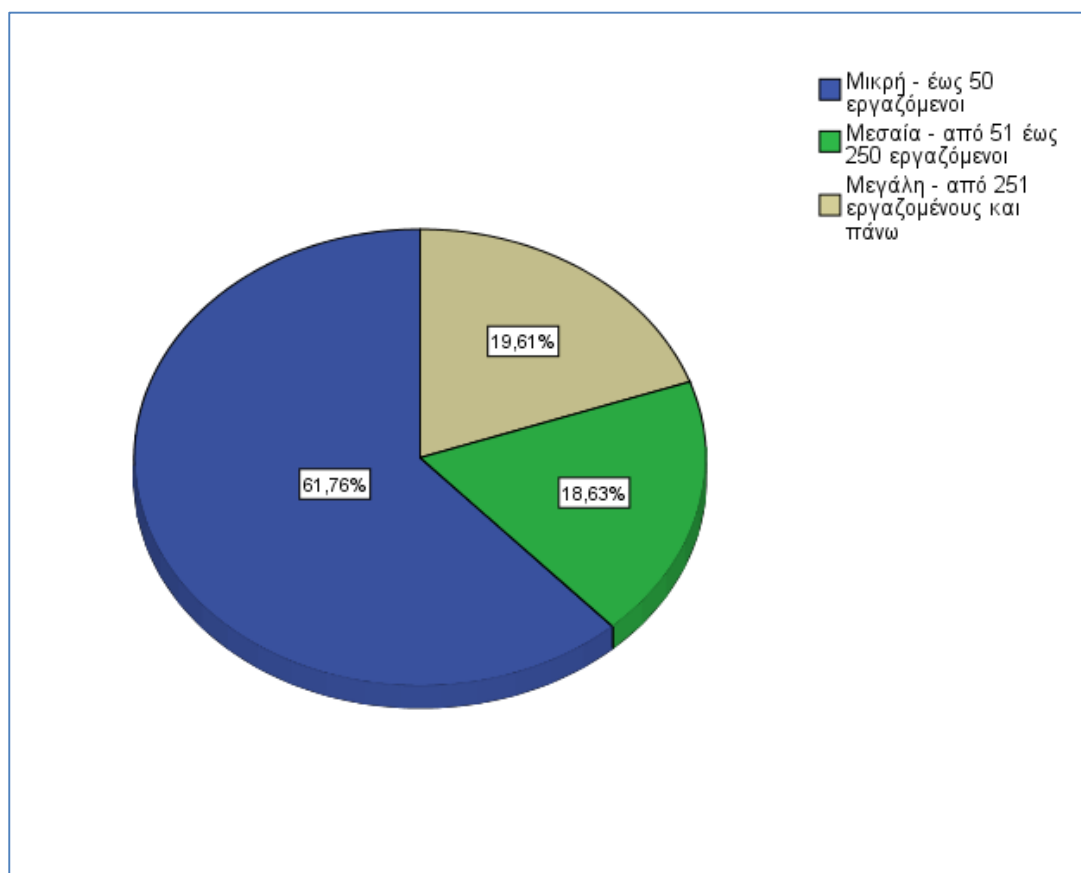
- Αριθμός εργαζομένων στην επιχείρηση:

Ο Πίνακας 5 και το Διάγραμμα 4 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με τον αριθμό των εργαζομένων στην επιχείρηση του δείγματος. Το 61,8% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι εργάζονται στην επιχείρηση έως 50 εργαζόμενοι, ενώ το 19,6% περισσότεροι από 250.

Πίνακας 5: Αριθμός εργαζομένων στην επιχείρηση

	Συχνότητα	Ποσοστό	ΕγκυροΠοσοστό	ΑθροιστικόΠοσοστό

Μικρή - έως 50 εργαζόμενοι	63	58,9	61,8	61,8
Μεσαία - από 51 έως 250 εργαζόμενοι	19	17,8	18,6	80,4
Μεγάλη - από 251 εργαζομένους και πάνω	20	18,7	19,6	100,0
Σύνολο	102	95,3	100,0	
Missing System	5	4,7		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 4: Αριθμός εργαζομένων στην επιχείρηση

- Σε πόσες χώρες (εκτός από την Ελλάδα) δραστηριοποιείτε η επιχείρηση;

Ο Πίνακας 6 παρουσιάζει την ελάχιστη τιμή, τη μέγιστη τιμή, το μέσο όρο και τη τυπική απόκλιση, αναφορικά με τον αριθμό των χωρών που δραστηριοποιείτε η επιχείρηση του δείγματος. Η ελάχιστη τιμή αριθμού χωρών που δραστηριοποιείται η επιχείρηση του δείγματος είναι καμία χώρα, η μέγιστη 100 και ο μέσος όρος 17 χώρες.

Πίνακας 6: Σε πόσες χώρες (εκτός από την Ελλάδα) δραστηριοποιείτε η επιχείρησή;

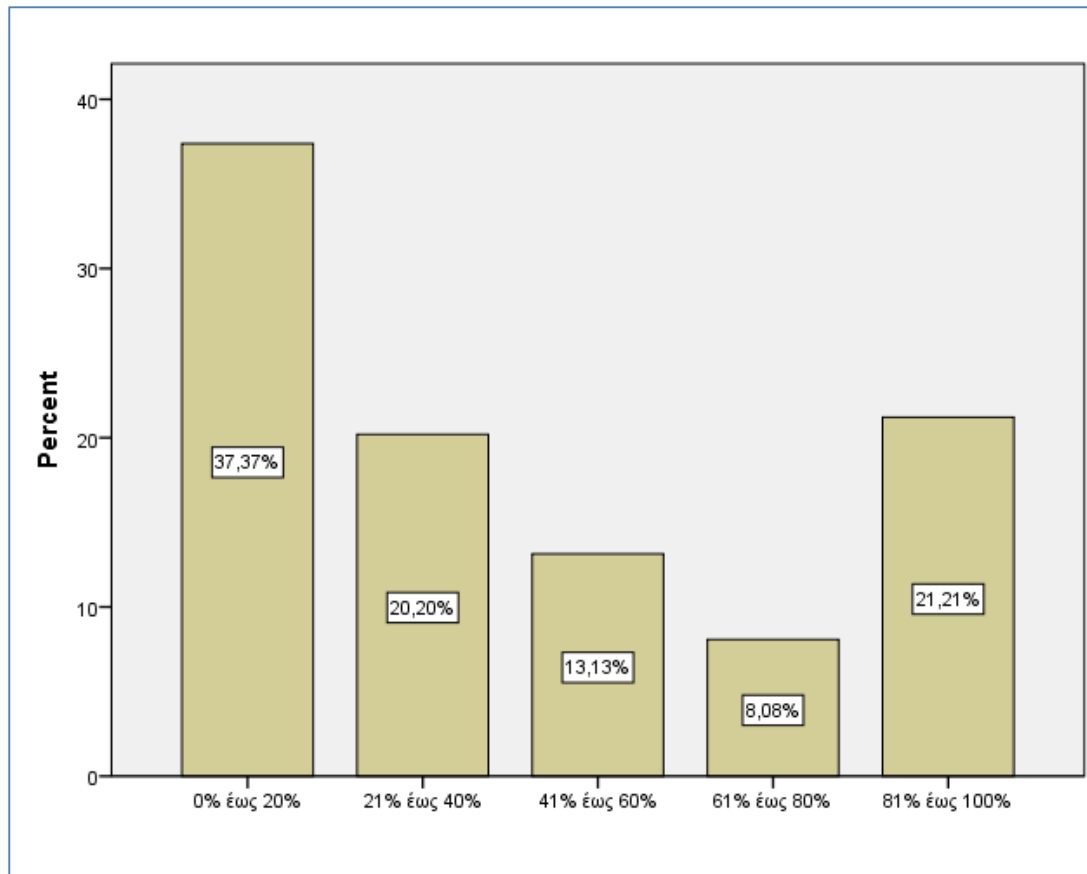
	N	Ελάχιστο	Μέγιστο	M.O.	Τυπική απόκλιση
N	84	,00	100,00	17,2262	23,28108

- Ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη προέρχεται από διεθνείς δραστηριότητες;

Ο Πίνακας 7 και το Διάγραμμα 5 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη προέρχεται από διεθνείς δραστηριότητες;» του δείγματος. Το 37,4% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το ποσοστό από τα συνολικά κέρδη που προέρχεται από διεθνείς δραστηριότητες είναι από 0% έως 20%, ενώ το 21,2% από 81% έως 100%.

Πίνακας 7: Ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη προέρχεται από διεθνείς δραστηριότητες;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
0% έως 20%	37	34,6	37,4	37,4
21% έως 40%	20	18,7	20,2	57,6
41% έως 60%	13	12,1	13,1	70,7
61% έως 80%	8	7,5	8,1	78,8
81% έως 100%	21	19,6	21,2	100,0
Σύνολο	99	92,5	100,0	
Missing System	8	7,5		
Σύνολο	107	100,0		

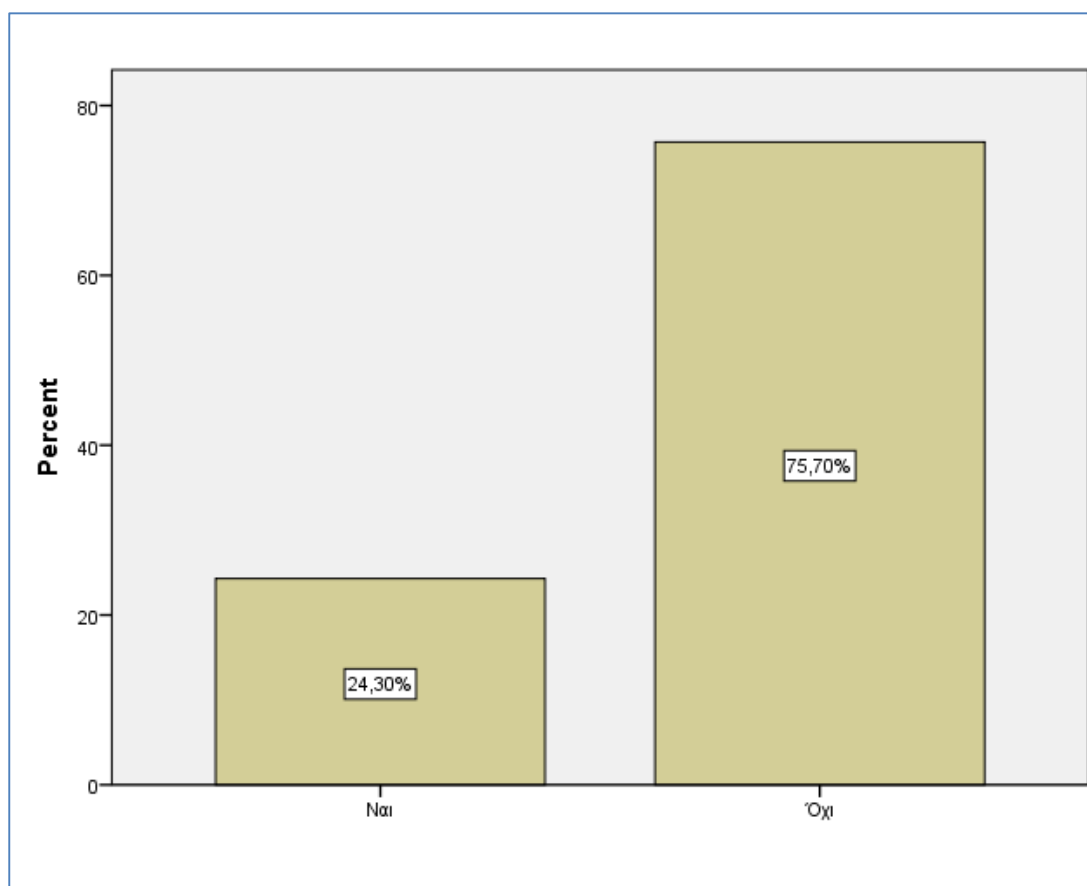
Διάγραμμα 5: Ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη προέρχεται από διεθνείς δραστηριότητες;

- Δραστηριοποιείται η επιχείρησή σας στη χώρα του Καναδά;

Ο Πίνακας 8 και το Διάγραμμα 6 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «δραστηριοποιείται η επιχείρησή σας στη χώρα του Καναδά;» του δείγματος. Το 75,7% των ερωτηθέντων δήλωσε δεν δραστηριοποιείται η επιχείρησή του στον Καναδά, ενώ το 24,3% ότι δραστηριοποιείται.

Πίνακας 8: Δραστηριοποιείτε η επιχείρησή σας στη χώρα του Καναδά;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ναι	26	24,3	24,3	24,3
Όχι	81	75,7	75,7	100,0
Σύνολο	107	100,0	100,0	

Διάγραμμα 6: Δραστηριοποιείτε η επιχείρησή σας στη χώρα του Καναδά;

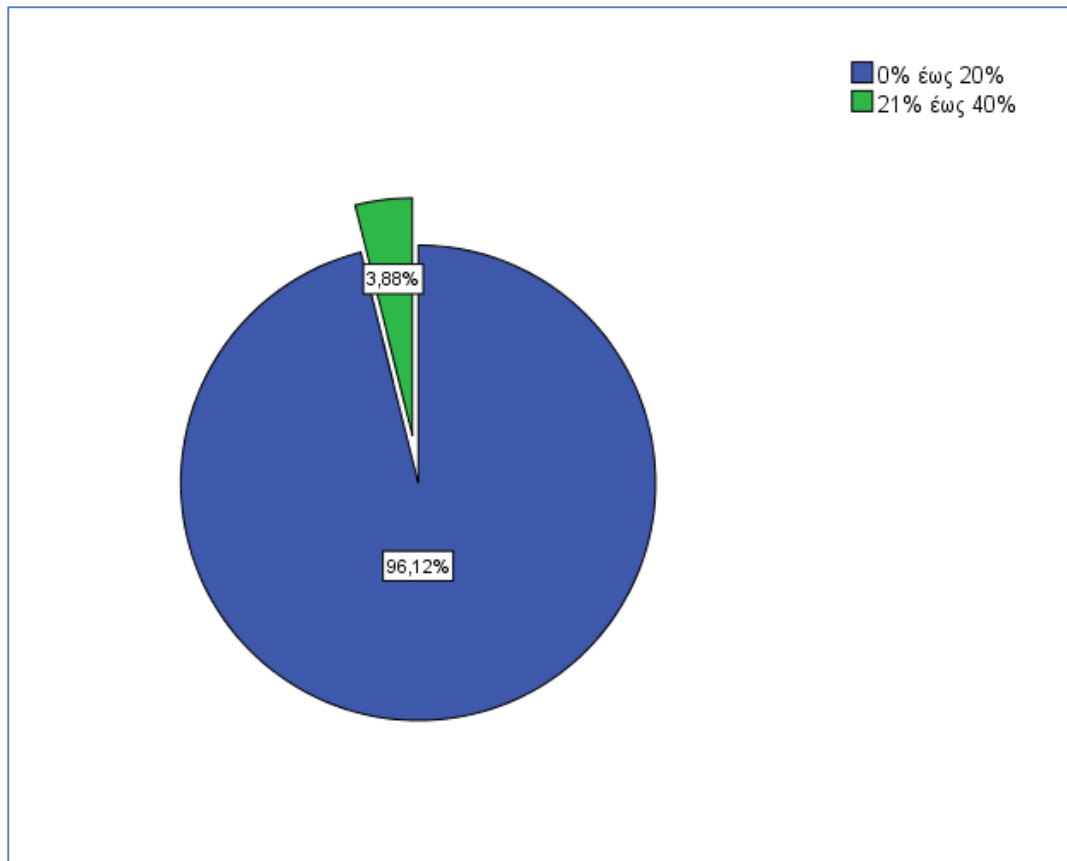
- Ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;

Ο Πίνακας 9 και το Διάγραμμα 7 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;» του δείγματος. Το 96,1% των ερωτηθέντων δήλωσε το ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησης που προέρχονται από τον Καναδά είναι από 0% έως 20%, ενώ το 3,9% από 21% έως 40%.

Πίνακας 9: Ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
0% έως 20%	99	92,5	96,1	96,1

21% έως 40%	4	3,7	3,9	100,0
Σύνολο	103	96,3	100,0	
Missing System	4	3,7		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 7: Ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;

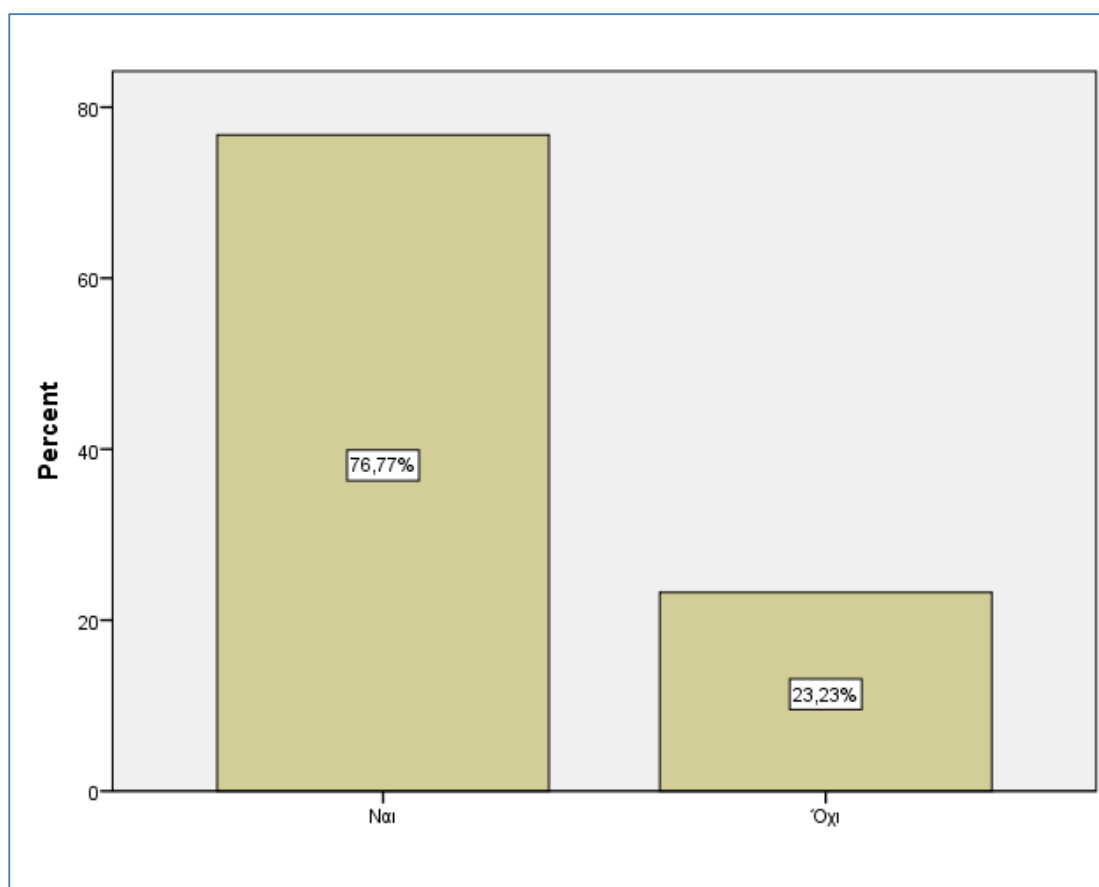
- Πραγματοποιεί η επιχείρησή σας τις παρακάτω δραστηριότητες;
- Άμεσες εξαγωγές (τμήμα εξαγωγών, αντιπρόσωποι στη χώρα εξαγωγής, υποκατάστημα στη χώρα εξαγωγής, εμπορική θυγατρική στη χώρα εξαγωγής)

Ο Πίνακας 10 και το Διάγραμμα 8 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με το αν πραγματοποιεί η επιχείρηση του δείγματος άμεσες εξαγωγές (τμήμα εξαγωγών, αντιπρόσωποι στη χώρα εξαγωγής, υποκατάστημα στη χώρα εξαγωγής, εμπορική θυγατρική στη χώρα εξαγωγής). Το 76,8% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η

επιχείρησή του πραγματοποιεί άμεσες εξαγωγές, ενώ το 23,2% ότι δεν πραγματοποιεί.

Πίνακας 10: Άμεσεςεξαγωγές

	Συχνότητα	Ποσοστό	ΕγκυροΠοσοστό	ΑθροιστικόΠοσοστό
Ναι	76	71,0	76,8	76,8
Όχι	23	21,5	23,2	100,0
Σύνολο	99	92,5	100,0	
Missing System	8	7,5		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 8: Άμεσεςεξαγωγές

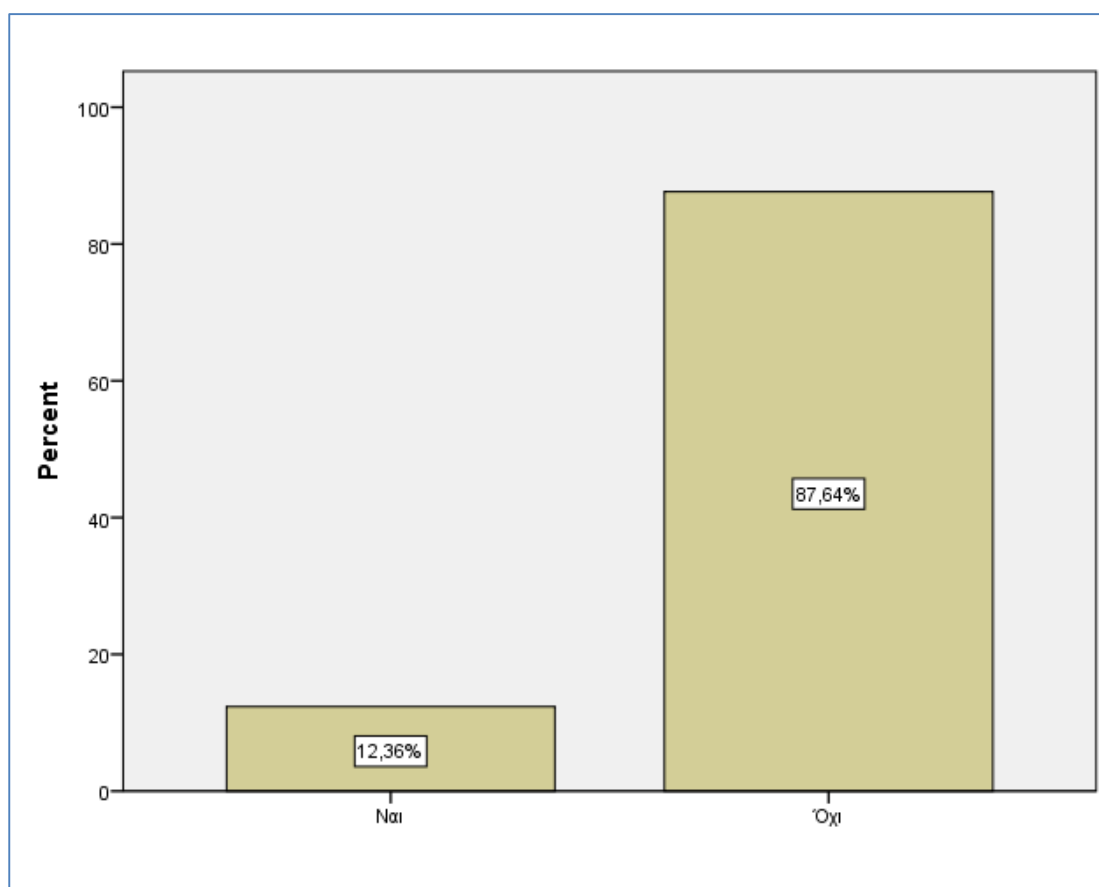
- Έμμεσες εξαγωγές (εξαγωγές μέσω εταιριών διαχείρισης εξαγωγών (Ε.Δ.ΕΞ.))

Ο Πίνακας 11 και το Διάγραμμα 9 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με το αν πραγματοποιεί η επιχείρηση του δείγματος έμμεσες εξαγωγές (εξαγωγές μέσω εταιριών διαχείρισης εξαγωγών (Ε.Δ.ΕΞ.)). Το 87,6% των

ερωτηθέντων δήλωσε ότι η επιχείρησή του δεν πραγματοποιεί έμμεσες εξαγωγές, ενώ το 12,4% ότι πραγματοποιεί.

Πίνακας 11: Έμμεσες εξαγωγές

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ναι	11	10,3	12,4	12,4
Όχι	78	72,9	87,6	100,0
Σύνολο	89	83,2	100,0	
Missing System	18	16,8		
Σύνολο	107	100,0		

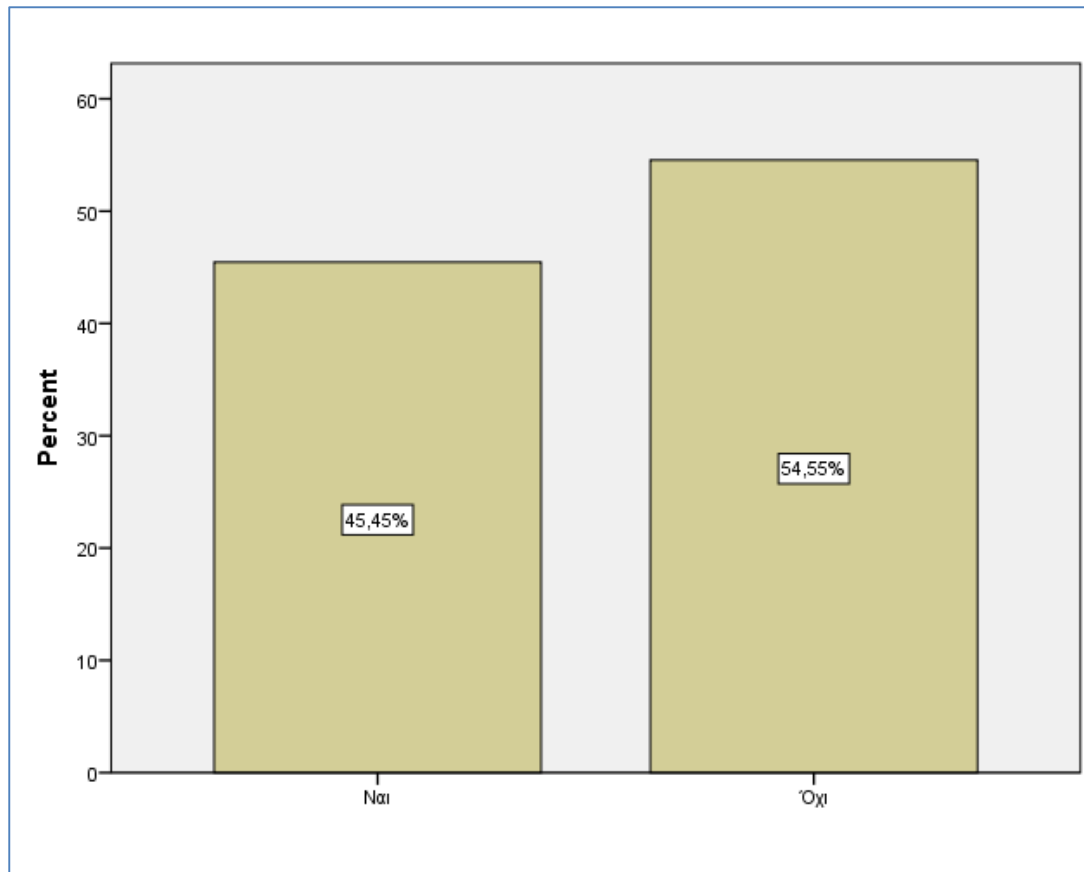
Διάγραμμα 9: Έμμεσες εξαγωγές

- Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών ΧΩΡΙΣ μετοχική συμμετοχή σε ξένη, ως προς την μητρική χώρα (όπως Συμφωνίες παραγωγής (contract manufacturing), Συμφωνίες παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης (Licensing), Δικαιόχρηση (Franchising), Διοικητικά συμβόλαια (Management contracts), Συμφωνίες κατασκευής έργων «με το κλειδί στο χέρι» (Turn-key agreements))

Ο Πίνακας 12 και το Διάγραμμα 10 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με το αν πραγματοποιεί η επιχείρηση του δείγματος παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών χωρίς μετοχική συμμετοχή σε ξένη, ως προς την μητρική, χώρα (όπως Συμφωνίες παραγωγής (contractmanufacturing), Συμφωνίες παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης (Licensing), Δικαιόχρηση (Franchising), Διοικητικά συμβόλαια (Managementcontracts), Συμφωνίες κατασκευής έργων «με το κλειδί στο χέρι» (Turn-keyagreements)). Το 54,5% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η επιχείρησή του δεν πραγματοποιεί παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών χωρίς μετοχική συμμετοχή, ενώ το 45,5% ότι πραγματοποιεί.

Πίνακας 12: Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών ΧΩΡΙΣ μετοχική συμμετοχή σε ξένη, ως προς την μητρική, χώρα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ναι	45	42,1	45,5	45,5
Όχι	54	50,5	54,5	100,0
Σύνολο	99	92,5	100,0	
Missing System	8	7,5		
Σύνολο	107	100,0		

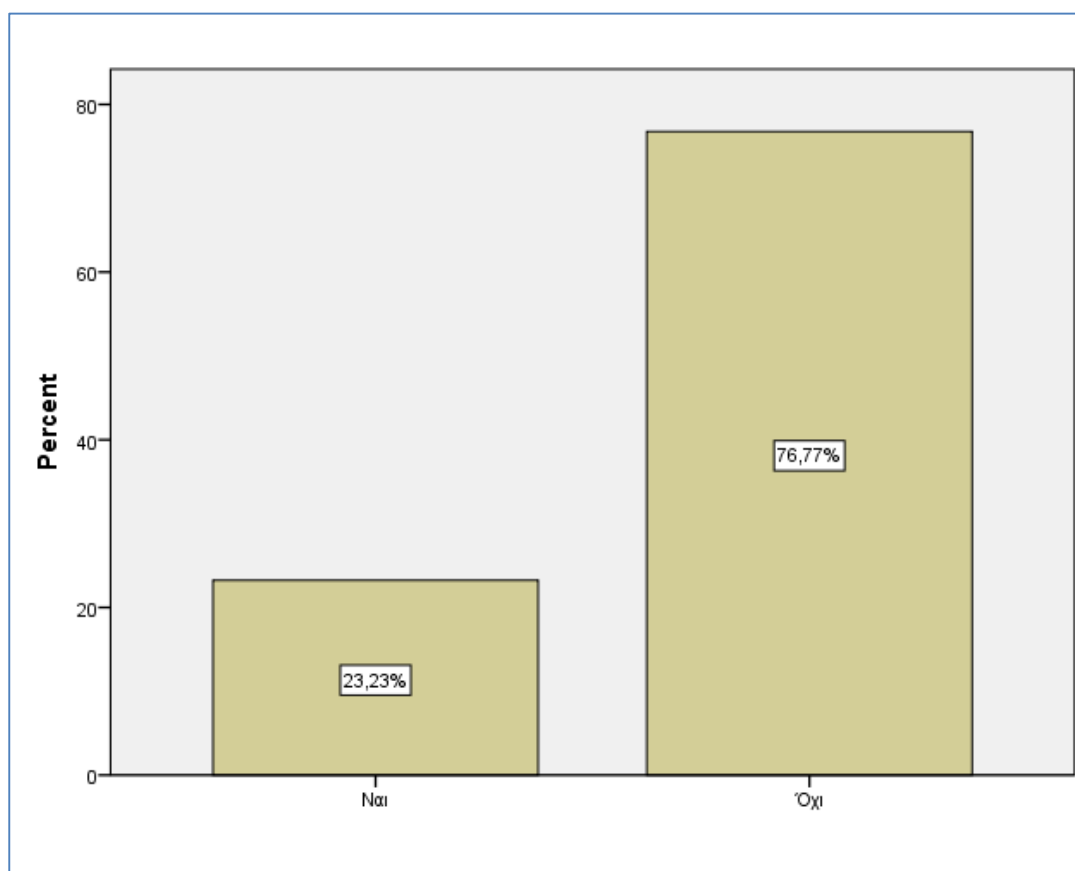
Διάγραμμα 10: Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών ΧΩΡΙΣ μετοχική συμμετοχή σε ξένη, ως προς την μητρική, χώρα

- Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών ME μετοχική συμμετοχή σε ξένη, ως προς την μητρική, χώρα (όπως Μερική εξαγορά τοπικής επιχείρησης, Ίδρυση διεθνούς κοινοπρακτικής επιχείρησης (JointVenture), Ίδρυση θυγατρικής αποκλειστικής ιδιοκτησίας (WhollyOwnedSubsidiary))

Ο Πίνακας 13 και το Διάγραμμα 11 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με το αν πραγματοποιεί η επιχείρηση του δείγματος παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή σε ξένη, ως προς την μητρική, χώρα (όπως Μερική εξαγορά τοπικής επιχείρησης, Ίδρυση διεθνούς κοινοπρακτικής επιχείρησης (JointVenture), Ίδρυση θυγατρικής αποκλειστικής ιδιοκτησίας (WhollyOwnedSubsidiary)). Το 76,8% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η επιχείρησή του δεν πραγματοποιεί παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή, ενώ το 23,2% ότι πραγματοποιεί.

Πίνακας 13: Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών ME μετοχική συμμετοχή σε ξένη, ως προς την μητρική, χώρα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ναι	23	21,5	23,2	23,2
Όχι	76	71,0	76,8	100,0
Σύνολο	99	92,5	100,0	
Missing System	8	7,5		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 11: Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών ΜΕ μετοχική συμμετοχή σε ξένη, ως προς την μητρική, χώρα

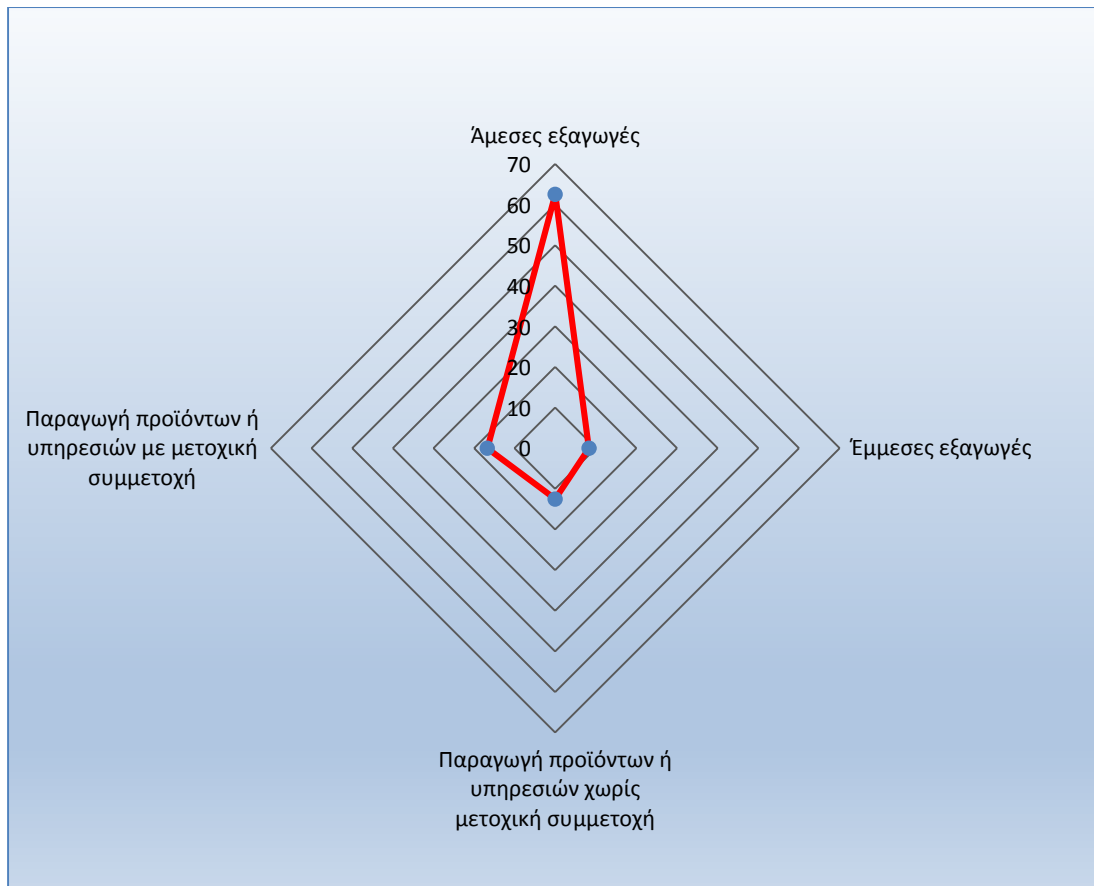
- Αν δραστηριοποιείτε η επιχείρησή σας στη χώρα του Καναδά, ποια μέθοδο χρησιμοποιεί από τις παρακάτω;

Ο Πίνακας 14 και το Διάγραμμα 12 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «αν δραστηριοποιείτε η επιχείρησή σας στη χώρα του Καναδά, ποια μέθοδο χρησιμοποιεί;» του δείγματος. Το 62,5% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η επιχείρησή του δραστηριοποιείται στον Καναδά με τη μέθοδο των

άμεσων εξαγωγών, ενώ το 16,7% με τη μέθοδο της παραγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή.

Πίνακας 14: Αν δραστηριοποιείτε η επιχείρησή σας στη χώρα του Καναδά, ποια μέθοδο χρησιμοποιεί από τις παρακάτω;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Άμεσεςεξαγωγές	15	14,0	62,5	62,5
Έμμεσεςεξαγωγές	2	1,9	8,3	70,8
Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών χωρίς μετοχική συμμετοχή	3	2,8	12,5	83,3
Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή	4	3,7	16,7	100,0
Σύνολο	24	22,4	100,0	
Missing System	83	77,6		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 12: Αν δραστηριοποιείτε η επιχείρησή σας στη χώρα του Καναδά, ποια μέθοδο χρησιμοποιεί από τις παρακάτω;

Ευρωπαϊκή Ένωση

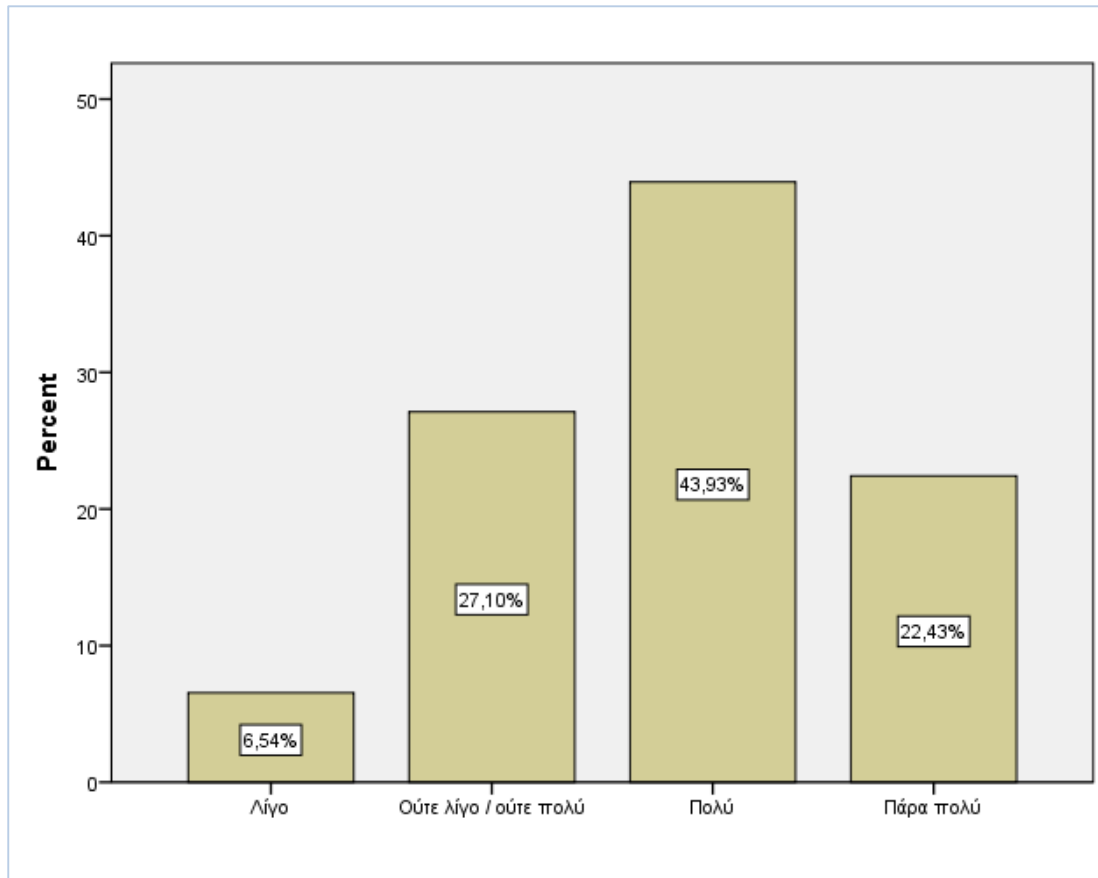
Θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;

Ο Πίνακας 15 και το Διάγραμμα 13 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;» του δείγματος. Το 43,9% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο τους βρίσκει πολύ σύμφωνους, ενώ το 27,1% ούτε λίγο / ούτε πολύ.

Πίνακας 15: Θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό

Λίγο	7	6,5	6,5	6,5
Ούτελίγο / ούτε πολύ	29	27,1	27,1	33,6
Πολύ	47	43,9	43,9	77,6
Πάρα πολύ	24	22,4	22,4	100,0
Σύνολο	107	100,0	100,0	

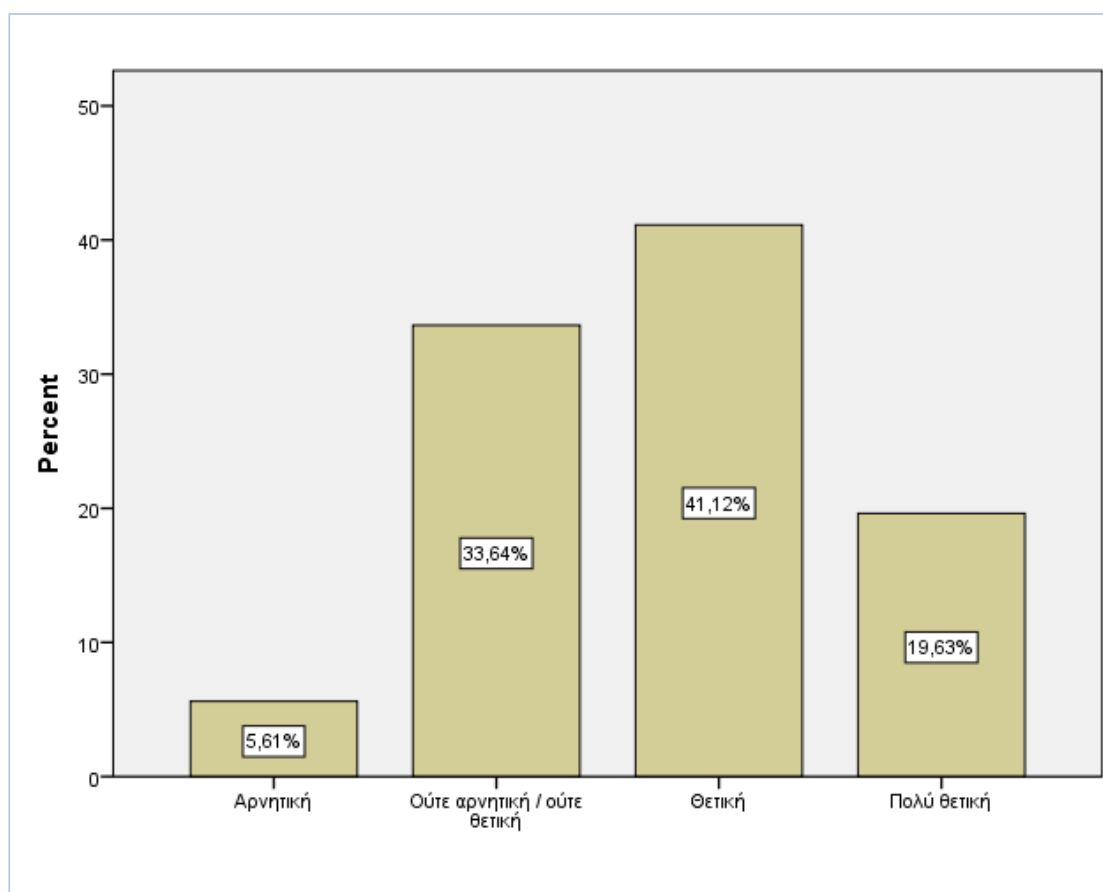
Διάγραμμα 13: Θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;

Πως κρίνεται την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;

Ο Πίνακας 16 και το Διάγραμμα 14 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «πως κρίνεται την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;» του δείγματος. Το 41,1% των ερωτηθέντων δήλωσε θετική την πρόοδος της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών, ενώ το 33,6% ούτε αρνητική / ούτε θετική.

Πίνακας 16: Πως κρίνεται την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Αρνητική	6	5,6	5,6	5,6
Ούτε αρνητική / ούτε θετική	36	33,6	33,6	39,3
Θετική	44	41,1	41,1	80,4
Πολύ θετική	21	19,6	19,6	100,0
Σύνολο	107	100,0	100,0	

Διάγραμμα 14: Πως κρίνεται την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;

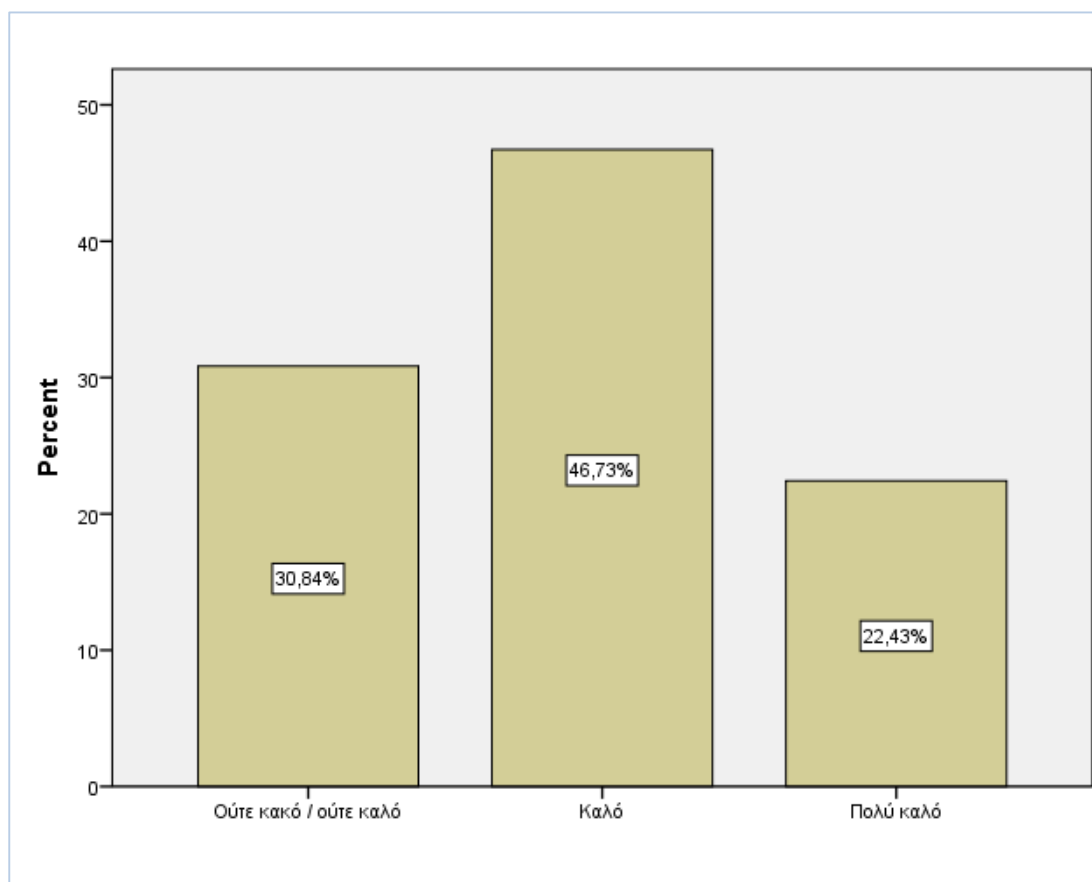
Καναδάς

Πως χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις);

Ο Πίνακας 17 και το Διάγραμμα 15 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «πως χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις);» του δείγματος. Το 46,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά για αλλοδαπές επιχειρήσεις είναι καλό, ενώ το 30,8% ούτε κακό / ούτε καλό.

Πίνακας 17: Πως χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις)

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ούτε κακό / ούτε καλό	33	30,8	30,8	30,8
Καλό	50	46,7	46,7	77,6
Πολύ καλό	24	22,4	22,4	100,0
Σύνολο	107	100,0	100,0	

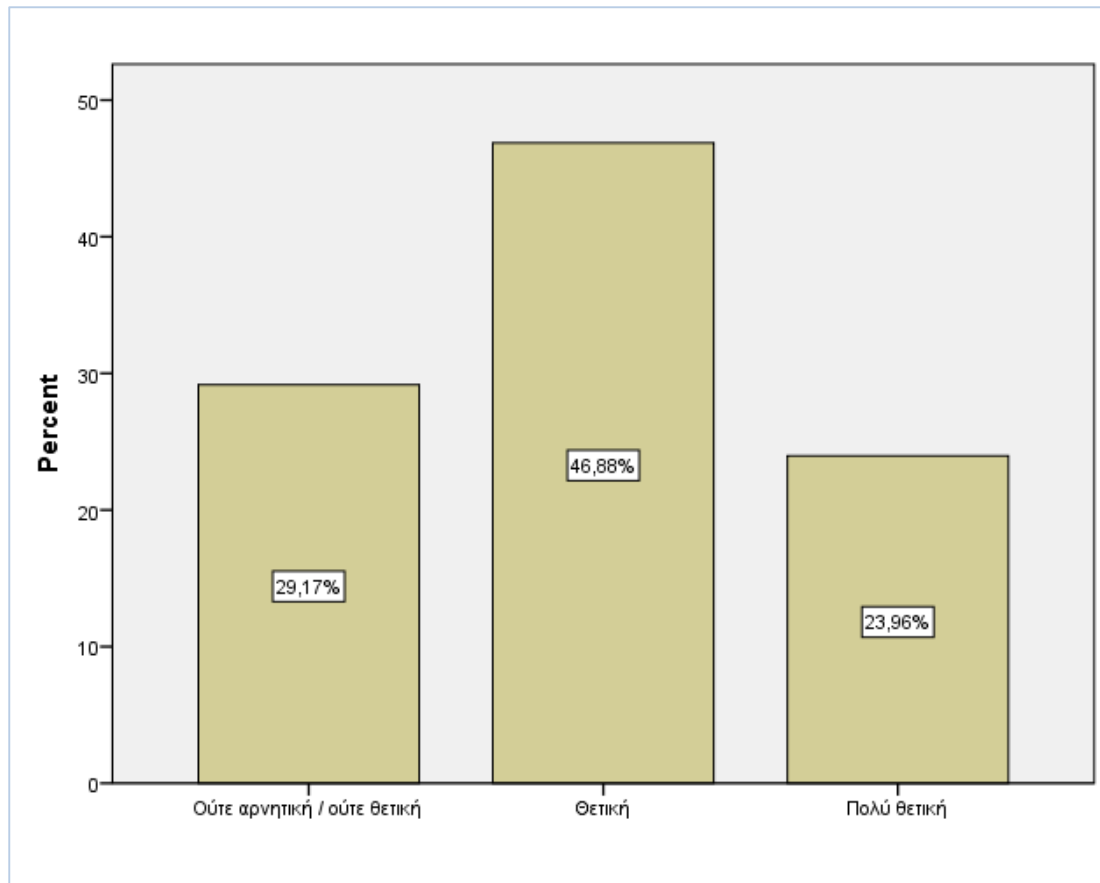
Διάγραμμα 15: Πως χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις)

Πως θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.;

Ο Πίνακας 18 και το Διάγραμμα 16 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.» του δείγματος. Το 46,9% των ερωτηθέντων χαρακτήρισε θετική τη στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε, ενώ το 29,2% ούτε αρνητική / ούτε θετική.

Πίνακας 18: Πως θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ούτε αρνητική / ούτε θετική	28	26,2	29,2	29,2
Θετική	45	42,1	46,9	76,0
Πολύθετική	23	21,5	24,0	100,0
Σύνολο	96	89,7	100,0	
Missing System	11	10,3		
Σύνολο	107	100,0		

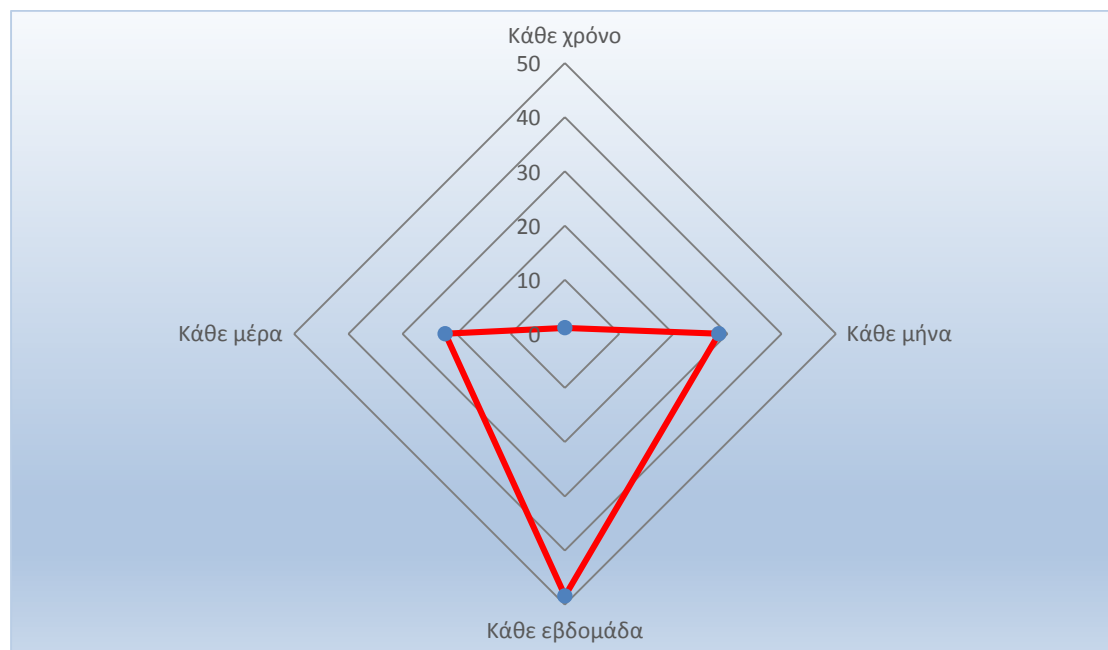
Διάγραμμα 16: Πως θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.;

Πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;
 Ο Πίνακας 19 και το Διάγραμμα 17 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;» του δείγματος. Το 48,4% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι παρακολουθεί το διμερές εμπόριο με τον Καναδά κάθε εβδομάδα, ενώ το 28,4% κάθε μήνα.

Πίνακας 19: Πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Κάθεχρόνο	1	,9	1,1	1,1
Κάθεμήνα	27	25,2	28,4	29,5

Κάθε εβδομάδα	46	43,0	48,4	77,9
Κάθε μέρα	21	19,6	22,1	100,0
Σύνολο	95	88,8	100,0	
Missing System	12	11,2		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 17: Πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;

Σχέσεις Καναδά - Ευρώπη

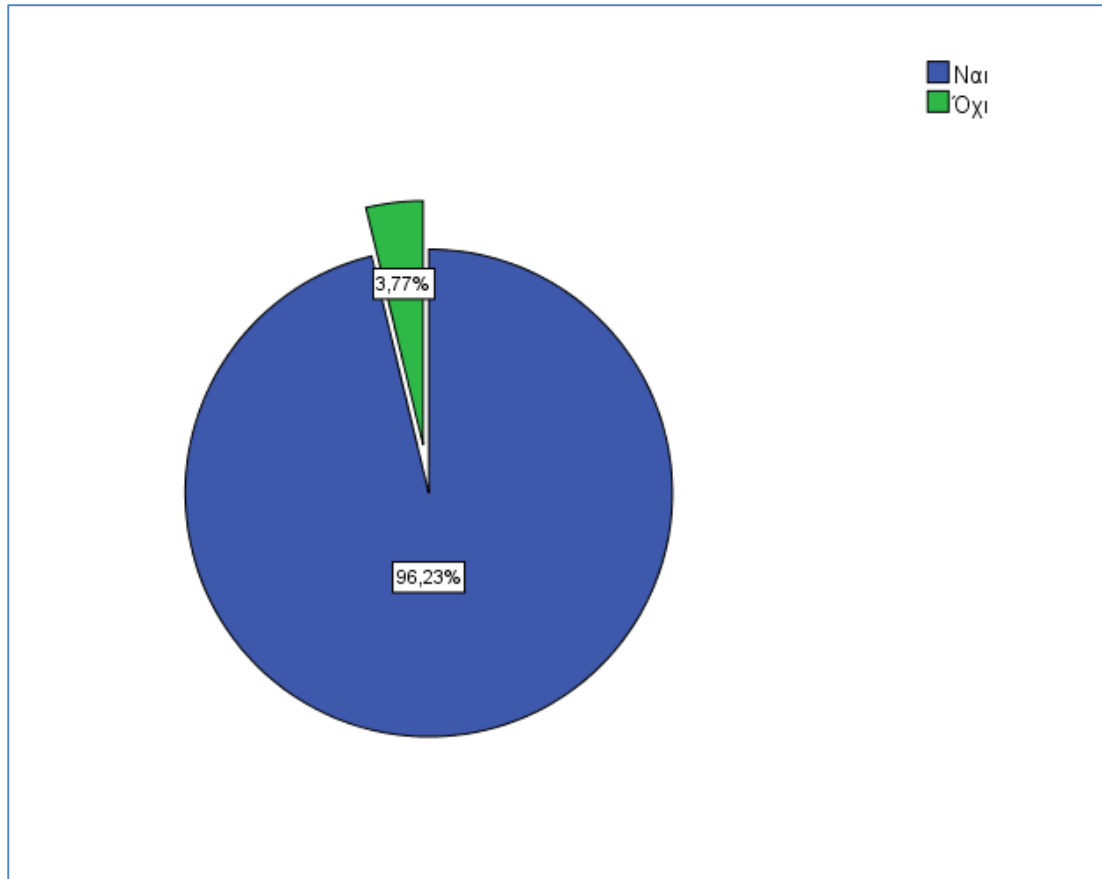
Γνωρίζεται για την CETA (comprehensive economic trade agreement);

Ο Πίνακας 20 και το Διάγραμμα 18 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «γνωρίζεται για την CETA (comprehensive economic trade agreement);» του δείγματος. Το 96,2% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι γνωρίζει την CETA, ενώ το 3,8% ότι δεν τη γνωρίζει.

Πίνακας 20: Γνωρίζεται για την CETA (comprehensive economic trade agreement);

	Συχνότητα	Ποσοστό	ΕγκυροΠοσοστό	ΑθροιστικόΠοσοστό
Ναι	102	95,3	96,2	96,2

Όχι	4	3,7	3,8	100,0
Σύνολο	106	99,1	100,0	
Missing System	1	,9		
Σύνολο	107	100,0		

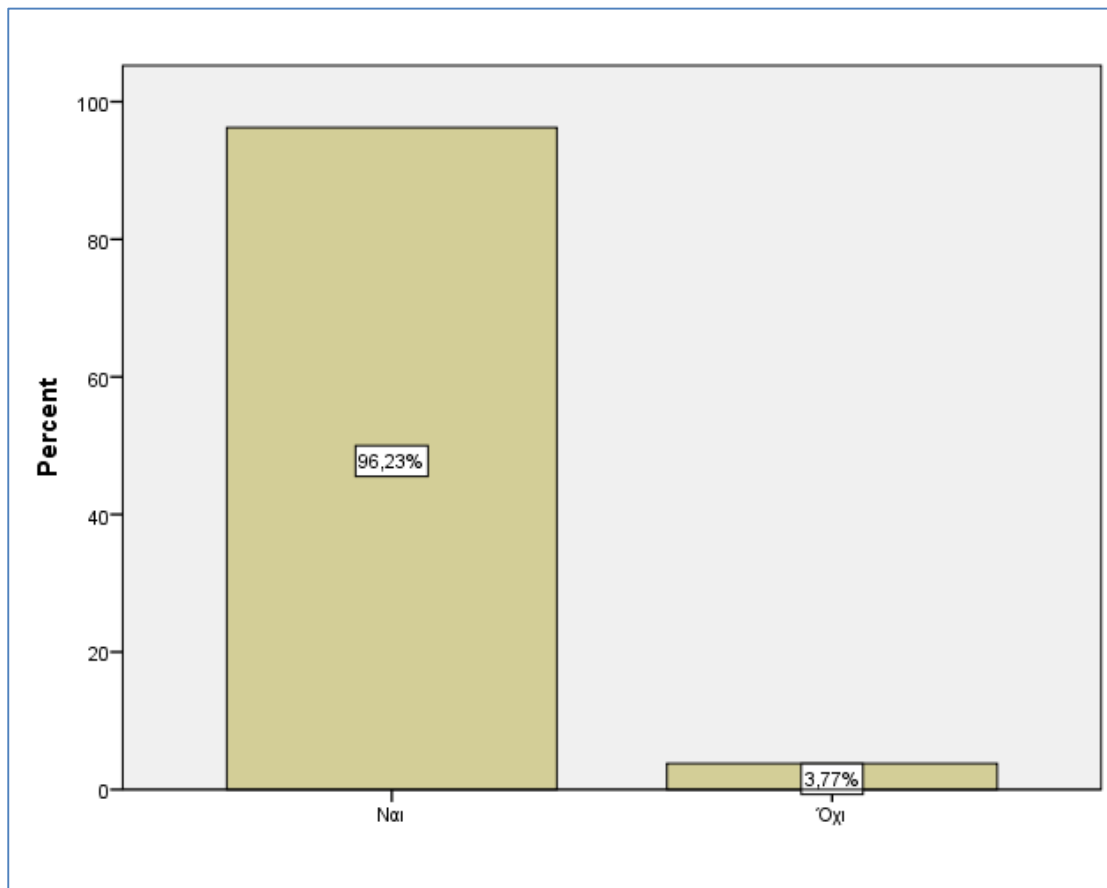
Διάγραμμα 18: Γνωρίζεται για την CETA (comprehensive economic trade agreement);

Η γενικότερη εικόνα της CETA σας βρίσκει σύμφωνους;

Ο Πίνακας 21 και το Διάγραμμα 19 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «η γενικότερη εικόνα της CETA σας βρίσκει σύμφωνους;» του δείγματος. Το 96,2% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η γενικότερη εικόνα της CETA τους βρίσκει σύμφωνους, ενώ το 3,8% ότι δεν τους βρίσκει σύμφωνους.

Πίνακας 21: Η γενικότερη εικόνα της CETA σας βρίσκει σύμφωνους;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ναι	102	95,3	96,2	96,2
Όχι	4	3,7	3,8	100,0
Σύνολο	106	99,1	100,0	
Missing System	1	,9		
Σύνολο	107	100,0		

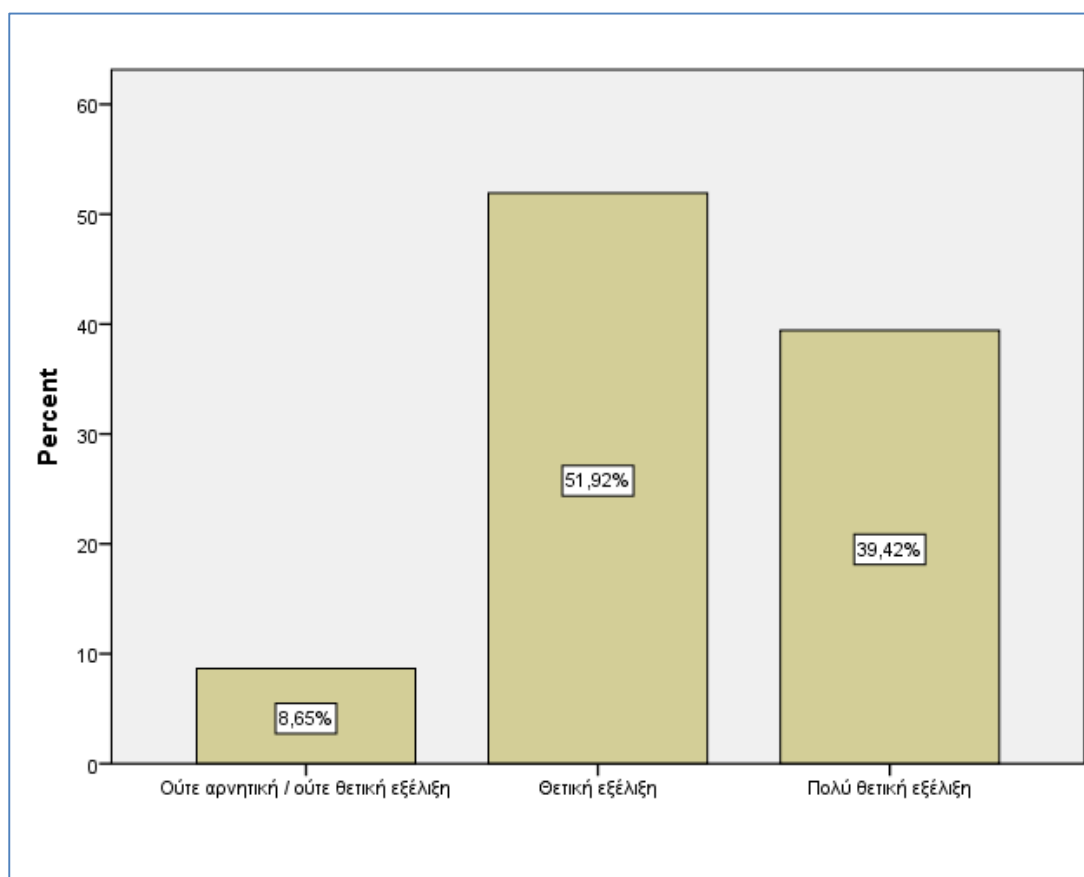
Διάγραμμα 19: Η γενικότερη εικόνα της CETA σας βρίσκει σύμφωνους;

Πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο E.E. με Καναδά;

Ο Πίνακας 22 και το Διάγραμμα 20 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο E.E. με Καναδά;» του δείγματος. Το 96,2% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η γενικότερη εικόνα της CETA τους βρίσκει σύμφωνους, ενώ το 3,8% ότι δεν τους βρίσκει σύμφωνους.

Πίνακας 22: Πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη	9	8,4	8,7	8,7
Θετική εξέλιξη	54	50,5	51,9	60,6
Πολύ θετική εξέλιξη	41	38,3	39,4	100,0
Σύνολο	104	97,2	100,0	
Missing System	3	2,8		
Σύνολο	107	100,0		

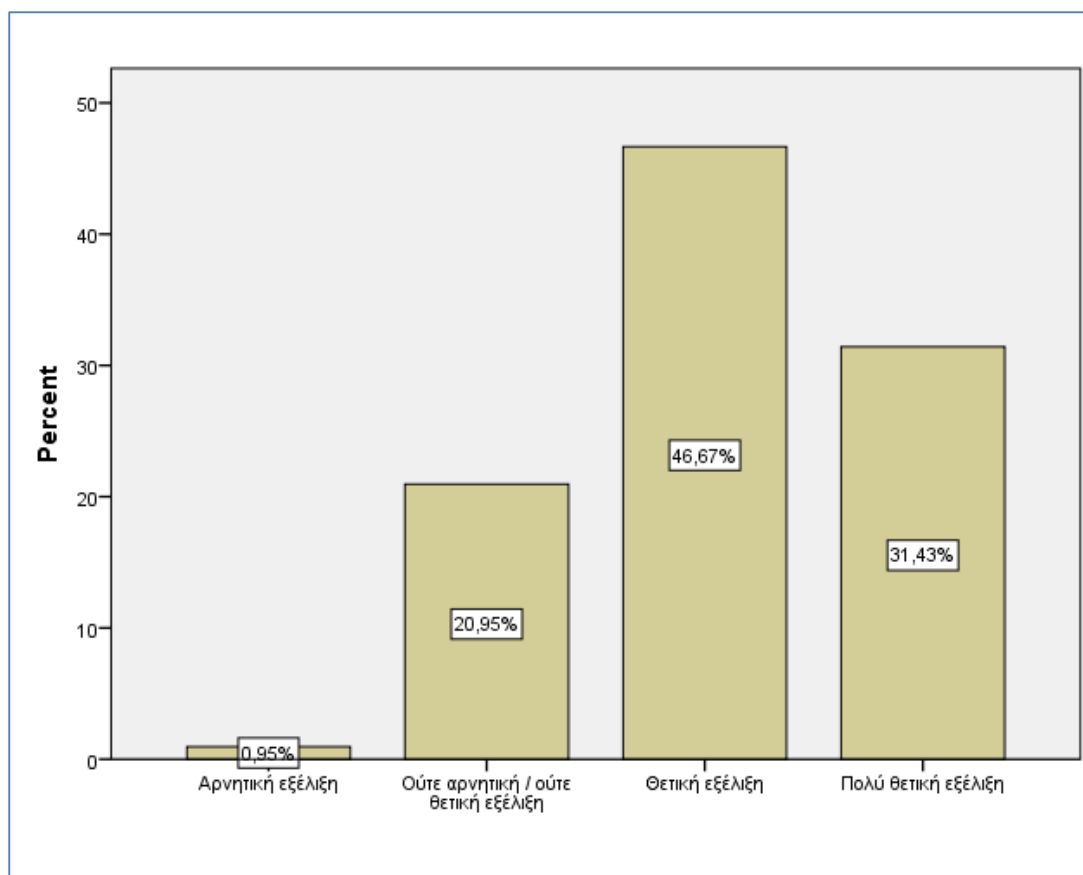
Διάγραμμα 20: Πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά;

Πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;

Ο Πίνακας 23 και το Διάγραμμα 21 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;» του δείγματος. Το 46,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και Καναδικών επιχειρήσεων στου δημόσιους διαγωνισμούς αποτελεί θετική εξέλιξη, ενώ το 31,4% ότι αποτελεί πολύ θετική εξέλιξη.

Πίνακας 23: Πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Αρνητική εξέλιξη	1	,9	1,0	1,0
Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη	22	20,6	21,0	21,9
Θετική εξέλιξη	49	45,8	46,7	68,6
Πολύθετική εξέλιξη	33	30,8	31,4	100,0
Σύνολο	105	98,1	100,0	
Missing System	2	1,9		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 21: Πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και канаδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;

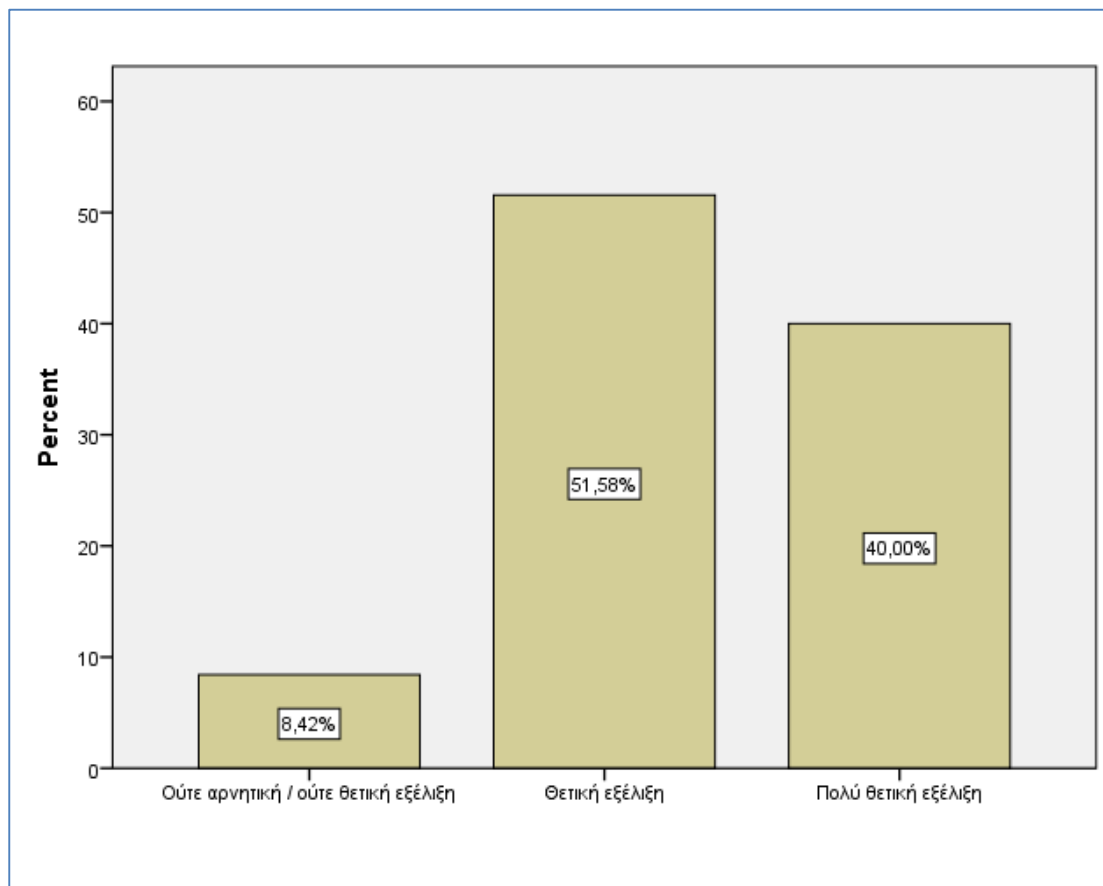
Πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.;

Ο Πίνακας 24 και το Διάγραμμα 22 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.» του δείγματος. Το 51,6% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε. αποτελεί θετική εξέλιξη, ενώ το 40% ότι αποτελεί πολύ θετική εξέλιξη.

Πίνακας 24: Πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη	8	7,5	8,4	8,4

Θετική εξέλιξη	49	45,8	51,6	60,0
Πολύ θετική εξέλιξη	38	35,5	40,0	100,0
Σύνολο	95	88,8	100,0	
Missing System	12	11,2		
Σύνολο	107	100,0		

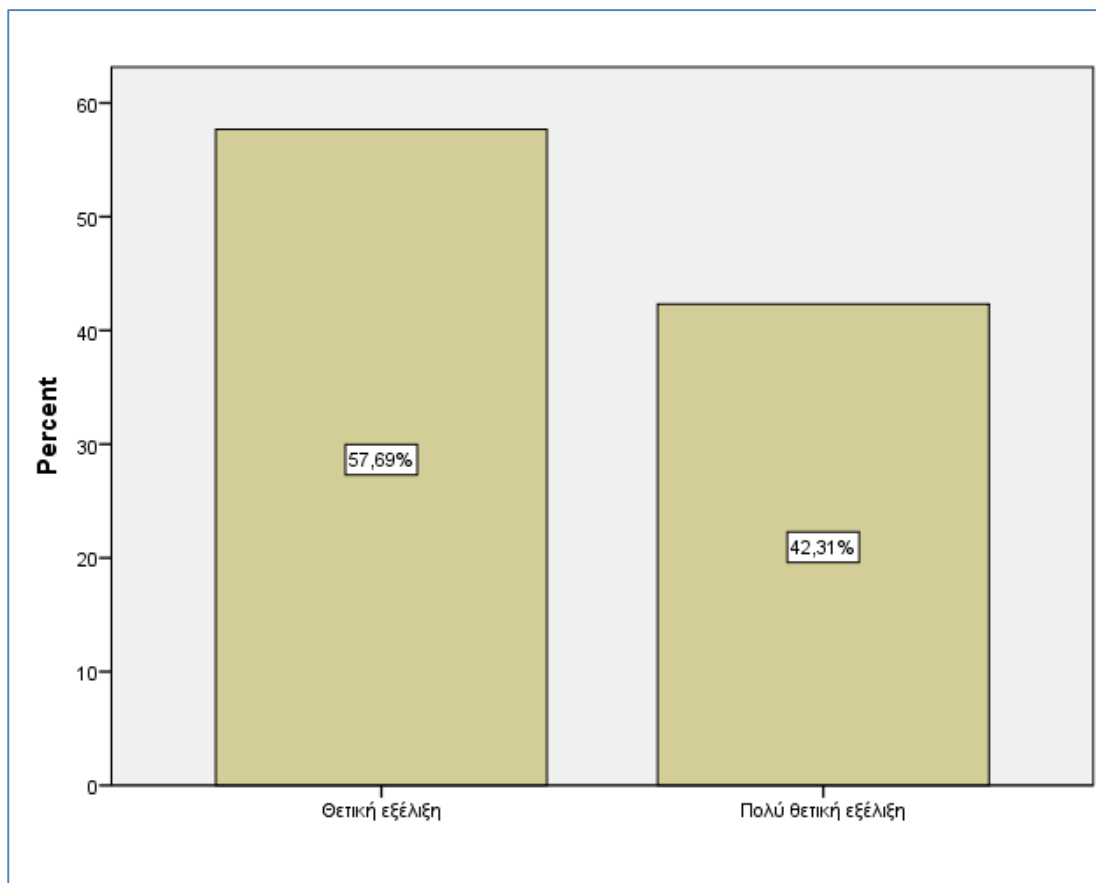
Διάγραμμα 22: Πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.;

Πως θα χαρακτηρίζατε την περαιτέρω προστασία των ευρωπαϊκών επενδύσεων στον Καναδά και αντίστροφα (καναδικών επιχειρήσεων στην Ε.Ε.);

Ο Πίνακας 25 και το Διάγραμμα 23 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την περαιτέρω προστασία των ευρωπαϊκών επενδύσεων στον Καναδά και αντίστροφα (καναδικών επιχειρήσεων στην Ε.Ε.)» του δείγματος. Το 57,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η περαιτέρω προστασία των ευρωπαϊκών επενδύσεων στον Καναδά και αντίστροφα των Καναδικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη αποτελεί θετική εξέλιξη, ενώ το 42,3% ότι αποτελεί πολύ θετική εξέλιξη.

Πίνακας 25: Πως θα χαρακτηρίζατε την περαιτέρω προστασία των ευρωπαϊκών επενδύσεων στον Καναδά και αντίστροφα (καναδικών επιχειρήσεων στην Ε.Ε.);

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Θετική εξέλιξη	60	56,1	57,7	57,7
Πολύ θετική εξέλιξη	44	41,1	42,3	100,0
Σύνολο	104	97,2	100,0	
Missing System	3	2,8		
Σύνολο	107	100,0		

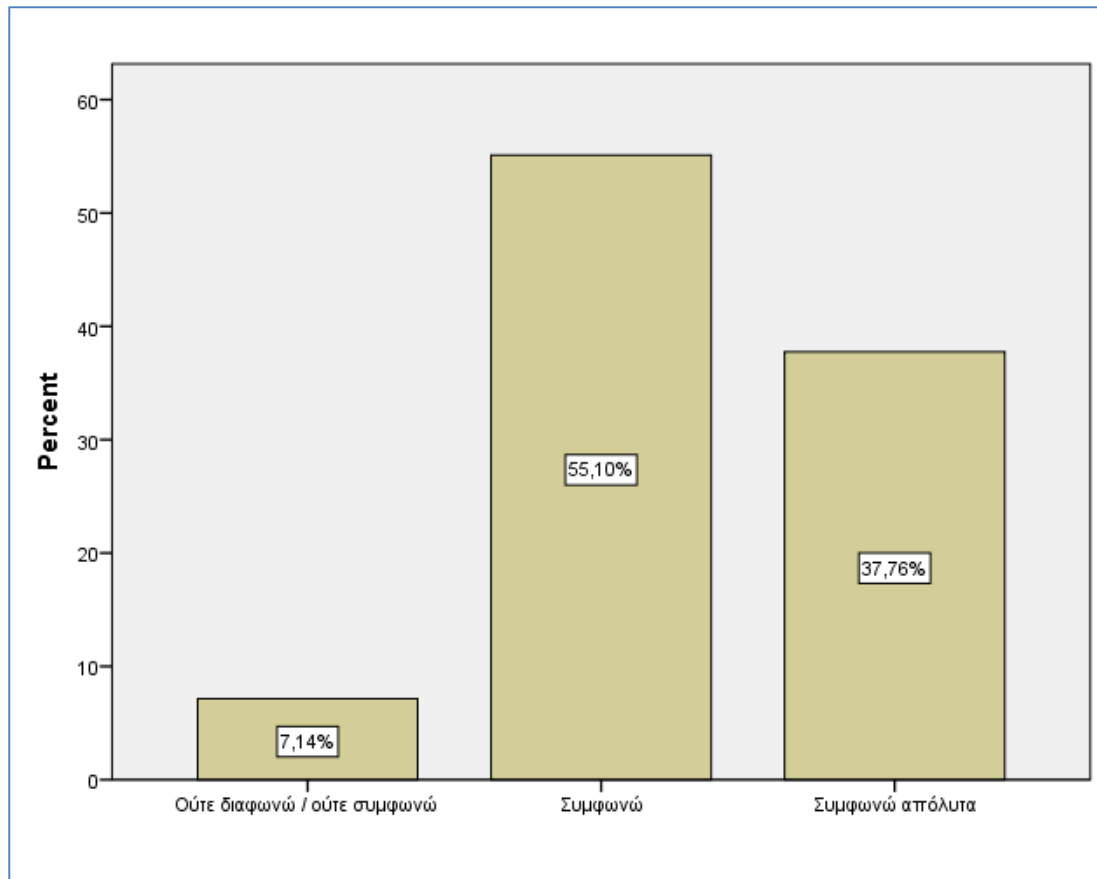
Διάγραμμα 23: Πως θα χαρακτηρίζατε την περαιτέρω προστασία των ευρωπαϊκών επενδύσεων στον Καναδά και αντίστροφα (καναδικών επιχειρήσεων στην Ε.Ε.);

Θεωρείτε ότι το πλαίσιο αναφορικά με την επίλυση διαφορών κράτους – αλλοδαπών επενδύσεων, το οποίο καταργεί τις προνομιακές μεταχειρίσεις, σας βρίσκει σύμφωνους;

Ο Πίνακας 26 και το Διάγραμμα 24 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «θεωρείτε ότι το πλαίσιο αναφορικά με την επίλυση διαφορών κράτους – αλλοδαπών επενδύσεων, το οποίο καταργεί τις προνομιακές μεταχειρίσεις, σας βρίσκει σύμφωνους;» του δείγματος. Το 55,1% των ερωτηθέντων συμφωνεί με το πλαίσιο επίλυσης διαφορών κράτους – αλλοδαπών επιχειρήσεων, το οποίο καταργεί τις προνομιακές μεταχειρίσεις μέσω CETA, ενώ το 37,8% συμφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 26: Θεωρείτε ότι το πλαίσιο αναφορικά με την επίλυση διαφορών κράτους – αλλοδαπών επενδύσεων, το οποίο καταργεί τις προνομιακές μεταχειρίσεις, σας βρίσκει σύμφωνους;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ούτεδιαφωνώ / ούτεσυμφωνώ	7	6,5	7,1	7,1
Συμφωνώ	54	50,5	55,1	62,2
Συμφωνώ απόλυτα	37	34,6	37,8	100,0
Σύνολο	98	91,6	100,0	
Missing System	9	8,4		
Σύνολο	107	100,0		

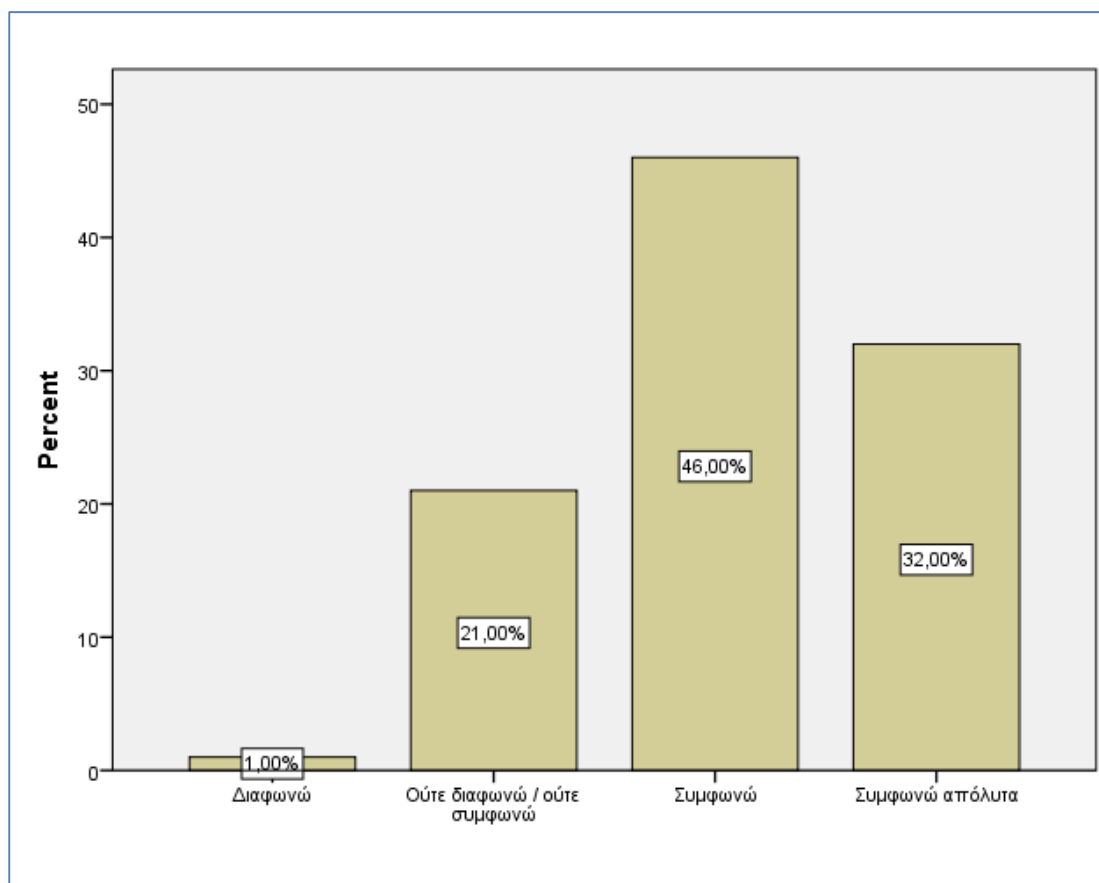
Διάγραμμα 24: Θεωρείτε ότι το πλαίσιο αναφορικά με την επίλυση διαφορών κράτους – αλλοδαπών επενδύσεων, το οποίο καταργεί τις προνομιακές μεταχειρίσεις, σας βρίσκει σύμφωνους;

Σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά (π.χ. Ιταλική παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ);

Ο Πίνακας 27 και το Διάγραμμα 25 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά (π.χ. Ιταλική παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ);» του δείγματος. Το 46% των ερωτηθέντων συμφωνεί με τη προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. - Καναδά μέσω CETA, ενώ το 32% συμφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 27: Σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά (π.χ. Ιταλική παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ);

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ	1	,9	1,0	1,0
Ούτεδιαφωνώ / ούτεσυμφωνώ	21	19,6	21,0	22,0
Συμφωνώ	46	43,0	46,0	68,0
Συμφωνώ απόλυτα	32	29,9	32,0	100,0
Σύνολο	100	93,5	100,0	
Missing System	7	6,5		
Σύνολο	107	100,0		

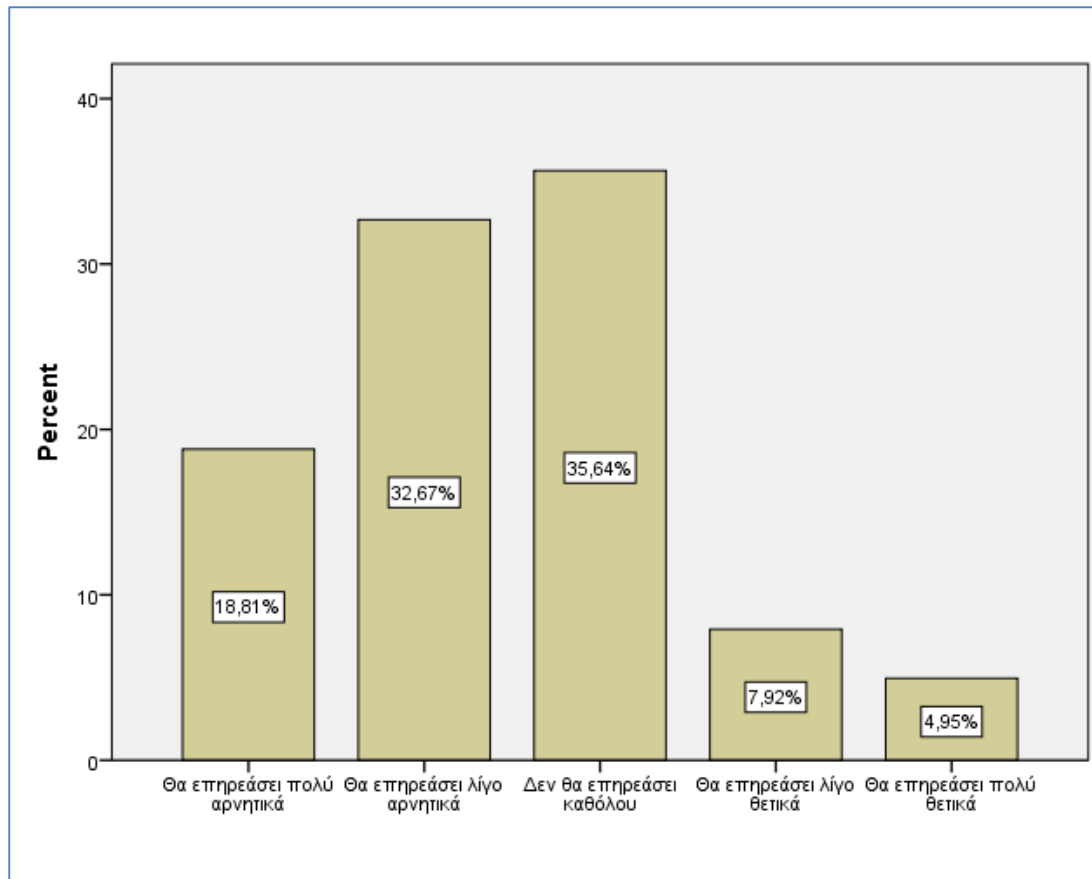
Διάγραμμα 25: Σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά (π.χ. Ιταλική παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ);

Η «φέτα» στην CETA δεν προστατεύεται ως Ελληνική ένδειξη προέλευσης. Πόσο πιστεύετε ότι θα επηρεάσει αυτό στις εξαγωγές φέτας στον Καναδά;

Ο Πίνακας 28 και το Διάγραμμα 26 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «η «φέτα» στην CETA δεν προστατεύεται ως Ελληνική ένδειξη προέλευσης. Πόσο πιστεύετε ότι θα επηρεάσει αυτό στις εξαγωγές φέτας στον Καναδά;» του δείγματος. Το 32,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν θα επηρεαστεί η πορεία των ελληνικών εξαγωγών της φέτας, λόγω του ότι δεν προστατεύεται ως Ελληνική ένδειξη προέλευσης από την CETA, ενώ το 32,7% θα επηρεαστεί λίγο αρνητικά.

Πίνακας 28: Η «φέτα» στην CETA δεν προστατεύεται ως Ελληνική ένδειξη προέλευσης. Πόσο πιστεύετε ότι θα επηρεάσει αυτό στις εξαγωγές φέτας στον Καναδά;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Θα επηρεάσει πολύ αρνητικά	19	17,8	18,8	18,8
Θα επηρεάσει λίγο αρνητικά	33	30,8	32,7	51,5
Δεν θα επηρεάσει καθόλου	36	33,6	35,6	87,1
Θα επηρεάσει λίγο θετικά	8	7,5	7,9	95,0
Θα επηρεάσει πολύ θετικά	5	4,7	5,0	100,0
Σύνολο	101	94,4	100,0	
Missing System	6	5,6		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 26: Η «φέτα» στην CETA δεν προστατεύεται ως Ελληνική ένδειξη προέλευσης. Πόσο πιστεύετε ότι θα επηρεάσει αυτό στις εξαγωγές φέτας στον Καναδά;

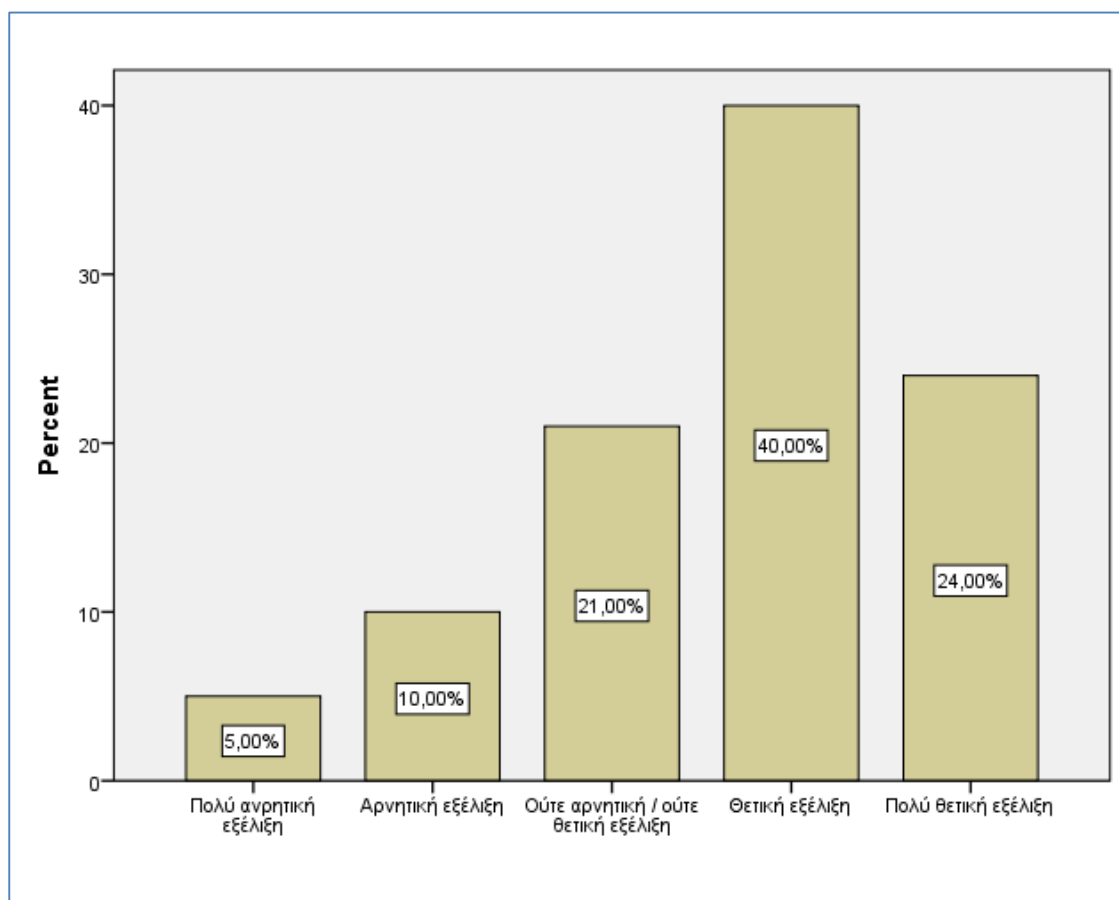
Μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Πως θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;

Ο Πίνακας 29 και το Διάγραμμα 27 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Πως θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;» του δείγματος. Το 40% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η κατάργηση του 99% των δασμολογικών περιορισμών αποτελεί θετική εξέλιξη για τα ευρωπαϊκά βιομηχανικά προϊόντα, ενώ το 24% αποτελεί πολύ θετική εξέλιξη.

Πίνακας 29: Μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Πως θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό

Πολύ αρνητική εξέλιξη	5	4,7	5,0	5,0
Αρνητική εξέλιξη	10	9,3	10,0	15,0
Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη	21	19,6	21,0	36,0
Θετική εξέλιξη	40	37,4	40,0	76,0
Πολύ θετική εξέλιξη	24	22,4	24,0	100,0
Σύνολο	100	93,5	100,0	
Missing System	7	6,5		
Σύνολο	107	100,0		

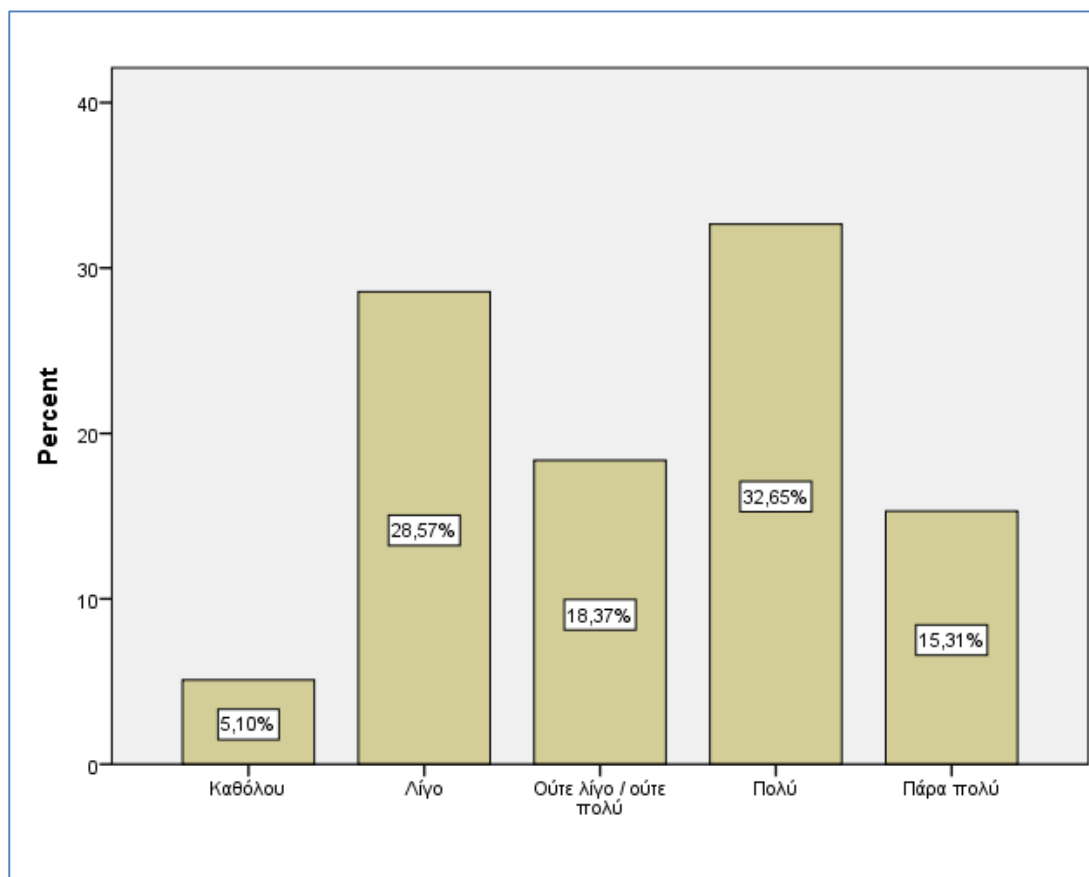
Διάγραμμα 27: Μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Πως θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;

Με την CETA πιστεύεται ότι θα αυξηθούν οι Ελληνικές εξαγωγές προς Καναδά;
 Ο Πίνακας 30 και το Διάγραμμα 28 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «με την CETA πιστεύεται ότι θα αυξηθούν οι Ελληνικές

εξαγωγές προς Καναδά;» του δείγματος. Το 32,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι με την CETA οι Ελληνικές εξαγωγές προς Καναδά θα αυξηθούν πολύ, ενώ το 28,6% ότι θα αυξηθούν λίγο.

Πίνακας 30: Με την CETA πιστεύεται ότι θα αυξηθούν οι Ελληνικές εξαγωγές προς Καναδά;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Καθόλου	5	4,7	5,1	5,1
Λίγο	28	26,2	28,6	33,7
Ούτελίγο / ούτε πολύ	18	16,8	18,4	52,0
Πολύ	32	29,9	32,7	84,7
Πάρα πολύ	15	14,0	15,3	100,0
Σύνολο	98	91,6	100,0	
Missing System	9	8,4		
Σύνολο	107	100,0		

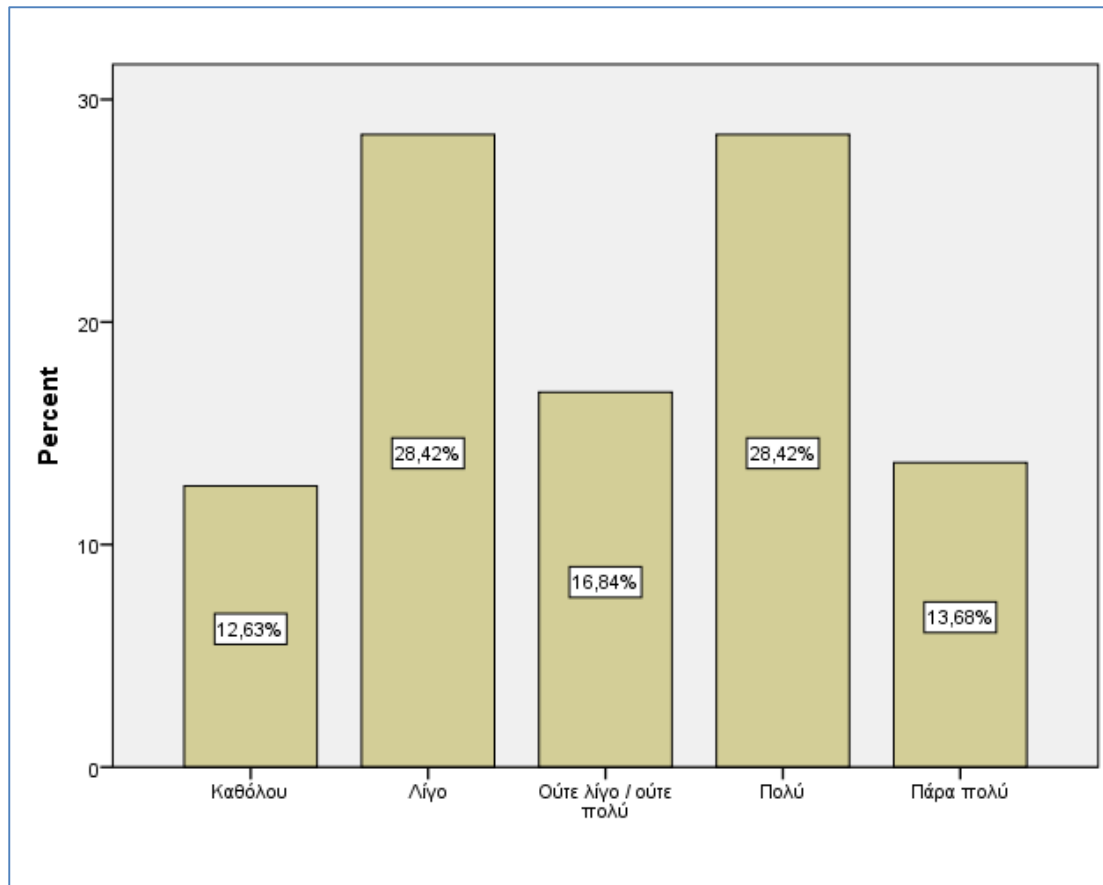

Διάγραμμα 28: Με την CETA πιστεύεται ότι θα αυξηθούν οι Ελληνικές εξαγωγές προς Καναδά;

Με την CETA πιστεύεται ότι θα αυξηθούν οι Ελληνικές επενδύσεις στον Καναδά;
Ο Πίνακας 31 και το Διάγραμμα 29 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «με την CETA πιστεύεται ότι θα αυξηθούν οι Ελληνικές επενδύσεις στον Καναδά;» του δείγματος. Το 28,4% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι με την CETA οι Ελληνικές επενδύσεις προς Καναδά θα αυξηθούν πολύ και λίγο, ενώ το 16,8% ότι θα αυξηθούν ούτε λίγο / ούτε πολύ.

Πίνακας 31: Με την CETA πιστεύεται ότι θα αυξηθούν οι Ελληνικές επενδύσεις στον Καναδά;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Καθόλου	12	11,2	12,6	12,6
Λίγο	27	25,2	28,4	41,1
Ούτελίγο / ούτε πολύ	16	15,0	16,8	57,9
Πολύ	27	25,2	28,4	86,3
Πάρα πολύ	13	12,1	13,7	100,0
Σύνολο	95	88,8	100,0	
Missing System	12	11,2		
Σύνολο	107	100,0		

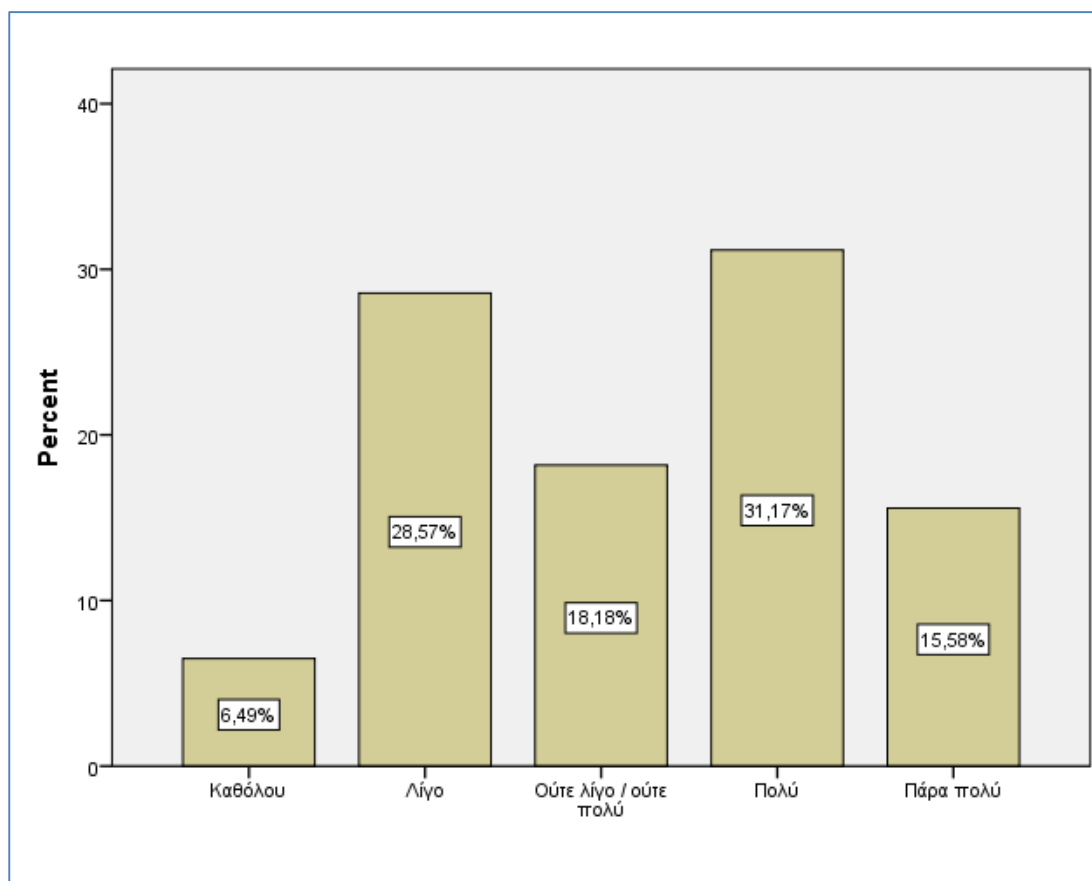
Διάγραμμα 29: Με την CETA πιστεύεται ότι θα αυξηθούν οι Ελληνικές επενδύσεις στον Καναδά;

Αν δεν δραστηριοποιείστε στον Καναδά, σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις σας δημιουργούν την προοπτική ανοίγματος της επιχείρησής σας στον Καναδά;

Ο Πίνακας 32 και το Διάγραμμα 30 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «αν δεν δραστηριοποιείστε στον Καναδά, σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις σας δημιουργούν την προοπτική ανοίγματος της επιχείρησής σας στον Καναδά;» του δείγματος. Το 31,2% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις τους δημιουργείτε πολύ η προοπτική ανοίγματος της επιχείρησής τους στον Καναδά, ενώ το 28,6% ότι τους δημιουργείται λίγο η προοπτική αυτή.

Πίνακας 32: Αν δεν δραστηριοποιείστε στον Καναδά, σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις σας δημιουργούν την προοπτική ανοίγματος της επιχείρησής σας στον Καναδά;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Καθόλου	5	4,7	6,5	6,5
Λίγο	22	20,6	28,6	35,1
Ούτελίγο / ούτε πολύ	14	13,1	18,2	53,2
Πολύ	24	22,4	31,2	84,4
Πάρα πολύ	12	11,2	15,6	100,0
Σύνολο	77	72,0	100,0	
Missing System	30	28,0		
Σύνολο	107	100,0		

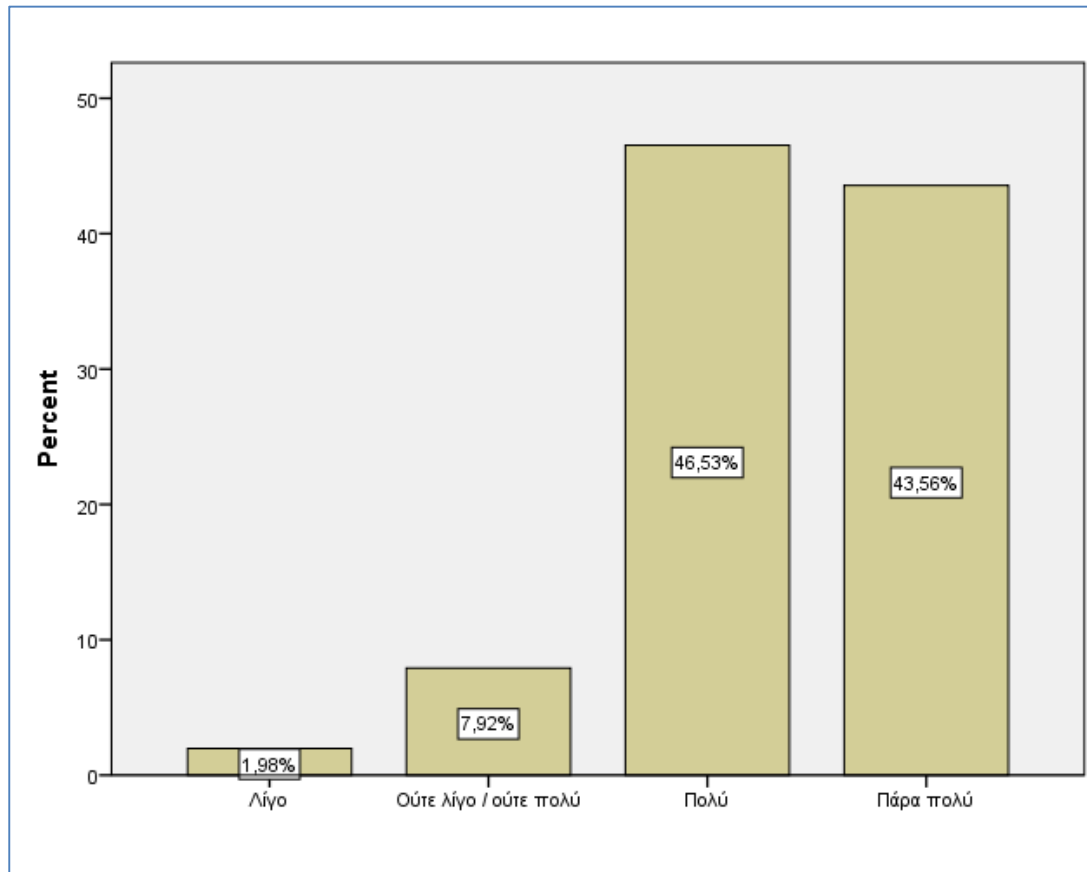
Διάγραμμα 30: Αν δεν δραστηριοποιείστε στον Καναδά, σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις σας δημιουργούν την προοπτική ανοίγματος της επιχείρησής σας στον Καναδά;

Πιστεύεται ότι η CETA ανοίγει δρόμους για περαιτέρω συμφωνίες Ε.Ε. και Καναδά σε διαφορετικά επίπεδα (π.χ. πολιτικό, μεταναστευτικό);

Ο Πίνακας 33 και το Διάγραμμα 31 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά σχετικά με την ερώτηση «πιστεύεται ότι η CETA ανοίγει δρόμους για περαιτέρω συμφωνίες Ε.Ε. και Καναδά σε διαφορετικά επίπεδα (π.χ. πολιτικό, μεταναστευτικό);» του δείγματος. Το 46,5% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η CETA ανοίγει σε μεγάλο βαθμό δρόμους για περαιτέρω συμφωνίες Ε.Ε. και Καναδά σε διαφορετικά επίπεδα ενώ το 43,6% ότι ανοίγει σε πολύ μεγάλο βαθμό αυτούς τους δρόμους.

Πίνακας 33: Πιστεύεται ότι η CETA ανοίγει δρόμους για περαιτέρω συμφωνίες Ε.Ε. και Καναδά σε διαφορετικά επίπεδα (π.χ. πολιτικό, μεταναστευτικό);

	Συχνότητα	Ποσοστό	Εγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Λίγο	2	1,9	2,0	2,0
Ούτελίγο / ούτε πολύ	8	7,5	7,9	9,9
Πολύ	47	43,9	46,5	56,4
Πάρα πολύ	44	41,1	43,6	100,0
Σύνολο	101	94,4	100,0	
Missing System	6	5,6		
Σύνολο	107	100,0		

Διάγραμμα 31: Πιστεύεται ότι η CETA ανοίγει δρόμους για περαιτέρω συμφωνίες Ε.Ε. και Καναδά σε διαφορετικά επίπεδα (π.χ. πολιτικό, μεταναστευτικό);

5.2.2 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών. Τονίζεται πως θα παρουσιαστούν μόνο οι συσχετίσεις που βρέθηκαν να είναι στατιστικά σημαντικές.

Συγκριτική στατιστική ανάλυση των ερωτήσεων της έρευνας με την ηλικία των ερωτηθέντων που συμμετείχαν στην έρευνα.

Συσχέτιση ηλικίας, με τα χρόνια προϋπηρεσίας

Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα και διάγραμμα μέσω των όρων όσο μεγαλύτερη είναι η ηλικία των εργαζομένων, τόσο περισσότερα είναι και τα έτη προϋπηρεσίας. Ο μέσος όρος των εργαζομένων με λιγότερα από 10 έτη προϋπηρεσίας είναι 30,4 ετών, από 11 έως 20 έτη είναι 37,64 ετών, από 21 έως 30 είναι 48,09 ετών και από 31 και πάνω 58,43 ετών.

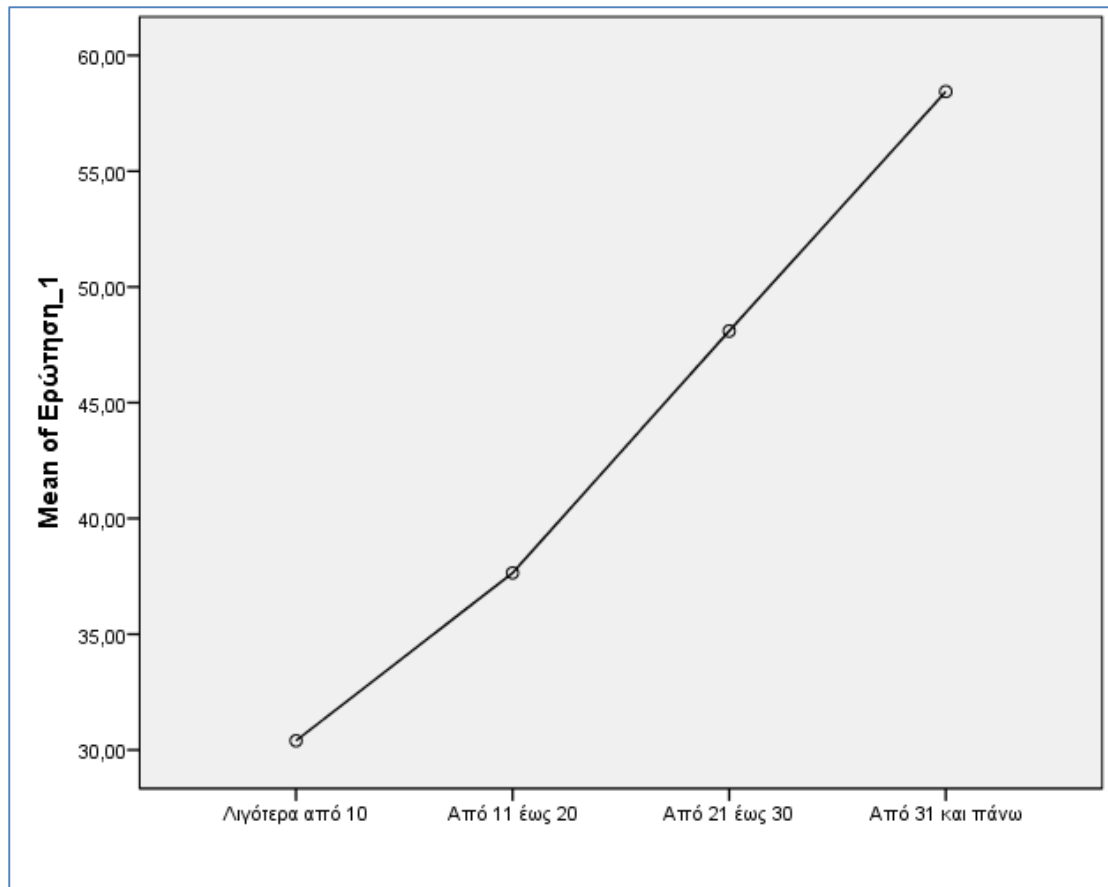
Πίνακας 34: Συσχέτιση ηλικίας, με τα χρόνια προϋπηρεσίας

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
					Λιγότερα από 10	10		
Από 11 έως 20	17	37,6471	3,25847	,79030	35,9717	39,3224	33,00	46,00
Από 21 έως 30	21	48,0952	3,79348	,82780	46,3685	49,8220	38,00	54,00
Από 31 και πάνω	16	58,4375	6,17488	1,54372	55,1471	61,7279	50,00	75,00
Total	64	45,1406	10,73914	1,34239	42,4581	47,8232	25,00	75,00

Επίσης, όπως προκύπτει από την ανάλυση διασποράς (ANOVA) το sig. (0.000) είναι μικρότερο του α (Πίνακας ANOVA) επομένως συμπεραίνουμε πως υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση και πως οι κλάσεις της μεταβλητής “ηλικία.” διαφέρουν σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	6139,705	3	2046,568	109,051	,000
Within Groups	1126,029	60	18,767		
Total	7265,734	63			

Διάγραμμα 32: Συσχέτιση ηλικίας, με τα χρόνια προϋπηρεσίας

Συσχέτιση ηλικίας, με τη θέση στην επιχείρηση

Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα και διάγραμμα μέσω όρων όσο μεγαλύτερη είναι η ηλικία των εργαζομένων, τόσο υψηλότερη είναι η θέση που κατέχουν στην επιχείρηση. Ο μέσος όρος των προϊστάμενων ανώτερων & μεσαίων διοικητικών βαθμίδων είναι 40,11 έτη, ενώ ο μέσος όρος στελεχών ανώτατης διοίκησης είναι 47,81 έτη.

Πίνακας 35: Συσχέτιση ηλικίας, με τη θέση στην επιχείρηση

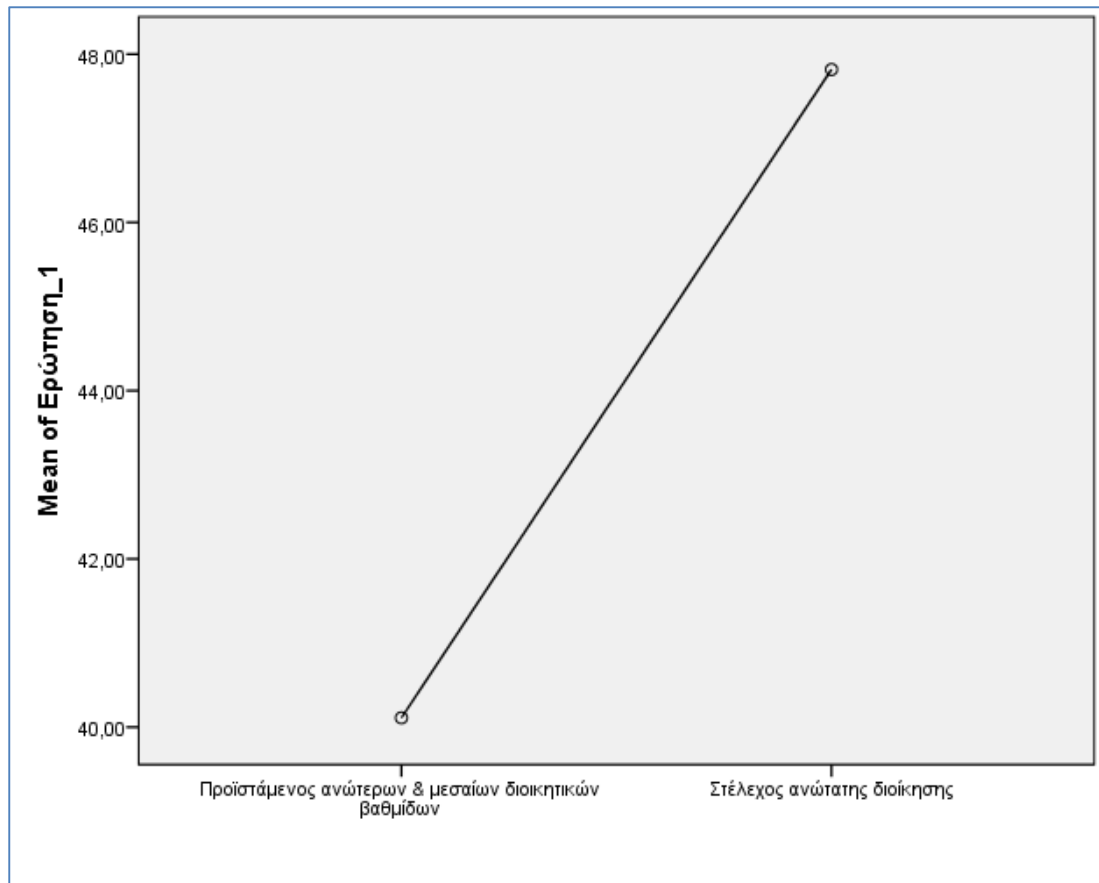
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		

Προϊστάμενος ανώτερων & μεσαίων διοικητικών βαθμίδων	18	40,1111	9,83923	2,31913	35,2182	45,0040	28,00	59,00
Στέλεχος ανώτατης διοίκησης	44	47,8182	10,04240	1,51395	44,7650	50,8714	28,00	75,00
Total	62	45,5806	10,51236	1,33507	42,9110	48,2503	28,00	75,00

Επίσης, όπως προκύπτει από την ανάλυση διασποράς (ANOVA) το sig. (0.008) είναι μικρότερο του α (Πίνακας ANOVA) επομένως συμπεραίνουμε πως υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση και πως οι κλάσεις της μεταβλητής “ηλικία.” διαφέρουν σε σχέση με τη θέση που κατέχουν οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	758,774	1	758,774	7,610	,008
Within Groups	5982,323	60	99,705		
Total	6741,097	61			

Διάγραμμα 33: Συσχέτιση ηλικίας, με τη θέση στην επιχείρηση

Συγκριτική στατιστική ανάλυση των ερωτήσεων της έρευνας με το αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση των ερωτηθέντων που συμμετείχαν στην έρευνα στον Καναδά.

Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;».

Ο Πίνακας 36 και το Διάγραμμα 34 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται

στον Καναδά θεωρούν ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται από την Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο τους βρίσκουν σύμφωνους σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά τους βρίσκει σύμφωνους ούτε λίγο / ούτε πολύ.

Πίνακας 36: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;».

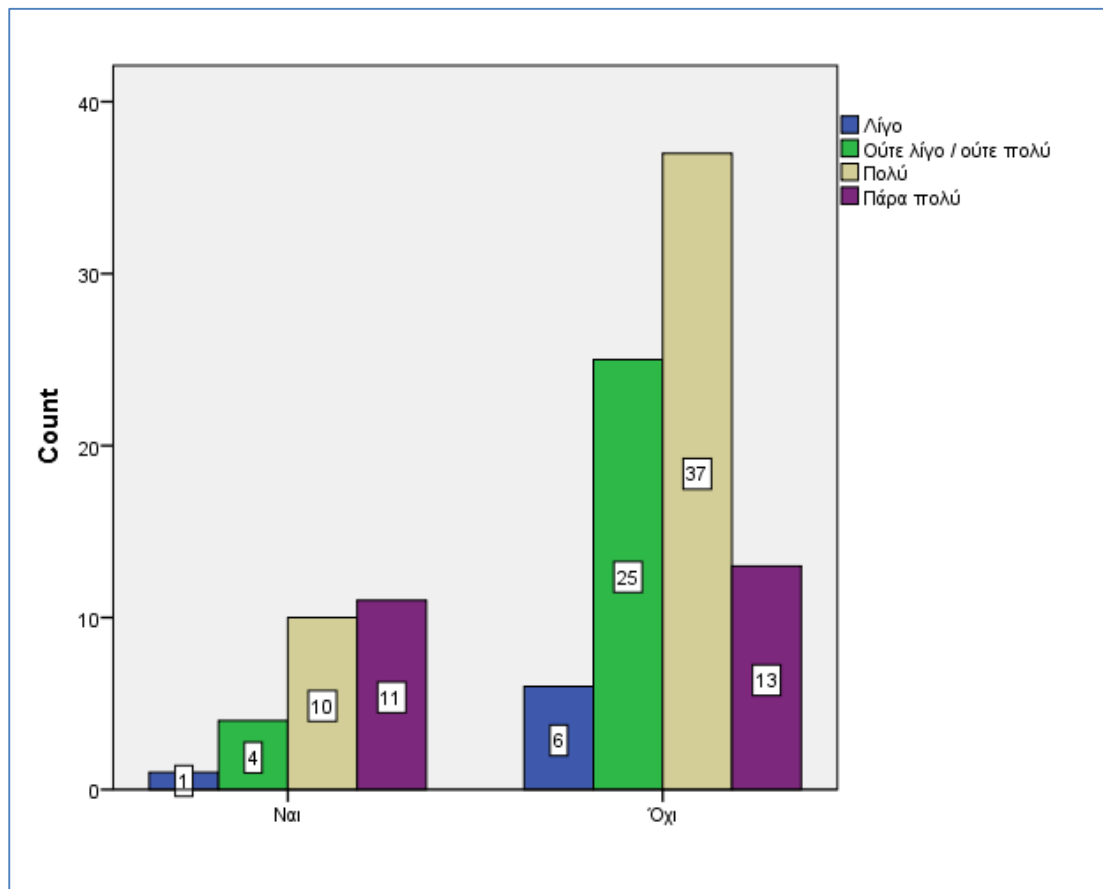
					Total
	Λίγο	Ούτε λίγο ούτε πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	
Ναι	1 3,8%	4 15,4%	10 38,5%	11 42,3%	26 100,0%
Όχι	6 7,4%	25 30,9%	37 45,7%	13 16,0%	81 100,0%
Total	7 6,5%	29 27,1%	47 43,9%	24 22,4%	107 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως το αν η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;» (sig.= 0.038).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,405a	3	,038
Likelihood Ratio	7,894	3	,048
Linear-by-Linear Association	6,416	1	,011

N of Valid Cases	107		
------------------	-----	--	--

Διάγραμμα 34: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;».

Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις;».

Ο Πίνακας 37 και το Διάγραμμα 35 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «πως χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις;». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά για αλλοδαπές επιχειρήσεις πολύ καλό, ενώ το

μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά το χαρακτηρίζουν ως καλό.

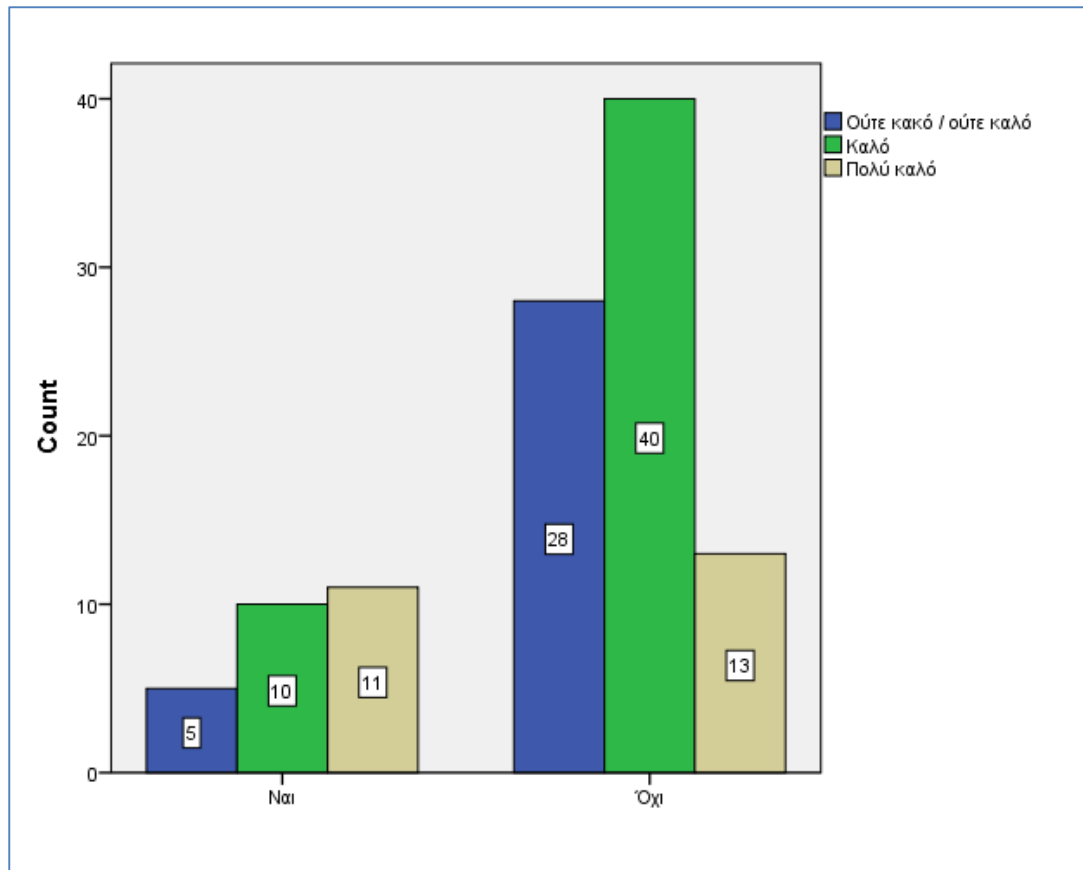
Πίνακας 37: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις;».

				Total
	Ούτε κακό / ούτε καλό	Καλό	Πολύ καλό	
Ναι	5 19,2%	10 38,5%	11 42,3%	26 100,0%
Όχι	28 34,6%	40 49,4%	13 16,0%	81 100,0%
Total	33 30,8%	50 46,7%	24 22,4%	107 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως το αν η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «πως χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις;» (sig.= 0.018).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,054a	2	,018
Likelihood Ratio	7,447	2	,024
Linear-by-Linear Association	6,418	1	,011
N of Valid Cases	107		

Διάγραμμα 35: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις;».

Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.;».

Ο Πίνακας 38 και το Διάγραμμα 36 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.;». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε. ως πολύ θετική, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά τη χαρακτηρίζουν ως θετική.

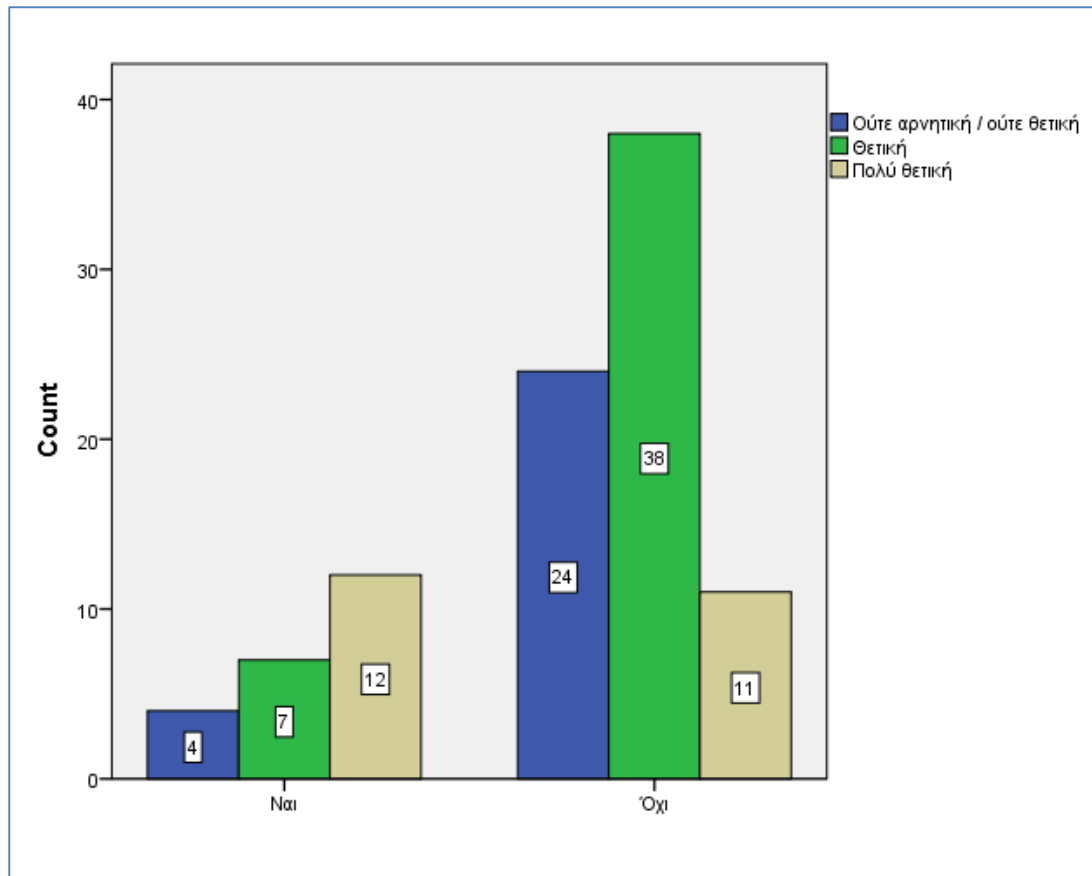
Πίνακας 38: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.»»

				Total
	Ούτε αρνητική / ούτεθετική	Θετική	Πολύθετική	
Ναι	4 17,4%	7 30,4%	12 52,2%	23 100,0%
Όχι	24 32,9%	38 52,1%	11 15,1%	73 100,0%
Total	28 29,2%	45 46,9%	23 24,0%	96 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως το αν η επιχείρηση δραστηριοποιείτε στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.»» (sig.= 0.001).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,233a	2	,001
Likelihood Ratio	12,007	2	,002
Linear-by-Linear Association	9,057	1	,003
N of Valid Cases	96		

Διάγραμμα 36: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.;»

Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;».

Ο Πίνακας 39 και το Διάγραμμα 37 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά παρακολουθούν τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο καθημερινά, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά κάθε εβδομάδα.

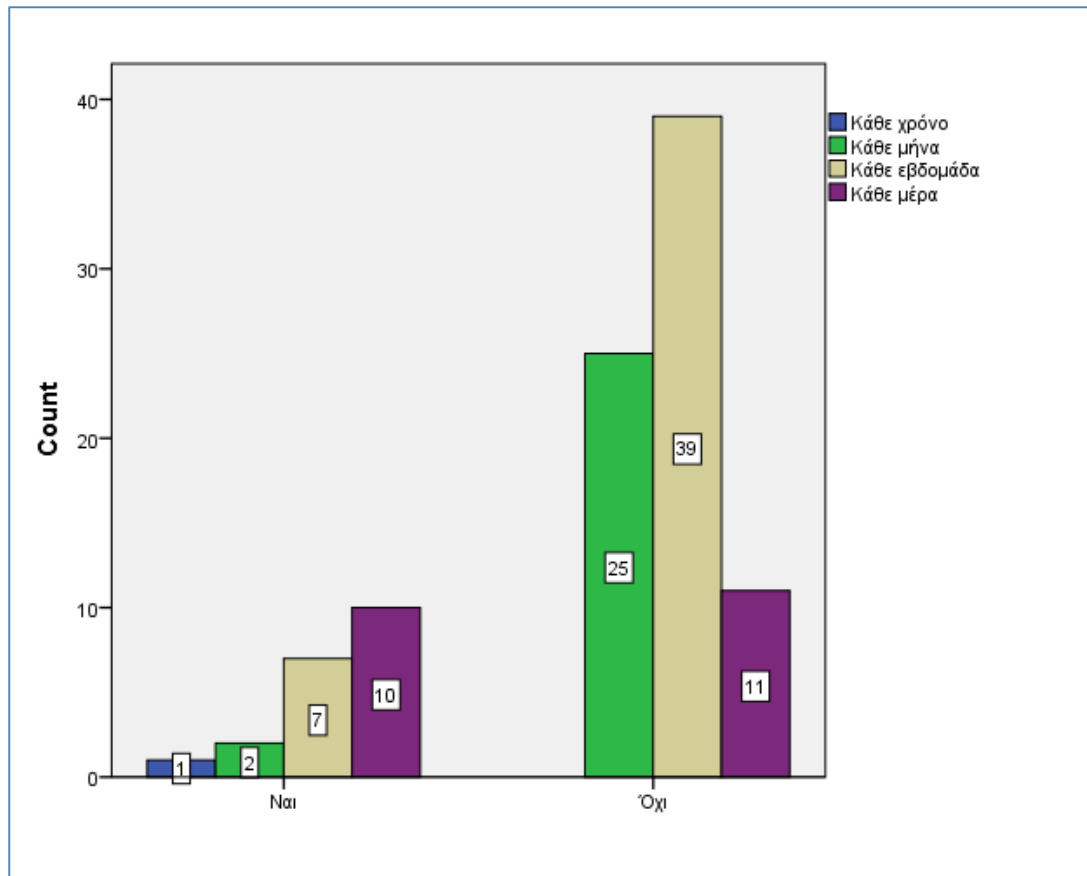
Πίνακας 39: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;»

					Total
	Κάθε χρόνο	Κάθε μήνα	Κάθε εβδομάδα	Κάθε μέρα	
Ναι	1 5,0%	2 10,0%	7 35,0%	10 50,0%	20 100,0%
Όχι	0 0,0%	25 33,3%	39 52,0%	11 14,7%	75 100,0%
Total	1 1,1%	27 28,4%	46 48,4%	21 22,1%	95 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως το αν η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;» (sig.= 0.001).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,635a	3	,001
Likelihood Ratio	15,226	3	,002
Linear-by-Linear Association	5,040	1	,025
N of Valid Cases	95		

Διάγραμμα 37: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;»

Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά;».

Ο Πίνακας 40 και το Διάγραμμα 38 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά;». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά ως μια πολύ θετική εξέλιξη, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά ως θετική εξέλιξη.

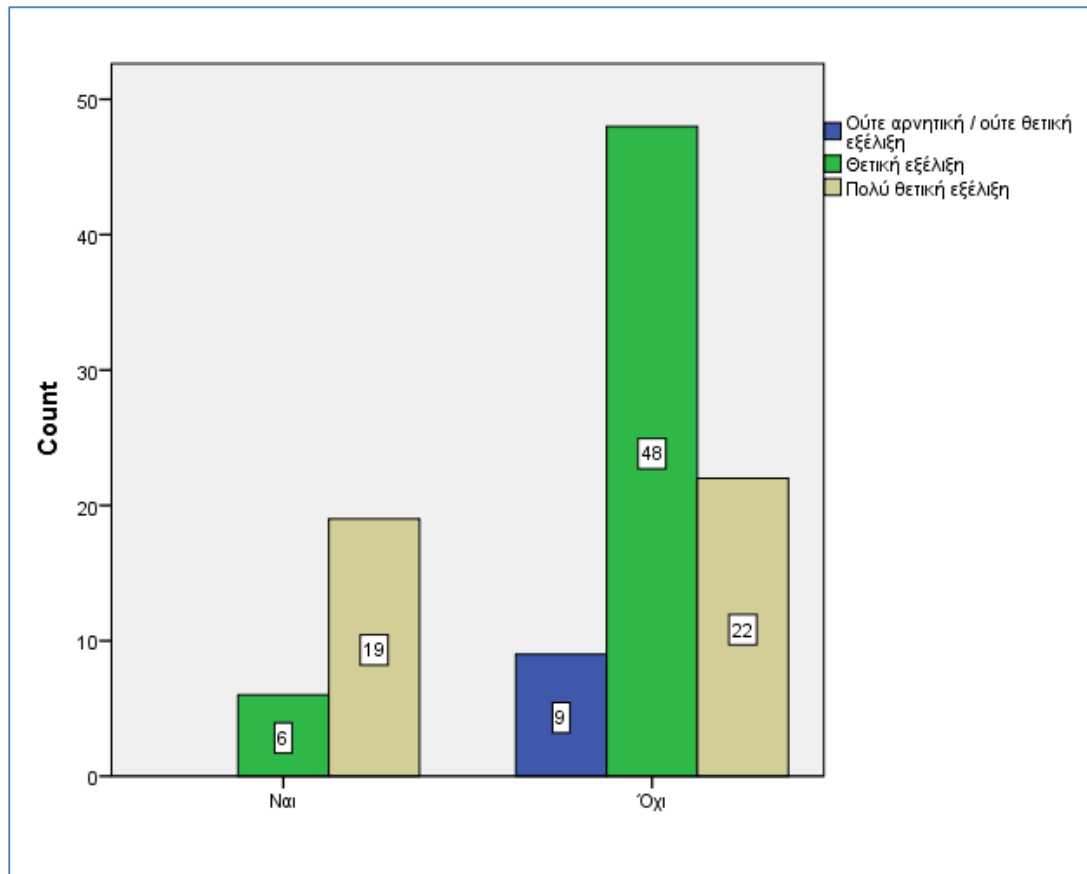
Πίνακας 40: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά;»

	Πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά;			Total
	Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη	Θετική εξέλιξη	Πολύ θετική εξέλιξη	
Ναι	0 0,0%	6 24,0%	19 76,0%	25 100,0%
Όχι	9 11,4%	48 60,8%	22 27,8%	79 100,0%
Total	9 8,7%	54 51,9%	41 39,4%	104 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως το αν η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά;» (sig.= 0.000).

Chi-Square Tests

	Value	Df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,959a	2	,000
Likelihood Ratio	20,425	2	,000
Linear-by-Linear Association	17,271	1	,000
N of Valid Cases	104		

Διάγραμμα 38: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά;»

Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;».

Ο Πίνακας 41 και το Διάγραμμα 39 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;».

Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς ως μια πολύ θετική εξέλιξη, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά ως θετική εξέλιξη.

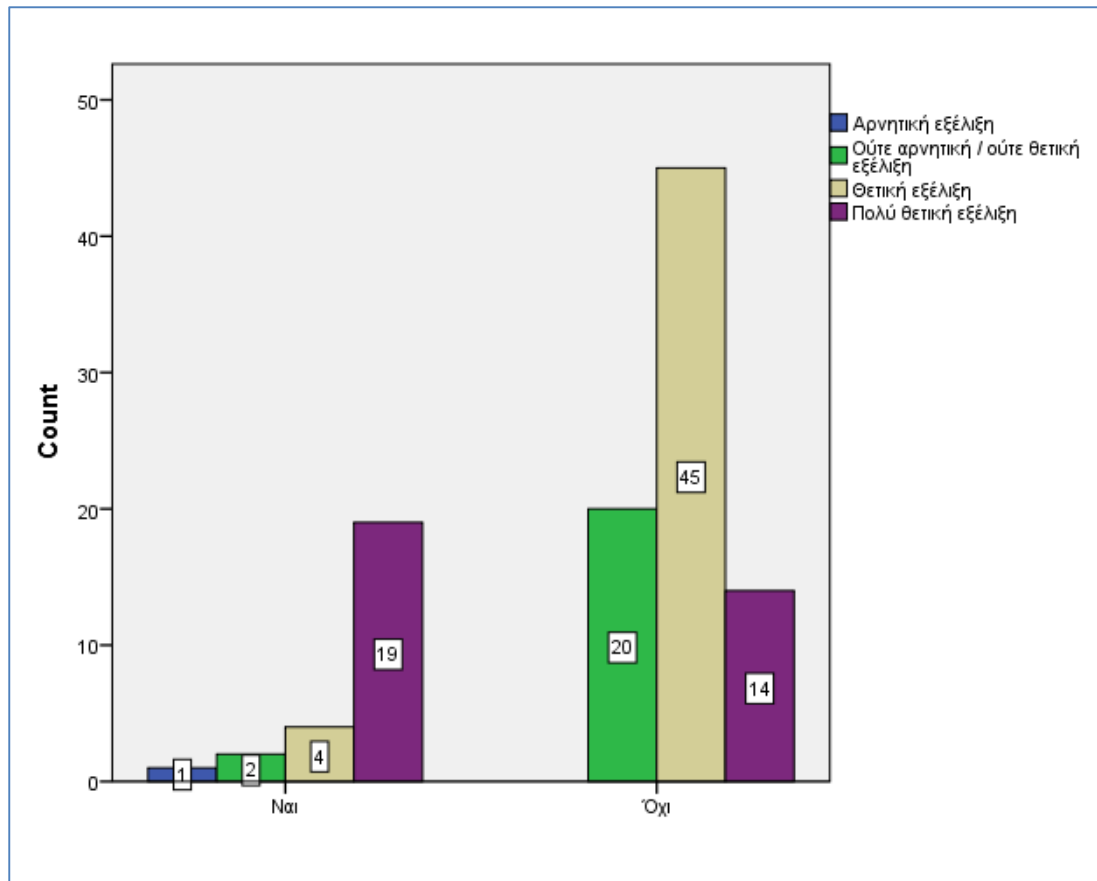
Πίνακας 41: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;»

					Total
	Αρνητική εξέλιξη	Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη	Θετική εξέλιξη	Πολύ θετική εξέλιξη	
Ναι	1 3,8%	2 7,7%	4 15,4%	19 73,1%	26 100,0%
Όχι	0 0,0%	20 25,3%	45 57,0%	14 17,7%	79 100,0%
Total	1 1,0%	22 21,0%	49 46,7%	33 31,4%	105 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως το αν η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;» (sig.= 0.000).

Chi-Square Tests

	Value	Df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,257a	3	,000
Likelihood Ratio	31,438	3	,000
Linear-by-Linear Association	14,892	1	,000
N of Valid Cases	105		

Διάγραμμα 39: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;»

Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.;».

Ο Πίνακας 42 και το Διάγραμμα 40 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.;». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε. ως μια πολύ θετική εξέλιξη, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά ως θετική εξέλιξη.

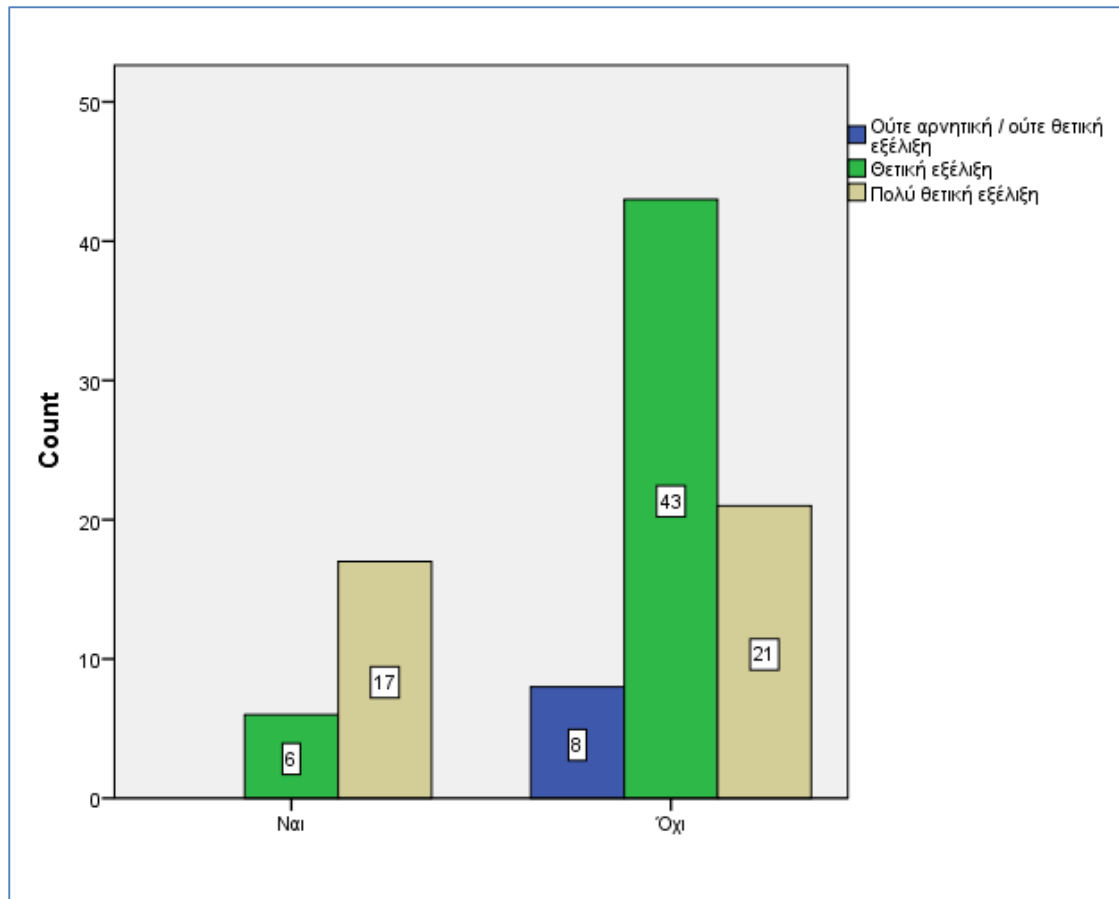
Πίνακας 42: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.»»

				Total
	Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη	Θετική εξέλιξη	Πολύ θετική εξέλιξη	
Ναι	0 0,0%	6 26,1%	17 73,9%	23 100,0%
Όχι	8 11,1%	43 59,7%	21 29,2%	72 100,0%
Total	8 8,4%	49 51,6%	38 40,0%	95 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως το αν η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.»» (sig.= 0.001).

Chi-Square Tests

	Value	Df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,105a	2	,001
Likelihood Ratio	16,473	2	,000
Linear-by-Linear Association	13,997	1	,000
N of Valid Cases	95		

Διάγραμμα 40: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.»»

Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά (π.χ. Ιταλική παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ);».

Ο Πίνακας 43 και το Διάγραμμα 41 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά (π.χ. Ιταλική παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ);». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά συμφωνούν απόλυτα με τη προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά (π.χ. Ιταλική

παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ), ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά ως θετική εξέλιξη.

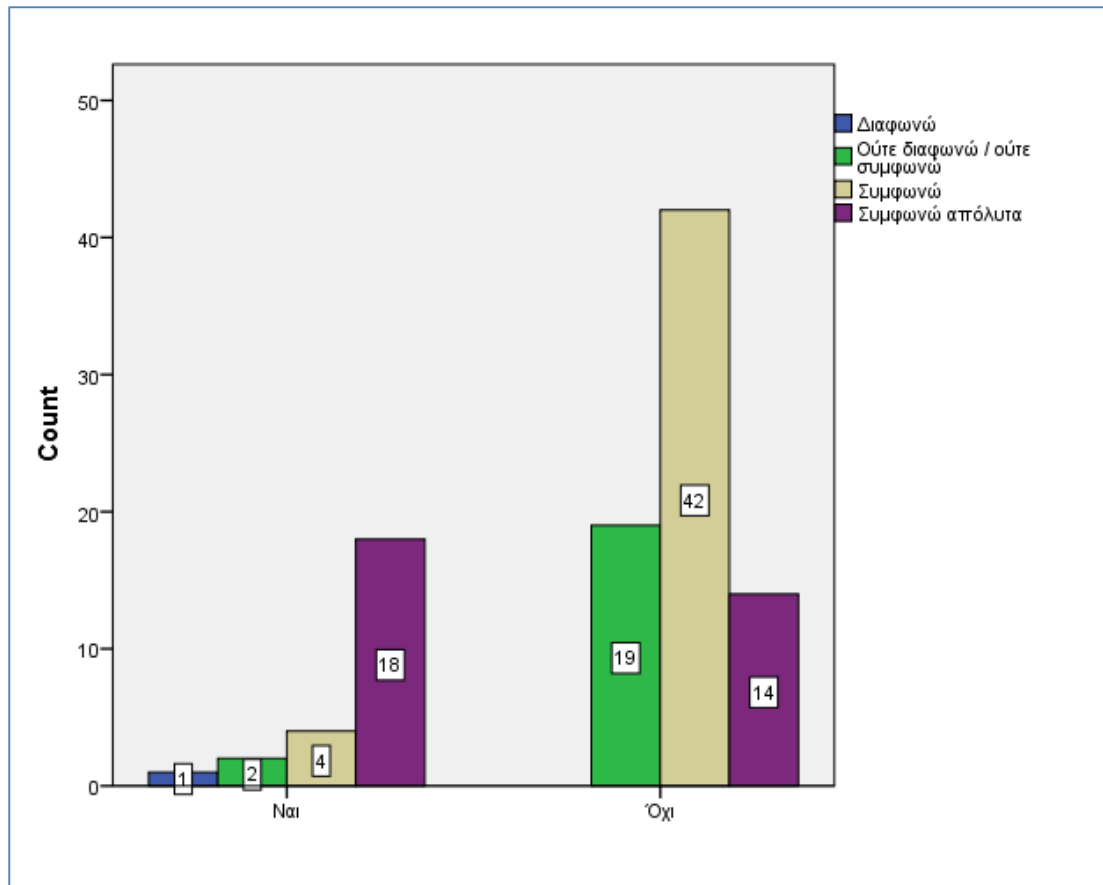
Πίνακας 43: Σύσχετιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά (π.χ. Ιταλική παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ);»

					Total
	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	
Ναι	1 4,0%	2 8,0%	4 16,0%	18 72,0%	25 100,0%
Όχι	0 0,0%	19 25,3%	42 56,0%	14 18,7%	75 100,0%
Total	1 1,0%	21 21,0%	46 46,0%	32 32,0%	100 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως το αν η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά;» (sig.= 0.000).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	28,871 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	28,218	3	,000
Linear-by-Linear Association	12,973	1	,000
N of Valid Cases	100		

Διάγραμμα 41: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της E.E. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο E.E. – Καναδά (π.χ. Ιταλική παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ);»

Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Πως θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;».

Ο Πίνακας 44 και το Διάγραμμα 42 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Πως θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν ως πολύ θετική εξέλιξη για τα ευρωπαϊκά βιομηχανικά προϊόντα το γεγονός ότι μέσω της CETA καταργείται το

99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα., ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά τη χαρακτηρίζουν ως θετική εξέλιξη.

Πίνακας 44: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Πώς θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;»

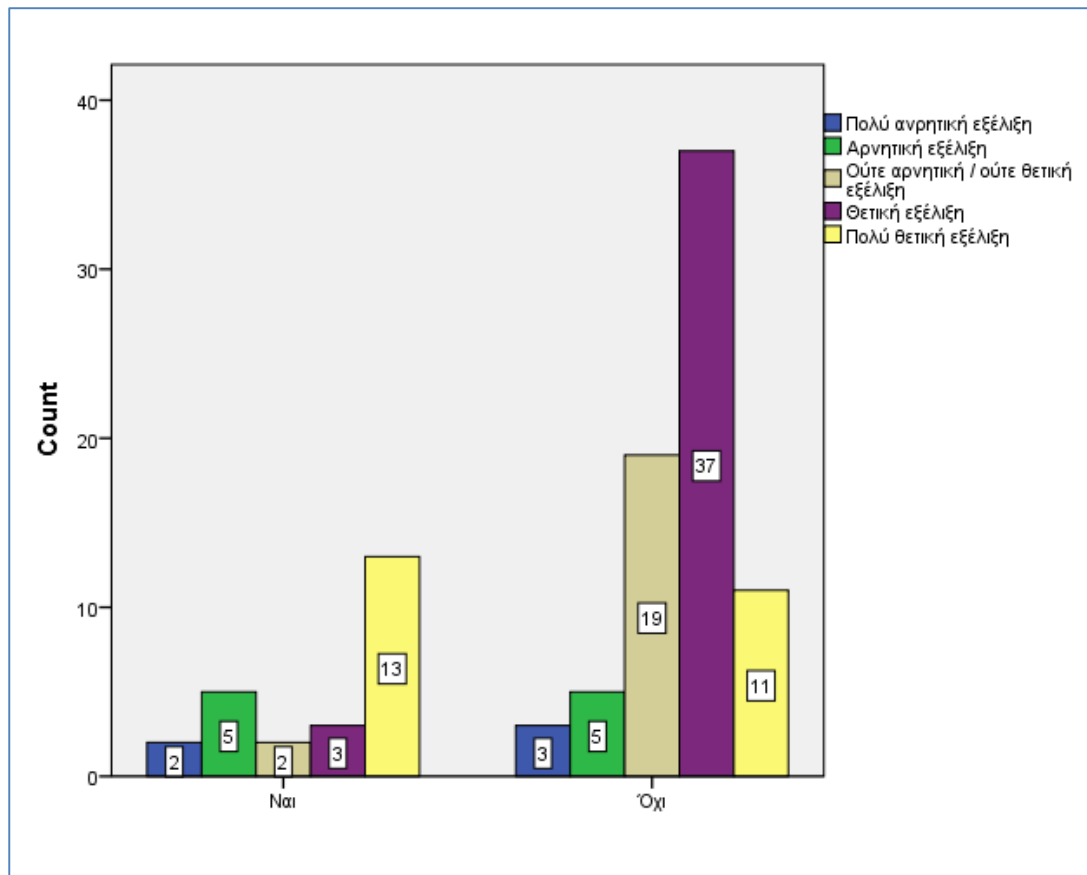
						Total
	Πολύ αρνητική εξέλιξη	Αρνητική εξέλιξη	Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη	Θετική εξέλιξη	Πολύ θετική εξέλιξη	
Ναι	2 8,0%	5 20,0%	2 8,0%	3 12,0%	13 52,0%	25 100,0%
Όχι	3 4,0%	5 6,7%	19 25,3%	37 49,3%	11 14,7%	75 100,0%
Total	5 5,0%	10 10,0%	21 21,0%	40 40,0%	24 24,0%	100 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως το αν η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Πώς θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;» (sig.= 0.000).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,038a	4	,000
Likelihood Ratio	24,250	4	,000
Linear-by-Linear Association	,397	1	,529

N of Valid Cases | 100

Διάγραμμα 42: Συσχέτιση του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Πως θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;»

Συγκριτική στατιστική ανάλυση των ερωτήσεων της έρευνας με τη μέθοδο που χρησιμοποιεί η επιχείρηση στη διεθνή της δραστηριότητα στον Καναδά, των ερωτηθέντων που συμμετείχαν στην έρευνα.

Συσχέτιση του της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;».

Ο Πίνακας 45 και το Διάγραμμα 43 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με τη μέθοδο διεθνούς δραστηριότητας που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά με τη μέθοδο των άμεσων και έμμεσων εξαγωγών δηλώνουν ότι το ποσοστό από τα συνολικά κέρδη της επιχείρησης που προέρχεται από τον Καναδά είναι από 0% έως 20%, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται με τη μέθοδο της παραγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή από 21% έως 40%.

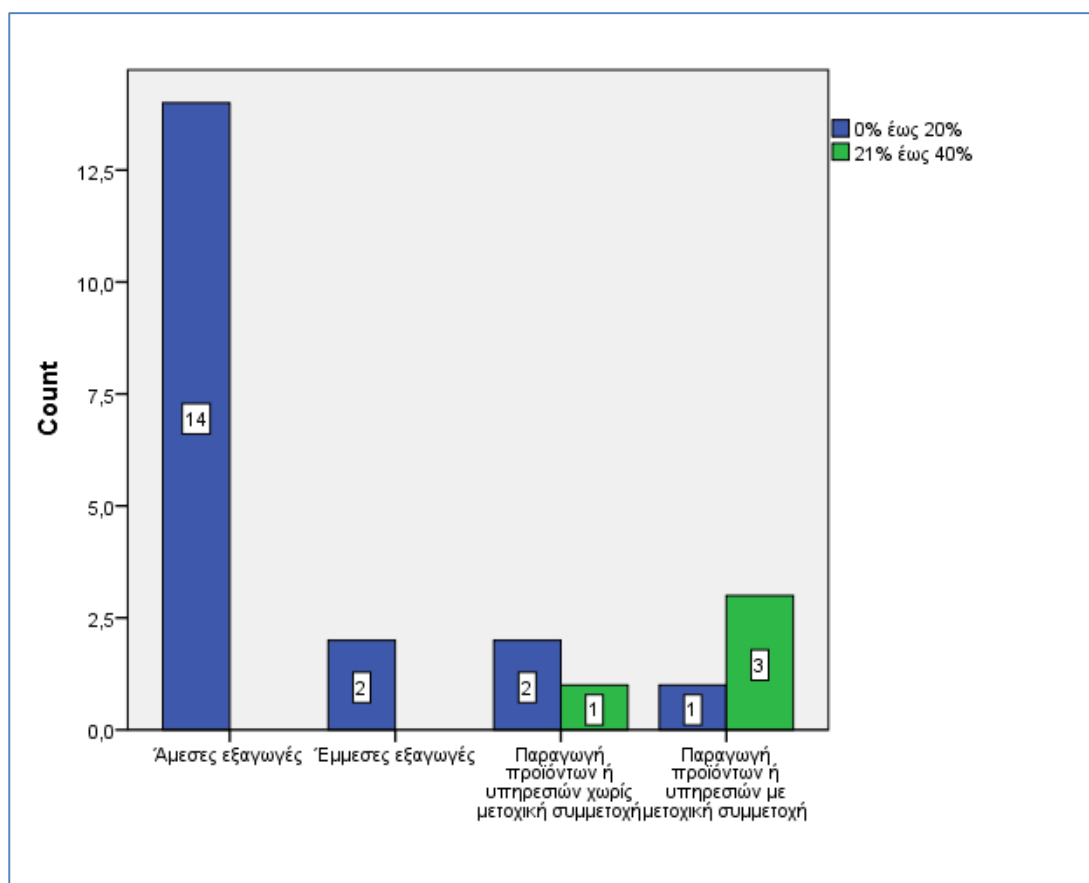
Πίνακας 45: Συσχέτιση του της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;»

	Ερώτηση_9		Total
	0% έως 20%	21% έως 40%	
Άμεσεςεξαγωγές	14 100,0%	0 0,0%	14 100,0%
Έμμεσεςεξαγωγές	2 100,0%	0 0,0%	2 100,0%
Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών χωρίς μετοχική συμμετοχή	2 66,7%	1 33,3%	3 100,0%
Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή	1 25,0%	3 75,0%	4 100,0%
Total	19 82,6%	4 17,4%	23 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως η μέθοδος διεθνούς δραστηριότητας που χρησιμοποιεί η επιχείρηση στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;» (sig.= 0.004).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,139a	3	,004
Likelihood Ratio	12,936	3	,005
Linear-by-Linear Association	11,552	1	,001
N of Valid Cases	23		

Διάγραμμα 43: Συσχέτιση του της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;»

Συσχέτιση του της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;».

Ο Πίνακας 46 και το Διάγραμμα 44 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με τη μέθοδο διεθνούς δραστηριότητας που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά με τη μέθοδο των άμεσων εξαγωγών συμφωνούν πολύ με τις πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, αυτές που χρησιμοποιούν τη μέθοδο της παραγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών συμφωνούν πάρα πολύ, ενώ αυτές που δραστηριοποιούνται με τη μέθοδο των έμμεσων εξαγωγών συμφωνούν λίγο.

Πίνακας 46: Συσχέτιση του της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;»

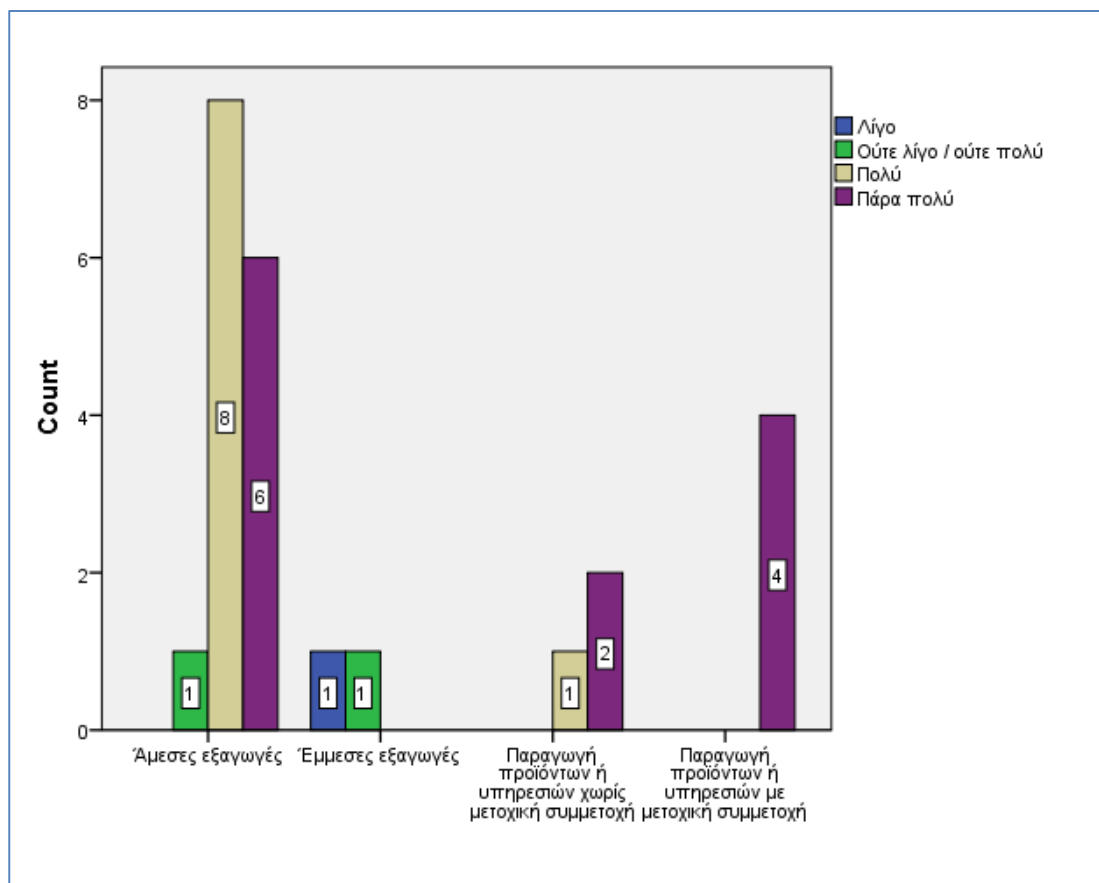
					Total
	Λίγο	Ούτε λίγο / ούτε πολύ	Πολύ	Πάρα πολύ	
Άμεσεςεξαγωγές	0 0,0%	1 6,7%	8 53,3%	6 40,0%	15 100,0%
Έμμεσεςεξαγωγές	1 50,0%	1 50,0%	0 0,0%	0 0,0%	2 100,0%
Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών χωρίς μετοχική συμμετοχή	0 0,0%	0 0,0%	1 33,3%	2 66,7%	3 100,0%
Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	4 100,0%	4 100,0%
Total	1 4,2%	2 8,3%	9 37,5%	12 50,0%	24 100,0%

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως η μέθοδος διεθνούς δραστηριότητας που χρησιμοποιεί η επιχείρηση στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση

«θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;» (sig.= 0.007).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,533a	9	,007
Likelihood Ratio	17,525	9	,041
Linear-by-Linear Association	1,805	1	,179
N of Valid Cases	24		

Διάγραμμα 44: Συσχέτιση του της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;»

Συσχέτιση του της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «πως κρίνεται την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;».

Ο Πίνακας 47 και το Διάγραμμα 45 παρουσιάζουν τις συχνότητες και τα ποσοστά του των ερωτηθέντων αναφορικά με τη μέθοδο διεθνούς δραστηριότητας που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις στον Καναδά σε αναλογία την ερώτηση «πως κρίνεται την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;». Συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά με τη μέθοδο των άμεσων εξαγωγών κρίνουν ως θετική τη πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με τη σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών, αυτές που χρησιμοποιούν τη μέθοδο της παραγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών την κρίνουν ως πολύ θετική, ενώ αυτές που δραστηριοποιούνται με τη μέθοδο των έμμεσων εξαγωγών ως αρνητική.

Πίνακας 47: Συσχέτιση του της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «πως κρίνεται την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;»

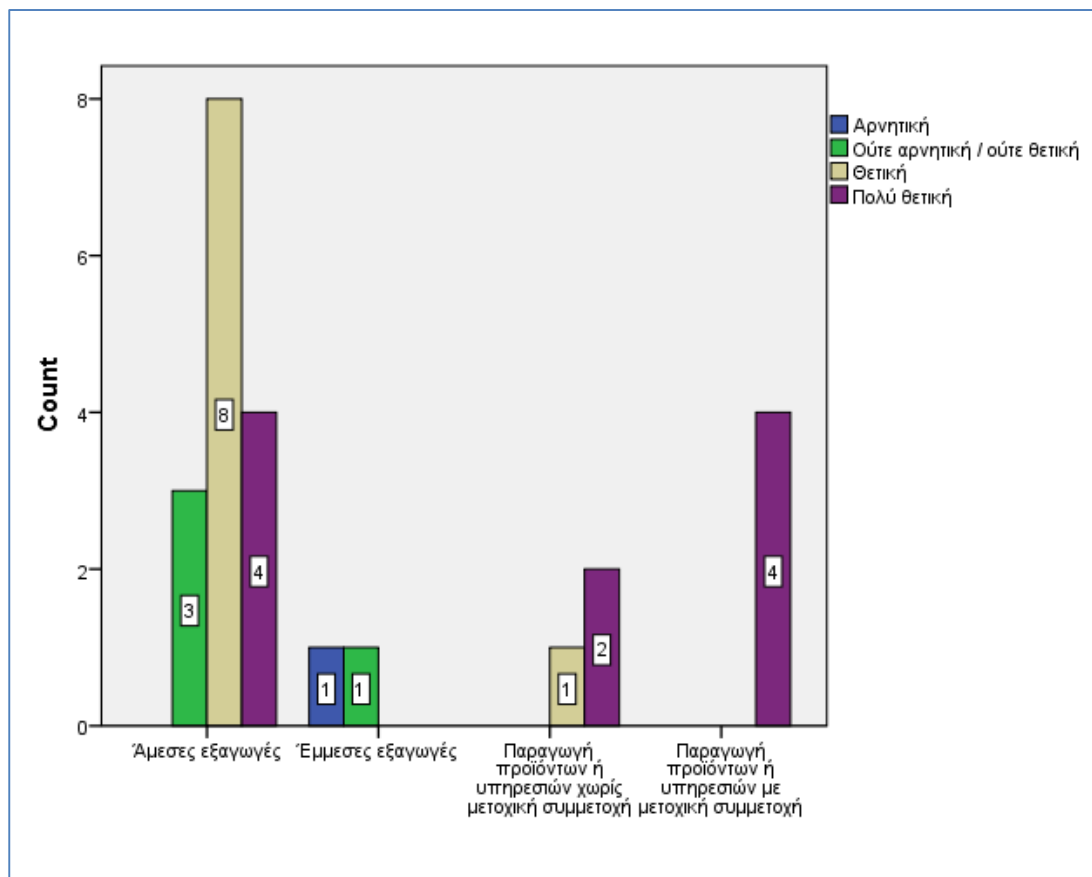
					Total
	Αρνητική	Ούτε αρνητική / ούτε θετική	Θετική	Πολύ θετική	
Άμεσες εξαγωγές	0 0,0%	3 20,0%	8 53,3%	4 26,7%	15 100,0%
Έμμεσες εξαγωγές	1 50,0%	1 50,0%	0 0,0%	0 0,0%	2 100,0%
Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών χωρίς μετοχική συμμετοχή	0 0,0%	0 0,0%	1 33,3%	2 66,7%	3 100,0%
Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	4 100,0%	4 100,0%
Total	1	4	9	10	24

	4,2%	16,7%	37,5%	41,7%	100,0%
--	------	-------	-------	-------	--------

Ακόμα, από το τεστ χ^2 βρέθηκε πως η μέθοδος διεθνούς δραστηριότητας που χρησιμοποιεί η επιχείρηση στον Καναδά σχετίζεται στατιστικά με την ερώτηση «πως κρίνεται την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;» (sig.= 0.008).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,227 ^a	9	,008
Likelihood Ratio	18,974	9	,025
Linear-by-Linear Association	3,720	1	,054
N of Valid Cases	24		

Διάγραμμα 45: Συσχέτιση του της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «πως κρίνεται την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;»

5.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στοιχεία δείγματος:

Ο μέσος όρος ηλικίας των ερωτηθέντων είναι 45 ετών, με το 49% να δηλώνει κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών. Το 36,6% των ερωτηθέντων εργάζεται από 21 έως 30 χρόνια και το 70,7% βρίσκεται στη θέση του στελέχους της ανώτατης διοίκησης.

Στοιχεία επιχείρησης:

Το δείγμα αποτελείται από 107 επιχειρήσεις. Το 61,8% των επιχειρήσεων απασχολεί έως 50 εργαζομένους και δραστηριοποιείται σε μέσο όρο 17 χώρες παγκοσμίως. Επιπλέον, το 37,4% του δείγματος δηλώνει ότι το ποσοστό από τα συνολικά κέρδη που προέρχεται από διεθνείς δραστηριότητες είναι από 0% έως 20%, ενώ το 21,2% από 81% έως 100%. Από το σύνολο του δείγματος, το 75,7% των επιχειρήσεων δραστηριοποιείται στον Καναδά, με το 96,1% να δηλώνει ότι από τα συνολικά κέρδη που προέρχονται από διεθνείς δραστηριότητες, ο Καναδάς αποτελεί από 0% έως 20%. Επιπροσθέτως, το 76,8% χρησιμοποιεί τη μέθοδο των άμεσων εξαγωγών, μόλις το 12,4% τη μέθοδο των έμμεσων εξαγωγών, το 45,5% την παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών χωρίς μετοχική συμμετοχή και το 23,2% την παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή για τις διεθνείς τους δραστηριότητες. Τέλος, το 62,5% των επιχειρήσεων που δραστηριοποιείται στον Καναδά, χρησιμοποιεί τη μέθοδο των άμεσων εξαγωγών, ενώ μόλις το 16,7% τη μέθοδο της παραγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή.

Αναφορικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση:

- Το 43,9% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο τους βρίσκει πολύ σύμφωνους

- Το 41,1% των ερωτηθέντων δήλωσε θετική την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών, ενώ το 33,6% ούτε αρνητική / ούτε θετική

Αναφορικά με τον Καναδά:

- Το 46,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά για αλλοδαπές επιχειρήσεις είναι καλό
- Το 46,9% των ερωτηθέντων χαρακτήρισε θετική τη στάση των Καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε
- Το 48,4% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι παρακολουθεί το διμερές εμπόριο με τον Καναδά κάθε εβδομάδα

Αναφορικά με τις σχέσεις Καναδά και Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- Το 96,2% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι γνωρίζει την CETA
- Το 96,2% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η γενικότερη εικόνα της CETA τους βρίσκει σύμφωνους
- Το 46,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και Καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς αποτελεί θετική εξέλιξη
- Το 51,6% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε. αποτελεί θετική εξέλιξη, ενώ το 40% ότι αποτελεί πολύ θετική εξέλιξη
- Το 57,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η περαιτέρω προστασία των ευρωπαϊκών επενδύσεων στον Καναδά και αντίστροφα των Καναδικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη αποτελεί θετική εξέλιξη, ενώ το 42,3% ότι αποτελεί πολύ θετική εξέλιξη
- Το 55,1% των ερωτηθέντων συμφωνεί με το πλαίσιο επίλυσης διαφορών κράτους – αλλοδαπών επιχειρήσεων, το οποίο καταργεί τις προνομιακές μεταχειρίσεις μέσω CETA
- Το 46% των ερωτηθέντων συμφωνεί με τη προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. - Καναδά μέσω CETA, ενώ το 32% συμφωνεί απόλυτα

- Το 32,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν θα επηρεαστεί η πορεία των ελληνικών εξαγωγών της φέτας, λόγω του ότι δεν προστατεύεται ως ελληνική ένδειξη προέλευσης από την CETA, ενώ το 32,7% θα επηρεαστεί λίγο αρνητικά.
- Το 40% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η κατάργηση του 99% των δασμολογικών περιορισμών αποτελεί θετική εξέλιξη για τα ευρωπαϊκά βιομηχανικά προϊόντα
- Το 32,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι με την CETA οι ελληνικές εξαγωγές προς Καναδά θα αυξηθούν πολύ, ενώ το 28,6% ότι θα αυξηθούν λίγο
- Το 28,4% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι με την CETA οι Ελληνικές επενδύσεις προς Καναδά θα αυξηθούν πολύ και λίγο
- Το 31,2% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις τους δημιουργείται πολύ η προοπτική ανοίγματος της επιχείρησής τους στον Καναδά
- Το 46,5% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η CETA ανοίγει σε μεγάλο βαθμό δρόμους για περαιτέρω συμφωνίες Ε.Ε. και Καναδά σε διαφορετικά επίπεδα ενώ το 43,6% ότι ανοίγει σε πολύ μεγάλο βαθμό αυτούς τους δρόμους

Ακόμα, σε ακολουθία με τις ερευνητικές υποθέσεις:

Ερευνητική Υπόθεση 1: Ηλικία δείγματος

Στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ:

- Ηλικίας, με τα χρόνια προϋπηρεσίας. Όσο μεγαλύτερη είναι η ηλικία των εργαζομένων, τόσο περισσότερα είναι και τα έτη προϋπηρεσίας. Ο μέσος όρος των εργαζομένων με λιγότερα από 10 έτη προϋπηρεσίας είναι 30,4 ετών, από 11 έως 20 έτη είναι 37,64 ετών, από 21 έως 30 είναι 48,09 ετών και από 31 και πάνω 58,43 ετών
- Ηλικίας, με τη θέση στην επιχείρηση. Όσο μεγαλύτερη είναι η ηλικία των εργαζομένων, τόσο υψηλότερη είναι η θέση που κατέχουν στην επιχείρηση. Ο μέσος όρος των προϊστάμενων ανώτερων & μεσαίων διοικητικών βαθμίδων είναι 40,11 έτη, ενώ ο μέσος όρος στελεχών ανώτατης διοίκησης είναι 47,81 έτη

Ερευνητική Υπόθεση 2: Αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά

Στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ:

- Του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;». Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά θεωρούν ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται από την Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο τους βρίσκουν σύμφωνους σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά τους βρίσκει σύμφωνους ούτε λίγο / ούτε πολύ
- Του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πώς χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις;». Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά για αλλοδαπές επιχειρήσεις πολύ καλό, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά το χαρακτηρίζουν ως καλό.
- Του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πώς θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.;». το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε. ως πολύ θετική, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά τη χαρακτηρίζουν ως θετική.
- Του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;». Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά παρακολουθούν τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο καθημερινά, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά κάθε εβδομάδα.

- Του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά;». το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά ως μια πολύ θετική εξέλιξη, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά ως θετική εξέλιξη.
- Του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και канаδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;». Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και канаδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς ως μια πολύ θετική εξέλιξη, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά ως θετική εξέλιξη.
- Του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.;». Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε. ως μια πολύ θετική εξέλιξη, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά ως θετική εξέλιξη.
- Του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά (π.χ. Ιταλική παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ);». Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά συμφωνούν απόλυτα με τη προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά είναι θετικά διακείμενοι.
- Του αν δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον Καναδά, με την ερώτηση «μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα

βιομηχανικά προϊόντα. Πως θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;». Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά χαρακτηρίζουν ως πολύ θετική εξέλιξη για τα ευρωπαϊκά βιομηχανικά προϊόντα το γεγονός ότι μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα., ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν δραστηριοποιούνται στον Καναδά τη χαρακτηρίζουν ως θετική εξέλιξη.

Ερευνητική Υπόθεση 3: Η μέθοδος διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά

Στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις βρέθηκαν μεταξύ:

- Της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;». Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά με τη μέθοδο των άμεσων και έμμεσων εξαγωγών δηλώνουν ότι το ποσοστό από τα συνολικά κέρδη της επιχείρησης που προέρχεται από τον Καναδά είναι από 0% έως 20%, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται με τη μέθοδο της παραγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή από 21% έως 40%.
- Της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της E.E. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;». Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά με τη μέθοδο των άμεσων εξαγωγών συμφωνούν πολύ με τις πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της E.E. αναφορικά με το εμπόριο, αυτές που χρησιμοποιούν τη μέθοδο της παραγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών συμφωνούν πάρα πολύ, ενώ αυτές που δραστηριοποιούνται με τη μέθοδο των έμμεσων εξαγωγών συμφωνούν λίγο.
- Της μεθόδου διεθνούς δραστηριότητας στον Καναδά, με την ερώτηση «πως κρίνεται την πρόοδο της E.E. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;». Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Καναδά με τη μέθοδο των άμεσων εξαγωγών κρίνουν ως θετική τη πρόοδο της E.E. σχετικά με τη σύναψη διεθνών

συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών, αυτές που χρησιμοποιούν τη μέθοδο της παραγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών την κρίνουν ως πολύ θετική, ενώ αυτές που δραστηριοποιούνται με τη μέθοδο των έμμεσων εξαγωγών ως αρνητική.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο αρχικό μέρος της εργασίας επιχειρήθηκε η παρουσίαση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας που σχετίζεται με την ανάπτυξη διεθνών σχέσεων ανάμεσα στα σύγχρονα κράτη. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε ανάλυση των θεωριών διεθνούς εμπορίου και των φορέων που διευκολύνουν την περαιτέρω ανάπτυξή του και ελέγχουν την τήρηση των διεθνών κανονισμών, αναδείχτηκαν οι θετικές επιπτώσεις της ανάπτυξης σχέσεων και της οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ των χωρών και τέλος, έγινε αναφορά στο πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον των συμβαλλόμενων μερών που αποτελούν αντικείμενο της εργασίας, της ΕΕ και του Καναδά.

Κύριος σκοπός ήτανη εισαγωγή του αναγνώστη σε έννοιες και θεωρίες χρήσιμες για την κριτική τοποθέτησή του στο περιεχόμενο της διπλωματικής εργασίας, ενώ η μελέτη της παραπάνω θεματολογίας αποτέλεσε τη βάση για τη μεταγενέστερη ανάλυση της συμφωνίας CETA και για τον καθορισμό των ερευνητικών ερωτημάτων στο δεύτερο και τρίτο μέρος της εργασίας αντίστοιχα. Το περιεχόμενο της συμφωνίας όπως επίσης και οι αναμενόμενες θετικές και αρνητικές επιπτώσεις, που ενδέχεται να προκαλέσει, εξετάστηκαν αμφίπλευρα, προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα για τα κίνητρα σύναψης της και για τα σημεία – κλειδιά που αποτέλεσαν αντικείμενο διαφωνίας και συνεχών διαπραγματεύσεων ανάμεσα στα εμπλεκόμενα μέρη.

Η συμφωνία αυτή αποτελεί την ουσιαστικότερη και στενότερη συνεργασία που έχει υπογραφεί ανάμεσα σε δύο οικονομικές αγορές τέτοιου βεληνεκούς, γεγονός που καθιστά τις επιπτώσεις της στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ιδιαίτερα σημαντικές. Ανάμεσα σε αυτές είναι η ενίσχυση του διμερούς εμπορίου, λόγω κατάργησης του 99% των δασμών και καλύτερης συνεργασίας των δύο πλευρών σε θέματα τεχνικών εμποδίων. Συγκεκριμένα, τόσο η ΕΕ όσο και ο Καναδάς αναμένεται να επωφεληθούν στον κλάδο των γεωργικών και μεταποιημένων διατροφικών προϊόντων και της βιομηχανίας, ενώ ο Καναδάς αναμένει πολλαπλά οφέλη από το εμπόριο ψαριών και μεταλλευμάτων. Πέραν όμως των εξαγωγών σε αγαθά, στη CETA δίνεται ειδική μέριμνα για την προστασία των αλλοδαπών επιχειρήσεων, ενώ υφίσταται ειδικός

μηχανισμός επίλυσης διαφορών κράτους – επενδυτή. Επιπλέον, η συμφωνία δίνει την προοπτική συμμετοχής των αλλοδαπών επιχειρήσεων σε δημόσιους διαγωνισμούς και των δύο πλευρών, ενώ μια σημαντική νίκη της ΕΕ στο συγκεκριμένο θέμα είναι η καθιέρωση και η καθολική εφαρμογή της συγκεκριμένης παραγράφου τόσο σε ομοσπονδιακό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Ακόμη, η συμφωνία απελευθερώνει ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των υπηρεσιών, ενώ παράλληλα υπάρχει ειδική παράγραφος που αναφέρεται στην προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων.

Εν αντιθέσει με τις παραπάνω θετικές εξελίξεις που πρόκειται να προσφέρει η συμφωνία στον επιχειρηματικό κόσμο της ΕΕ και του Καναδά, αναμένεται και η εντατικοποίηση του ανταγωνισμού στους κλάδους του τυριού και του οίνου. Επιπλέον, υπάρχει μια μερίδα του πληθυσμού που προβάλλει αντίσταση σχετικά με τα θέματα που αφορούν στην προστασία του καταναλωτή, της δημόσιας υγείας και του δημόσιου συμφέροντος. Μάλιστα, στους δύο τελευταίους τομείς εκφράζονται φόβοι για παράλογη αύξηση του κόστους στα φάρμακα και στην παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, λόγω αύξησης των ιδιωτικοποιήσεων. Ακόμη, δεν μπορεί να παραλειφθεί το γεγονός πως η ονομασία προέλευσης κάποιων αγροδιατροφικών προϊόντων, κυρίως ευρωπαϊκής προέλευσης, δεν προστατεύεται πλέον, όπως παραδείγματος χάρη η ελληνική φέτα, γεγονός που αποτελεί πλήγμα για τους παραγωγούς.

Με σκοπό να σφυγμομετρηθεί η στάση των ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων στα παραπάνω θέματα, στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας διεξήχθη έρευνα, τα αποτελέσματα της οποίας έδωσαν σημαντικά στοιχεία για τη στάση των ελληνικών επιχειρήσεων απέναντι στη Συνολική και Περιεκτική Οικονομική Συμφωνία ΕΕ – Καναδά για την απελευθέρωση του διμερούς εμπορίου και την περαιτέρω συνεργασία των δύο πλευρών. Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων συντάσσεται υπέρ της υπογραφής της συμφωνίας ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζεται αισιόδοξο σχετικά με την προοπτική περαιτέρω συνεργασίας μεταξύ των πλευρών σε μελλοντικό χρόνο.

Αναφορικά με το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, το μεγαλύτερο ποσοστό των ελληνικών επιχειρήσεων δραστηριοποιούνται στον Καναδά με τη μέθοδο των άμεσων εξαγωγών, ενώ τα κέρδη τους από τη δραστηριότητα αυτή κυμαίνονται ακόμη σε χαμηλά ποσοστά. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η υπογραφή της συμφωνίας απελευθερώνει το διμερές εμπόριο, μέσω της κατάργησης, και σε ορισμένες περιπτώσεις της αισθητής μείωσης, του συνόλου των δασμολογικών επιβαρύνσεων και των τεχνικών εμποδίων, γεγονός που χαρακτηρίζεται ως μια θετική εξέλιξη από την πλειονότητα των ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων (ποσοστά που πλησιάζουν

το 90%), ιδιαίτερα για τα βιομηχανικά προϊόντα σε ποσοστό 40%. Δεδομένης της θετικής στάσης των Καναδών στα ελληνικά προϊόντα, οι Έλληνες επιχειρηματίες τάσσονται υπέρ των αποφάσεων της ΕΕ σχετικά με την αναδιάρθρωση της εμπορικής πολιτικής με τον Καναδά, ωστόσο φαίνονται συγκρατημένοι αναφορικά με τα αναμενόμενα αποτελέσματα που θα έχει στα κέρδη τους, καθώς μόνο το 1/3 όσων επιχειρούν στην εν λόγω χώρα δηλώνει πως θα αυξηθεί η αξία των εξαγωγών τους το προσεχές διάστημα, ενώ από αυτούς που δεν δραστηριοποιούνται μόνο το 31% εξετάζει την προοπτική επέκτασης στον Καναδά.

Η προστασία των ξένων επενδύσεων δεν παύει να αποτελεί μια εξαιρετική εξέλιξη που δημιουργεί ουσιαστικές συνθήκες για την επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην εν λόγω χώρα, με το 90% των ερωτηθέντων να αποκρίνεται θετικά. Θετική χαρακτηρίζουν επίσης την εξέλιξη σχετικά με την απελευθέρωση των δημόσιων διαγωνισμών. Ωστόσο, μόνο οι μισοί από τους ερωτηθέντες είναι απόλυτα σύμφωνοι με το πλαίσιο επίλυσης διαφορών κράτους και αλλοδαπής επιχείρησης και χαρακτηρίζουν «καλό» το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά, γεγονός που καταδεικνύει την ανάγκη για ουσιαστικότερη μελέτη και αναθεώρηση κάποιων εδαφίων της συμφωνίας.

Τέλος, η προστατευτική πολιτική της ΕΕ σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις αγροδιατροφικών προϊόντων βρίσκει σύμφωνη την πλειονότητα των ερωτηθέντων, γεγονός που είναι αναμενόμενο δεδομένου πως η Ελλάδα αποτελεί μια κατεξοχήν χώρα με μεγάλα ποσοστά απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, αλλά και λόγω της ευρωπαϊκής και ελληνικής κρίσης.

Παρά το γεγονός πως η εν προκειμένω διπλωματική εργασία παρουσιάζει τη στάση των ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις της συμφωνίας CETA είναι πολύ σύντομο το χρονικό διάστημα που έχει παρέλθει από την υπογραφή και την έναρξη ισχύος της, για να μπορέσουμε εξάγουμε ασφαλή αποτελέσματα. Για το λόγο αυτό, θα ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρον το συγκεκριμένο θέμα να προσεγγιστεί ξανά σε βάθος 3-ετίας. Επιπλέον, το δείγμα των ελληνικών επιχειρήσεων που απάντησαν είναι σχετικά μικρό για να μπορέσουμε να ανάγουμε τα αποτελέσματα της έρευνας σε ολόκληρο τον πληθυσμό. Ωστόσο, η διπλωματική αυτή αποτελεί την πρώτη έρευνα που επιχειρείται να μελετήσει τη στάση των ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων μέχρι στιγμής.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Appleyard, D., Field, A.J., Cobb, S. (2009): International Economics, 7th edition, McGraw-Hill, New York.
2. Bachmann, C. Analyzing the Infrastructure Impacts of Free Trade Agreements.
3. Balaam, D. N., & Dillman, B. (2015). Introduction to international political economy. Routledge.
4. Chi, J. (2014). Assessing long-run determinants of cross-border freight flows between the United States and Canada. Proceedings from the Transportation Research Board 93rd Annual Meeting. Washington, DC: Transportation Research Board.
5. CIA – Central Intelligence Agency (2017). The World Factbook. Ανακτήθηκε από: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ca.html> [Πρόσβαση 9 Ιουλίου 2017].
6. Civic Governance Canada. Municipalities and the CETA. Ανακτήθηκε από: <http://www.civicgovernance.ca/wordpress/wp-content/uploads/CETA.pdf> [Πρόσβαση 25 Αυγούστου 2017].
7. European Bank (2012). Integration Across Borders. Ανακτήθηκε από: <http://www.ebrd.com/downloads/research/transition/tr12.pdf> [Πρόσβαση 18 Ιουνίου 2017].
8. European Commission a (2013). Trade negotiations step by step. Ανακτήθηκε από: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/june/tradoc_149616.pdf [Πρόσβαση 18 Ιουνίου 2017].
9. European Commission b (2017). Economic and Fiscal Policy Coordination. Ανακτήθηκε από: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination_en [Πρόσβαση 10 Ιουλίου 2017].
10. European Commission c (2017). CETA text. Ανακτήθηκε από: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/canada/>
11. European Commission d (2008). Assessing the costs and benefits of a closer EU-Canada economic partnership. Ανακτήθηκε από: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2008/october/tradoc_141032.pdf [Πρόσβαση 6 Αυγούστου 2017].
12. European Commission e (2014). Negotiations on the EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement concluded. Ανακτήθηκε από: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/536410/EXPO_IDA%282014%29536410_EN.pdf [Πρόσβαση 6 Αυγούστου 2017].

13. European External Action Service (2017). EU-Canada Strategic Partnership Agreement. Ανακτήθηκε από: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/13529/EU-Canada%20Strategic%20Partnership%20Agreementpdf [Πρόσβαση 13 Ιουλίου 2017].
14. European Parliament, (2017). Transatlantic relations USA and Canada. Ανακτήθηκε από: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.6.1.html [Πρόσβαση 5 Αυγούστου 2017].
15. European Union a (2017). The history of European Union. Ανακτήθηκε από: https://europa.eu/european-union/about-eu/history_en [Πρόσβαση 10 Ιουλίου 2017].
16. European Union b (2017). How decisions are made. Ανακτήθηκε από: https://europa.eu/european-union/eu-law/decision-making/procedures_en [Πρόσβαση 10 Ιουλίου 2017].
17. European Union c (2017). Institutional Affairs. Ανακτήθηκε από: https://europa.eu/european-union/topics/institutional-affairs_en [Πρόσβαση 10 Ιουλίου 2017].
18. European Union Treaties Office. List of Treaties by Country: Canada. Ανακτήθηκε από: <http://ec.europa.eu/world/agreements/searchByCountryAndContinent.do?countryId=6067&countryName=Canada&countryFlag=treaties>. [Πρόσβαση 3 Αυγούστου 2017].
19. Forsey E. (2010). How Canadians Govern Themselves, Parliament of Canada. Ανακτήθηκε από: <https://lop.parl.ca/About/Parliament/senatoreugeneforseys/book/preface-e.html> [Πρόσβαση 9 Ιουλίου 2017].
20. HuffingtonPost (2017). «Η CETA και η φέτα: Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ψηφίζει για την εμπορική συμφωνία ΕΕ-Καναδά. Τι σημαίνει αυτό για την Ελλάδα». Ανακτήθηκε από: http://www.huffingtonpost.gr/2017/02/14/oikonomia-i-ceta-kai-i-feta-to-europaiko-koinoboulio-psifizei-gia-tin-emporiki-sumfonia-ee-kanada-ti-simainei-auto-gia-tin-ellada_n_14726038.html [Πρόσβαση 5 Αυγούστου 2017].
21. Humphreys, J., Stoecke, A. (2005) : ‘Free’ Trade Agreements: Making Them Better. Ανακτήθηκε από: http://www.academia.edu/3091662/Free_Trade_Agreements_Making_Them_Better [Πρόσβαση 17 Ιουνίου 2017].
22. Husted, S. & Melvin, M. (2006). International Economics 7th ed., London: Pearson Education

23. Helpman, E., & Krugman, P. R. (1985). Market structure and foreign trade: Increasing returns, imperfect competition, and the international economy. MIT press.
24. Internal Trade Secretariat (2017). Canadian Free Trade Agreement. Ανακτήθηκε από: www.ait-aci.ca
25. Kitou, E., & Philippidis, G. (2010, June). A quantitative economic assessment of a Canada-EU Comprehensive Economic Trade Agreement. In Thirteenth Annual Conference on Global Economic Analysis. Bangkok. Available at: http://www.gtap.agecon.purdue.edu/resources/res_display.asp.
26. Kling, A., 2008. International Trade. In The Concise Encyclopedia of Economics. Library of Economics and Liberty. Ανακτήθηκε από: <http://www.econlib.org/library/Enc/InternationalTrade.html> [Πρόσβαση 30 Ιουλίου 2017].
27. LaHaye, L. (2008). Mercantilism: The Concise Encyclopedia of Economics. Library of Economics and the Liberty. Ανακτήθηκε από: <http://www.econlib.org/library/Enc/Mercantilism.html> [Πρόσβαση 25 Ιουλίου 2017].
28. Lexchin, J., & Gagnon, M. A. (2014). CETA and pharmaceuticals: impact of the trade agreement between Europe and Canada on the costs of prescription drugs. *Globalization and health*, 10(1), 30.
29. Markovic, A. (2015). Deep integration agreements: the EU-Canada comprehensive economic and trade agreement.
30. McGregor, J. (2016). Justin Trudeau to talk over troubled trade deal with European Parliament head, CBC News, 22 Ιανουαρίου 2016. Ανακτήθηκε από: <http://www.cbc.ca/news/politics/trudeau-eu-parliamentschulz-ceta-1.3415689> [Πρόσβαση 5 Αυγούστου 2017].
31. Mill, J. S., & Nathanson, S. (1875). Principles of Political Economy (Abridged): With Some of Their Applications to Social Philosophy. Hackett Publishing.
32. Rastrick, C. J. (2015). Czech-Mate: How a—Conflation Trap Nearly Nullified the Canada-EU Free Trade Agreement. *International Relations*, 3(11), 760-772.
33. Roskopf, S. (2013). New Challenges for EU Trade Policy-making: Why is the EU Pursuing a Comprehensive Economic and Trade Agreement with Canada?. *The EU and the Eurozone Crisis: Policy Challenges and Strategic Choices*, 107.
34. Scholte, J. A. (2005). *Globalization: A critical introduction*. Palgrave Macmillan.

35. Schwarz, S. (2015). CETA: Compensation for the increase in European exports of cheese to Canada?. Ανακτήθηκε από: <https://saulschwartz.com/2015/01/07/ceta-compensation-for-the-increase-in-european-exports-of-cheese-to-canada/> [Πρόσβαση 25 Αυγούστου 2017].
36. Smith, A. (1827). An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations (No. 25202). Printed at the University Press for T. Nelson and P. Brown.
37. Steuart, J. (1767). An Inquiry Into the Principles of Political Oeconomy: Being an Essay on the Science of Domestic Policy in Free Nations: in which are Particulaly Considered Population, Agriculture, Trade, Industry, Money, Coin, Interest, Circulation, Banks, Exchange, Public Credit, and Taxes (Vol. 2). A. Millar and T. Cadell.
38. Van Harten, G. (2014). Comments on the European Commission's Approach to Investor-State Arbitration in TTIP and CETA. Browser Download This Paper.
39. Viju, C. (2013). CETA and Geographical Indicators: Why a Sensitive Issue.
40. Wang, A. The Canada-EU Comprehensive Economic and Trade Agreement: What Did Canada Do and Why?.
41. Whalley, J. (1998). Why do countries seek regional trade agreements?. In The regionalization of the world economy (pp. 63-90). University of Chicago Press.
42. World Trade Organisation a, (2017). About WTO. Ανακτήθηκε από: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/who_we_are_e.htm [Πρόσβαση 25 Ιουλίου 2017].
43. World Trade Organisation b, (2017). Members and observers. Ανακτήθηκε από: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm [Πρόσβαση 25 Ιουλίου 2017].
44. World Trade Organisation c, (2017). Trade Topics Ανακτήθηκε από: https://www.wto.org/english/tratop_e/tratop_e.htm [Πρόσβαση 25 Ιουλίου 2017].
45. World Trade Organisation d, (2017). What we stand for. Ανακτήθηκε από: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/what_stand_for_e.htm [Πρόσβαση 25 Ιουλίου 2017].
46. WorldTradeOrganisatione (2017). WorldTradeOrganizationdefinitiononGeographicalIndications. Ανακτήθηκε από: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/gi_e.htm [Πρόσβαση 5 Αυγούστου 2017].
47. Μάρδας, Δ. (2006). Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις. Εκδόσεις Ζυγός, Θεσσαλονίκη.

48. BusinessDictionary. <http://www.businessdictionary.com/definition/international-trade.html>
49. Statistics Canada. <http://www.statcan.gc.ca/eng/start>
50. WorldBankDatabase. <https://data.worldbank.org/country/canada>
51. GovernmentofCanada. <https://www.canada.ca/en.html>
52. Eurostat Database. <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

Στοιχεία δείγματος

1. Ηλικία

2. Επίπεδο εκπαίδευσης

- Απολυτήριο λυκείου
- Μεταλυκειακή εκπαίδευση
- Κάτοχος πτυχίου ΑΕΙ / ΤΕΙ
- Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών
- Κάτοχος διδακτορικού τίτλου σπουδών

3. Έτη εργασίας

- Λιγότερα από 10
- Από 10 έως 20
- Από 20 έως 30
- Από 30 και πάνω

4. Θέση

- Προϊστάμενος ανώτερων & μεσαίων διοικητικών βαθμίδων
- Στέλεχος ανώτατης διοίκησης

Στοιχεία επιχείρησης

5. Αριθμός εργαζομένων στην επιχείρηση

- Μικρή – Έως 50 εργαζόμενοι
- Μεσαία – Από 51 έως 250 εργαζόμενοι
- Μεγάλη – Από 251 εργαζόμενοι και πάνω

6. Σε πόσες χώρες (εκτός από την Ελλάδα) δραστηριοποιείτε η επιχείρηση;

7. Ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη προέρχεται από διεθνείς δραστηριότητες;

- 0% έως 20%
- 21% έως 40%
- 41% έως 60%

- 61% έως 80%
 - 81% έως 100%
8. Δραστηριοποιείτε η επιχείρησή σας στη χώρα του Καναδά;
- Ναι
 - Όχι
9. Ποιο ποσοστό από τα συνολικά κέρδη των διεθνών δραστηριοτήτων της επιχείρησής σας προέρχονται από τον Καναδά;
- 0% έως 20%
 - 21% έως 40%
 - 41% έως 60%
 - 61% έως 80%
 - 81% έως 100%

Πραγματοποιεί η επιχείρησή σας τις παρακάτω δραστηριότητες;

10. Άμεσες εξαγωγές (τμήμα εξαγωγών, αντιπρόσωποι στη χώρα εξαγωγής, υποκατάστημα στη χώρα εξαγωγής, εμπορική θυγατρική στη χώρα εξαγωγής)
- Ναι
 - Όχι
11. Έμμεσες εξαγωγές (εξαγωγές μέσω εταιριών διαχείρισης εξαγωγών (Ε.Δ.ΕΞ.))
- Ναι
 - Όχι
12. Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών ΧΩΡΙΣ μετοχική συμμετοχή σε ξένη, ως προς την μητρική, χώρα (όπως Συμφωνίες παραγωγής (contractmanufacturing), Συμφωνίες παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης (Licensing), Δικαιόχρηση (Franchising), Διοικητικά συμβόλαια (Managementcontracts), Συμφωνίες κατασκευής έργων «με το κλειδί στο χέρι» (Turn-keyagreements))
- Ναι
 - Όχι
13. Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών ΜΕ μετοχική συμμετοχή σε ξένη, ως προς την μητρική, χώρα (όπως Μερική εξαγορά τοπικής επιχείρησης, Ίδρυση διεθνούς κοινοπρακτικής επιχείρησης (JointVenture), Ίδρυση θυγατρικής αποκλειστικής ιδιοκτησίας (WhollyOwnedSubsidiary))

- Ναι
- Όχι

14. Αν δραστηριοποιείτε η επιχείρησή σας στη χώρα του Καναδά, ποια μέθοδο χρησιμοποιεί από τις παρακάτω;

- Άμεσες εξαγωγές
- Έμμεσες εξαγωγές
- Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών χωρίς μετοχική συμμετοχή
- Παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών με μετοχική συμμετοχή

Ευρωπαϊκή Ένωση

15. Θεωρείται ότι οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, σε τι βαθμό σας βρίσκουν σύμφωνους;

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο / ούτε πολύ
- Πολύ
- Πάρα πολύ

16. Πως κρίνεται την πρόοδο της Ε.Ε. σχετικά με την σύναψη διεθνών συμφωνιών στο εμπόριο με εταίρους τρίτων χωρών;

- Πολύ αρνητική
- Αρνητική
- Ούτε αρνητική / ούτε θετική
- Θετική
- Πολύ θετική

Καναδάς

17. Πως χαρακτηρίζεται το επιχειρηματικό κλίμα στον Καναδά (για αλλοδαπές επιχειρήσεις)

- Πολύ κακό
- Κακό
- Ούτε κακό / ούτε καλό
- Καλό
- Πολύ καλό

18. Πως θα χαρακτηρίζατε την στάση των καναδών καταναλωτών σε προϊόντα προερχόμενα από την Ε.Ε.;

- Πολύ αρνητική
- Αρνητική
- Ούτε αρνητική / ούτε θετική
- Θετική
- Πολύ θετική

19. Πόσο συχνά παρακολουθείτε τις εξελίξεις στο διμερές εμπόριο με τον Καναδά;

- Κάθε χρόνο
- Κάθε 6μηνο
- Κάθε μήνα
- Κάθε βδομάδα
- Κάθε μέρα

Σχέσεις Καναδά - Ευρώπη

20. Γνωρίζεται για την CETA (comprehensive economic trade agreement);

- Ναι
- Όχι

21. Η γενικότερη εικόνα της CETA σας βρίσκει σύμφωνους;

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω / δεν απαντώ

22. Πως θα χαρακτηρίζατε την μείωση των δασμών των αγαθών (στο 98%) στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. με Καναδά;

- Πολύ αρνητική εξέλιξη
- Αρνητική εξέλιξη
- Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη
- Θετική εξέλιξη
- Πολύ θετική εξέλιξη

23. Πως θα χαρακτηρίζατε την ελεύθερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών και καναδικών επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς;

- Πολύ αρνητική εξέλιξη
- Αρνητική εξέλιξη

- Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη
 - Θετική εξέλιξη
 - Πολύ θετική εξέλιξη
24. Πως θα χαρακτηρίζατε την κατάργηση των τεχνικών – μη δασμολογικών εμποδίων στο διμερές εμπόριο Καναδά – Ε.Ε.;
- Πολύ αρνητική εξέλιξη
 - Αρνητική εξέλιξη
 - Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη
 - Θετική εξέλιξη
 - Πολύ θετική εξέλιξη
25. Πως θα χαρακτηρίζατε την περαιτέρω προστασία των ευρωπαϊκών επενδύσεων στον Καναδά και αντίστροφα (καναδικών επιχειρήσεων στην Ε.Ε.);
- Πολύ αρνητική εξέλιξη
 - Αρνητική εξέλιξη
 - Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη
 - Θετική εξέλιξη
 - Πολύ θετική εξέλιξη
26. Θεωρείτε ότι το πλαίσιο αναφορικά με την επίλυση διαφορών κράτους – αλλοδαπών επενδύσεων, το οποίο καταργεί τις προνομιακές μεταχειρίσεις σας βρίσκει σύμφωνους;
- Διαφωνώ απόλυτα
 - Διαφωνώ
 - Ούτε διαφωνώ / ούτε συμφωνώ
 - Συμφωνώ
 - Συμφωνώ απόλυτα
27. Σε τι βαθμό σας βρίσκει σύμφωνους η προστατευτική πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις προέλευσης, στο διμερές εμπόριο Ε.Ε. – Καναδά (π.χ. Ιταλική παρμεζάνα, Γαλλικό ροκφόρ);
- Διαφωνώ απόλυτα
 - Διαφωνώ
 - Ούτε διαφωνώ / ούτε συμφωνώ
 - Συμφωνώ
 - Συμφωνώ απόλυτα

28. Η «φέτα» στην CETA δεν προστατεύεται ως Ελληνική ένδειξη προέλευσης.

Πόσο πιστεύετε ότι θα επηρεάσει αυτό στις εξαγωγές φέτας στον Καναδά;

- Θα επηρεάσει πολύ αρνητικά
- Θα επηρεάσει λίγο αρνητικά
- Δεν θα επηρεάσει καθόλου
- Θα επηρεάσει λίγο θετικά
- Θα επηρεάσει πολύ θετικά

29. Μέσω της CETA καταργείται το 99% των δασμολογικών περιορισμών στα βιομηχανικά προϊόντα. Πως θα το χαρακτηρίζατε αναφορικά με την ευρωπαϊκή βιομηχανία;

- Πολύ αρνητική εξέλιξη
- Αρνητική εξέλιξη
- Ούτε αρνητική / ούτε θετική εξέλιξη
- Θετική εξέλιξη
- Πολύ θετική εξέλιξη

30. Με την CETA πιστεύεται ότι θα αυξηθούν οι Ελληνικές εξαγωγές προς Καναδά;

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο / ούτε πολύ
- Πολύ
- Πάρα πολύ

31. Με την CETA πιστεύεται ότι θα αυξηθούν οι Ελληνικές επενδύσεις στον Καναδά;

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο / ούτε πολύ
- Πολύ
- Πάρα πολύ

32. Αν δεν δραστηριοποιείστε στον Καναδά, σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις σας δημιουργούν την προοπτική ανοίγματος της επιχείρησής σας στον Καναδά;

- Καθόλου

- Λίγο
- Ούτε λίγο / ούτε πολύ
- Πολύ
- Πάρα πολύ

33. Πιστεύεται ότι η CETA ανοίγει δρόμους για περαιτέρω συμφωνίες Ε.Ε. και Καναδά σε διαφορετικά επίπεδα (π.χ. πολιτικό, μεταναστευτικό);

- Καθόλου
- Λίγο
- Ούτε λίγο / ούτε πολύ
- Πολύ
- Πάρα πολύ